

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΕΔΙΟ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πανεπιστήμιο Πατρών

Πάτρα, 2026

Περιεχόμενα

Σύνοψη.....	4
1 Εισαγωγή.....	5
1.1 Πλαίσιο.....	5
1.2 Αρχές και νομοθεσία.....	5
1.3. Πεδίο εφαρμογής.....	6
1.4 Όραμα και αποστολή.....	7
Ενδεικτικές δράσεις.....	8
2 Στόχοι αειφορίας – Περιβάλλον.....	9
2.1 Διαχείριση ενέργειας.....	9
2.2 Διαχείριση εκπομπών ρύπων.....	10
2.3 Διαχείριση υδατικών πόρων.....	11
2.4 Οι Πανεπιστημιούπολεις του ΠΠ ως Πράσινη Υποδομή.....	12
2.5 Διαχείριση αποβλήτων – Κυκλική οικονομία.....	13
2.6 Ανθεκτικές Πανεπιστημιούπολεις.....	14
2.7 Δράσεις.....	15
3. Στόχοι αειφορίας – Κοινωνικό σύνολο.....	27
3.1 Διαχείριση οικονομικών πόρων και συναλλαγών.....	27
3.2 Διαχείριση πληθυσμιακών ομάδων.....	28
3.3 Πολιτικές και δράσεις ισότητας, διαφορετικότητας και συμπερίληψης.....	29
3.4 Δράσεις.....	30
4 Στόχοι αειφορίας – Διακυβέρνηση.....	31
4.1 Η αειφορία ως στρατηγική προτεραιότητα του Πανεπιστημίου Πατρών.....	31
4.2 Συμμετοχική και συμπεριληπτική διακυβέρνηση.....	31
4.3 Υποστήριξη της πανεπιστημιακής κοινότητας και υπεύθυνη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού.....	32
4.4 Διαφάνεια, λογοδοσία και ακαδημαϊκή ακεραιότητα.....	32
4.5 Επιτροπή Ηθικής Αειφορίας.....	32
4.6 Δράσεις.....	33
5 Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση.....	36
5.1 Ακαδημαϊκές μονάδες.....	36
5.2 Διοικητικές μονάδες.....	38
5.3 Συνέργειες με κοινωνικούς εταίρους.....	40
5.4 Δράσεις.....	42
6 Η αειφορία ως μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού.....	44
6.1 Δείκτες στρατηγικού σχεδιασμού.....	44
6.2 Διεθνείς Συμμαχίες και Αειφορία.....	44
6.3 Δείκτες ειδικών συστημάτων κατάταξης.....	45
6.4 Δείκτες ερευνητικού έργου.....	46
6.5 Μηχανισμός υλοποίησης και διακυβέρνησης.....	47
6.6 Εκθέσεις και Αξιολογήσεις.....	49
6.7 Δράσεις.....	49
7 Συνεργασίες και Δικτύωση.....	51
7.1 Ενδοιδρυματικές συνεργασίες.....	51
7.2 Δικτύωση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.....	53
7.3 Δράσεις.....	55
8 Συμπεράσματα.....	56
9 Βιβλιογραφία – Πηγές.....	58

Σύνοψη

Το Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης (ΣΑΑ) αποτελεί το ολιστικό πλαίσιο μέσω του οποίου το Πανεπιστήμιο Πατρών επιδιώκει να ενσωματώσει την αειφορία στη διοίκηση, την εκπαίδευση, την έρευνα, τις υποδομές, την καθημερινή λειτουργία και τη σχέση του με την κοινωνία. Η βάση αναφοράς του ΣΑΑ είναι πολυεπίπεδη και συμπεριλαμβάνει τις διεθνείς επιταγές (Ατζέντα 2030 και 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης), τις Ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες για περιβαλλοντική προστασία, κλιματική ανθεκτικότητα, κοινωνική συνοχή, και αποτελεσματική και διάφανη διακυβέρνηση, και τις εθνικές στοχεύσεις στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, όπως ορίζονται από τη Χάρτα των Ελληνικών Πανεπιστημίων για την Αειφορία 2022-2030 και τον Νόμο 4957/2022.

Το ΣΑΑ καλύπτει την περίοδο 2026–2030 και χρησιμοποιεί ως κύριο έτος αναφοράς το 2025. Το ΣΑΑ προσεγγίζει το Πανεπιστήμιο Πατρών ως ένα σύνθετο σύστημα με επτά σχολές, 31 τμήματα, περισσότερους από 30.000 φοιτητές και δραστηριότητα σε Πάτρα, Μεσολόγγι και Αγρίνιο. Η γεωγραφική και λειτουργική πολυπλοκότητα αποτελεί βασικό λόγο για την ανάγκη ενός ενιαίου σχεδίου.

Το Σχέδιο δεν είναι μόνο ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Προφανώς και η περιβαλλοντική διάσταση είναι ποσοτικά κυρίαρχη, αφού το Σχέδιο αποτελεί την κύρια στρατηγική και επιχειρησιακή πρόβλεψη του ιδρύματος για την περιβαλλοντική διαχείριση. Όμως, η συνολική αρχιτεκτονική επιδιώκει να δημιουργήσει ένα ιδρυματικό σύστημα αειφορίας, όπου οι περιβαλλοντικές παρεμβάσεις συνδέονται με την εκπαίδευση, την έρευνα, την κοινωνική διάσταση, τη διακυβέρνηση και τον στρατηγικό σχεδιασμό. Σε αυτό το πλαίσιο, αναζητά και εντοπίζει επιμέρους και εξειδικευμένες δράσεις και σχέδια που ισχύουν και λειτουργούν στο ίδρυμα για την επίτευξη μιας ολιστικής προσέγγισης. Με άλλα λόγια, το ΣΑΑ μετακινεί το Πανεπιστήμιο από τη λογική των μεμονωμένων δράσεων αειφορίας προς ένα μοντέλο σφαιρικής, μετρήσιμης, διαρκούς και ενσωματωμένης διαχείρισης της αειφορίας.

Σε επίπεδο αρχιτεκτονικής, το ΣΑΑ διακρίνεται από τρεις κάθετους πυλώνες, δηλαδή Περιβάλλον, Κοινωνικό σύνολο και Διακυβέρνηση, που τέμνονται από οριζόντιους μηχανισμούς ενεργοποίησης, όπως η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση, ο στρατηγικός σχεδιασμός, και οι συνεργασίες και δικτύωση. Παράλληλα, το σύνολο των προτεινόμενων δράσεων υποστηρίζεται από στελέχη υλοποίησης, όπως υπεύθυνες μονάδες, χρονοδιαγράμματα, χρηματοδότηση, δείκτες, κλπ. Αυτή η λογική είναι συνεπής με τη βασική φιλοσοφία του Σχεδίου: η αειφορία αποτελεί σταθερή παράμετρο στον σχεδιασμό, στη λήψη αποφάσεων, στη λειτουργία και στη λογοδοσία του Πανεπιστημίου.

1 Εισαγωγή

1.1 Πλαίσιο

Η καθημερινή λειτουργία του Πανεπιστημίου Πατρών αποτελεί πεδίο σύνθετης ακαδημαϊκής, διοικητικής και δημόσιας ευθύνης. Το ίδρυμα διαθέτει επτά σχολές και 31 Τμήματα, αριθμεί περισσότερους από 30.000 φοιτητές όλων των κύκλων σπουδών (σύμφωνα με τα στοιχεία του 2025), και αναπτύσσει δραστηριότητα σε τρεις πόλεις, με τέσσερις βασικούς τόπους λειτουργίας: το Ρίο, το Κουκούλι, το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο. Η γεωγραφική διασπορά, η έκταση και η διαφορετική φυσιογνωμία των εγκαταστάσεων, η λειτουργία εργαστηρίων και ειδικών υποδομών καθώς και η ποικιλία των ακαδημαϊκών, ερευνητικών και διοικητικών δραστηριοτήτων διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα απαιτητικό περιβάλλον σχεδιασμού και διαχείρισης.

Η κατανάλωση ενέργειας στα κτίρια και στα εργαστήρια, η χρήση του νερού, η παραγωγή και διαχείριση των αποβλήτων, οι καθημερινές μετακινήσεις, η κατάσταση των κτιριακών και τεχνικών υποδομών, η προστασία του πρασίνου και της βιοποικιλότητας, οι προμήθειες, η προσβασιμότητα, η ασφάλεια και η ποιότητα των χώρων μάθησης και εργασίας συνθέτουν ένα αλληλένδετο σύστημα. Οι επιλογές σε καθένα από αυτά τα πεδία επηρεάζουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του Πανεπιστημίου, το λειτουργικό του κόστος, την ανθεκτικότητα των εγκαταστάσεών του, την καθημερινότητα της ακαδημαϊκής κοινότητας και τη δημόσια αξία που παράγει για την κοινωνία και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Στο ακαδημαϊκό περιβάλλον η αειφορία έχει θεσμικό, ακαδημαϊκό, λειτουργικό και κοινωνικό περιεχόμενο. Ως οριζόντια αρχή συνδέει τη διοίκηση και τη λήψη αποφάσεων με την εκπαίδευση, την έρευνα, τη διαχείριση των υποδομών και τη σχέση του ιδρύματος με την κοινωνία. Η εκπαίδευση καλλιεργεί τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις αξίες των μελλοντικών επιστημόνων και επαγγελματιών. Η έρευνα παράγει τεκμηριωμένες λύσεις για σύνθετες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις. Οι εγκαταστάσεις προσφέρουν πεδίο εφαρμογής και αξιολόγησης της επιστημονικής γνώσης, ενώ η διοίκηση διασφαλίζει τη συνοχή, τη συνέχεια και τη λογοδοσία των παρεμβάσεων.

Η ολοκληρωμένη ιδρυματική προσέγγιση επιδιώκει την ευθυγράμμιση αυτών των λειτουργιών γύρω από κοινούς στόχους. Περιορίζει τον κατακερματισμό των δράσεων και επιτρέπει στους ακαδημαϊκούς χώρους να λειτουργούν ως ζωντανά εργαστήρια αειφορίας, όπου οι τεχνικές και οργανωτικές παρεμβάσεις συνδέονται με τη διδασκαλία, την έρευνα, την καινοτομία και τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας.

1.2 Αρχές και νομοθεσία

Το διεθνές πλαίσιο αναφοράς του Σχεδίου συγκροτούν η Ατζέντα 2030 του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Division for Sustainable Development Goals, United Nations Department of Economic and Social Affairs 2026) και οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Οι ΣΒΑ διαμορφώνουν ένα ενιαίο πλαίσιο που συνδέει την ανθρώπινη ευημερία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική πρόοδο, την ειρήνη και τις συνεργασίες. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η βιώσιμη ανάπτυξη διαπερνά τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτυπώνεται στην επιδίωξη περιβαλλοντικής προστασίας, κοινωνικής συνοχής, οικονομικής ανθεκτικότητας και αποτελεσματικής διακυβέρνησης.

Σε εθνικό επίπεδο, η Χάρτα των Ελληνικών Πανεπιστημίων για την Αειφορία 2022–2030 (Σύνοδος Πρυτάνεων Ελληνικών ΑΕΙ 2023) οργανώνει τις αναγκαίες παρεμβάσεις σε τέσσερα αλληλένδετα πεδία: τον προγραμματισμό της εκπαίδευσης και της έρευνας, την εφαρμογή

αρχών και πρακτικών αειφορίας στο εσωτερικό των ιδρυμάτων, την ενίσχυση της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και τις αναγκαίες προσαρμογές στη διοίκησή τους. Παράλληλα, το άρθρο 228 του Ν. 4957/2022 (Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις 2022) προβλέπει την κατάρτιση Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης από κάθε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και εντάσσει στο πεδίο του εκπαιδευτικά, τεχνικά και άλλα αναγκαία μέτρα που αφορούν, μεταξύ άλλων, τις υποδομές και την ενεργειακή απόδοση, τις προμήθειες, τις επενδύσεις, τα απόβλητα, την έρευνα, τα ερευνητικά έργα και τη συνολική λειτουργία του ιδρύματος και των ακαδημαϊκών μονάδων του.

Την ευθύνη για την κατάρτιση του παρόντος Σχεδίου έχει η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Πατρών, η σύνθεσή της οποίας συνδέει τη διεπιστημονική ακαδημαϊκή γνώση με την τεχνική, λειτουργική και διοικητική ευθύνη. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Πατρών ορίστηκε από το Συμβούλιο Διοίκησης, στην υπ' αριθ. 80/14.5.2026 συνεδρίασή του, ως ακολούθως:

1. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος, Καθηγητής, Αντιπρύτανης Προγραμματισμού Ψηφιακού Εκσυγχρονισμού και Ανάπτυξης Υποδομών, Πρόεδρος
2. Δημόπουλος Παναγιώτης, Καθηγητής Τμήματος Βιολογίας
3. Αίσωπος Ιωάννης, Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
4. Λαγγούσης Ανδρέας, Καθηγητής Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
5. Καραπαναγιώτη Χρυσή-Κασσιανή, Καθηγήτρια Τμήματος Χημείας
6. Κόκκορης Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Αειφορικής Γεωργίας
7. Χατζησταμούλου Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Οικονομικών Επιστημών
8. Λυκοκανέλλος Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Γεωπονίας
9. Καραμάνου Ασπασία, Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών
10. Θωμόπουλος Γεώργιος, Τεχνικός Ασφαλείας
11. Τσάκωνας Ιωάννης, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης

Στην Επιτροπή συμμετέχουν Μέλη ΔΕΠ από διαφορετικά γνωστικά πεδία και αρμόδιοι διοικητικοί υπάλληλοι ώστε να υφίσταται το γνωσιακό, θεσμικό και επιχειρησιακό υπόβαθρο για έναν σχεδιασμό που καλύπτει οριζόντια τη λειτουργία του Πανεπιστημίου και μπορεί να υποστηριχθεί από τις αρμόδιες μονάδες.

1.3. Πεδίο εφαρμογής

Το ΣΑΑ του Πανεπιστημίου Πατρών καλύπτει την περίοδο 2026–2030, με στρατηγική προοπτική έως το 2035. Εντάσσει σε κοινό πλαίσιο τις υλοποιούμενες, εγκεκριμένες και προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις, αποτυπώνει τις νέες ανάγκες του ιδρύματος, καθορίζει κοινές προτεραιότητες και συνδέει τον στρατηγικό σχεδιασμό με συγκεκριμένες δράσεις και μετρήσιμα αποτελέσματα.

Το πεδίο εφαρμογής του οργανώνεται σε τέσσερις αλληλένδετες διαστάσεις. Η ακαδημαϊκή διάσταση αφορά την ενσωμάτωση της αειφορίας στην εκπαίδευση, την ανάπτυξη σχετικών γνώσεων και δεξιοτήτων, τη διεπιστημονική έρευνα και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της. Η λειτουργική διάσταση περιλαμβάνει την ενέργεια, το κλίμα, τα κτίρια, το νερό, τα απόβλητα, την κυκλική οικονομία, τη βιοποικιλότητα, τις μετακινήσεις, τις προμήθειες και τη διαχείριση των χώρων. Η κοινωνική διάσταση καλύπτει την ισότιμη πρόσβαση, την υγεία, την ασφάλεια, την ευημερία, τη συμπερίληψη και την ποιότητα της φοιτητικής και εργασιακής ζωής. Η θεσμική διάσταση αφορά τη διακυβέρνηση, τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση των δεδομένων, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη

συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση, την Περιφέρεια, τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών.

Η εφαρμογή του Σχεδίου θεμελιώνεται στην αξιόπιστη αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Ως κύριο έτος αναφοράς ορίζεται το 2025, με τεκμηριωμένη χρήση διαφορετικής περιόδου βάσης όπου το επιβάλλουν η διαθεσιμότητα ή η φύση των δεδομένων. Η ενεργειακή κατανάλωση και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η χρήση του νερού, τα παραγόμενα απόβλητα, οι μετακινήσεις, η κατάσταση των κτιρίων και των υπαίθριων χώρων, η βιοποικιλότητα, οι προμήθειες, η προσβασιμότητα, η εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα και η κοινωνική επίδραση αποτυπώνονται με ενιαίες μεθοδολογικές αρχές. Όπου τα δεδομένα το επιτρέπουν, η καταγραφή πραγματοποιείται ανά τόπο λειτουργίας και συνολικά για το ίδρυμα, ώστε να αναδεικνύονται οι ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και να διασφαλίζεται η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων.

Με βάση αυτή την αποτύπωση, το Σχέδιο προσδιορίζει στρατηγικούς και επιχειρησιακούς στόχους, δράσεις, αρμόδιες μονάδες, χρονοδιαγράμματα, αναγκαίους πόρους και δείκτες παρακολούθησης. Οι δείκτες εξειδικεύονται ως προς τον ορισμό, την πηγή δεδομένων, την τιμή βάσης, την επιδιωκόμενη τιμή, την υπεύθυνη μονάδα και τη συχνότητα μέτρησης. Η συστηματική παρακολούθηση επιτρέπει την έγκαιρη αναγνώριση αποκλίσεων και την προσαρμογή των παρεμβάσεων όταν μεταβάλλονται οι ανάγκες, οι τεχνολογικές δυνατότητες ή οι χρηματοδοτικές συνθήκες.

1.4 Όραμα και αποστολή

Η αποτελεσματική εφαρμογή του Σχεδίου προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι φοιτητές, τα μέλη ΔΕΠ και το λοιπό διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό, οι διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες, τα εργαστήρια και άλλες μονάδες διαθέτουν διαφορετικές γνώσεις, εμπειρίες και δυνατότητες παρέμβασης. Η συντονισμένη ενεργοποίησή τους ενισχύει την ποιότητα των αποφάσεων, διευκολύνει την υλοποίηση των δράσεων και καλλιεργεί κοινή κουλτούρα ευθύνης. Η πρόοδος αποτυπώνεται σε περιοδικό απολογισμό αιεφορίας, δημοσιοποιείται με διαφάνεια και αξιολογείται σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα.

Στόχος είναι η διαμόρφωση ενός Πανεπιστημίου ανθεκτικότερου, αποδοτικότερου στη χρήση των πόρων, περιβαλλοντικά υπεύθυνου, κοινωνικά συμπεριληπτικού και συνεπούς προς την εκπαιδευτική και ερευνητική του αποστολή. Με την εφαρμογή του Σχεδίου, η αιεφορία ενσωματώνεται ως σταθερό κριτήριο στον σχεδιασμό, στη λήψη αποφάσεων, στη λειτουργία και στη λογοδοσία του Πανεπιστημίου Πατρών. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η δυνατότητά του να μεταφέρει γνώση, τεχνογνωσία και εφαρμόσιμες λύσεις στην κοινωνία και να συμβάλλει ουσιαστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της Δυτικής Ελλάδας και της χώρας.

Ενδεικτικές δράσεις

- Λειτουργεί ο ειδικός θεματικός ιστότοπος green.upatras.gr, ο οποίος συγκεντρώνει και δημοσιοποιεί την απαραίτητη πληροφόρηση για θέματα αειφορίας.
- Υπεγράφη συμπληρωματική σύμβαση με τη ΔΕΗ για την κατοχύρωση του σήματος GreenPass, μέσω του οποίου διασφαλίζεται ότι το Πανεπιστήμιο Πατρών θα καταναλώνει πλέον αποκλειστικά ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.
- Ολοκληρώθηκαν έργα ενεργειακής αναβάθμισης στο πολυώροφο κτίριο του Τμήματος Μηχανολόγων & Αεροναυπηγών Μηχανικών στο κτίριο Βαρέων του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Τεχνολογίας Υπολογιστών
- Υλοποιούνται έργα ενεργειακής αναβάθμισης στο κτίριο του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας και στο Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο.
- Δημοπρατήθηκε το έργο ενεργειακής αναβάθμισης των ιστορικών Κτιρίων Α' και Β'.
- Έχει ολοκληρωθεί ο εξωτερικός φωτισμός LED σε ένα μεγάλο ποσοστό, ενώ έχουν πλακωθεί στύλοι φωτισμού σε θέσεις στάθμευσής με φωτοβολταϊκές μονάδες.
- Ολοκληρώθηκε η αντικατάσταση κλιματιστικών αντλιών με ανώτερης κλάσης σε αίθουσες διδασκαλίας και αμφιθέατρα.
- Δημοπρατείται η αναβάθμιση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων που θα ενισχύσει την επαναχρησιμοποίηση υδάτων για σκοπούς άρδευσης.
- Υλοποιούνται παρεμβάσεις στα αντλιοστάσια του ιδρύματος για την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού.
- Λειτουργούν τέσσερις φορτιστές ηλεκτρικών αυτοκινήτων για την κοινότητα και ένας για τα υπηρεσιακά οχήματα του ιδρύματος.
- Αναπτύσσεται δίκτυο ποδηλατοδρόμων και διαδρομών ως μέρος του έργου «Περιαστικό Πάρκο Επιστημών, Κέντρο Περιβαλλοντικής Αγωγής και Ευαισθητοποίησης του Πανεπιστημίου Πατρών»
- Υλοποιούνται δράσεις ανακύκλωσης, όπως χαρακτηριστικά ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών, χαρτιού, πλαστικού, μελανιών, μπαταριών, κ.α., μέσω συνεργασιών με την τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνικές εταιρίες.
- Ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση «έξυπνων» μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας και μηχανισμών παρακολούθησης της κατανάλωσης ενέργειας.
- Συντηρούνται διαρκώς οι χώροι πρασίνου, με την ανάδειξη, καθαρισμό και εκμετάλλευση του ελαιώνα, με φυτεύσεις και μεταφυτεύσεις δέντρων, και με στοχευμένες εργασίες πυρασφάλειας, αποψιλώσεις και διάνοιξης δασικών οδών.
- Έχουν αναρτηθεί κλιματικοί χάρτες σε διάφορα σημεία της Πανεπιστημιούπολης για την ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

2 Στόχοι αειφορίας – Περιβάλλον

Το περιβάλλον αποτελεί βασικό πυλώνα του ΣΑΑ του Πανεπιστημίου Πατρών και συνδέεται άμεσα με την υπεύθυνη διαχείριση των φυσικών πόρων, τη μείωση του περιβαλλοντικού και ανθρακικού αποτυπώματος, την προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η προσέγγιση αυτή ανταποκρίνεται στο άρθρο 228 του Ν. 4957/2022, σύμφωνα με το οποίο τα Α.Ε.Ι. οφείλουν να ενσωματώνουν στο Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης μέτρα που αφορούν, μεταξύ άλλων, τις υποδομές και την ενεργειακή τους απόδοση, τις προμήθειες, τις επενδύσεις, τα απόβλητα και την εν γένει λειτουργία τους.

Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει ήδη σημαντική βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της στρατηγικής. Από το 2020 έχει συγκροτηθεί η Επιτροπή «Αειφόρο–Πράσινο Πανεπιστήμιο» (η οποία μετασχηματίστηκε στην παρούσα Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης), ενώ το Ίδρυμα έχει αναπτύξει δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης, παρακολούθησης της κατανάλωσης ενέργειας, ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης υλικών, διαχείρισης υδατικών πόρων, επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και περιβαλλοντικής αναβάθμισης της κάθε Πανεπιστημιούπολης. Οι Πανεπιστημιούπολεις του Πανεπιστημίου Πατρών, με κυρίαρχη αυτή του Ρίου, είναι ιδιαίτερα εκτεταμένες, με μεγάλη κάλυψη από χώρους πρασίνου και ελεύθερους χώρους, τους οποίους διατηρεί και βελτιώνει, έχοντας ως προτεραιότητες την περιβαλλοντική αναβάθμιση, τις πράσινες διαδρομές, τις φυτεύσεις, το ρόλο τους ως περιαστικά / αστικά πάρκα και τη βελτίωση των οικοσυστημικών υπηρεσιών.

Μέσω των στόχων του πυλώνα αειφορίας για το Περιβάλλον, προτείνεται να οργανωθεί ένα ενιαίο σύστημα διαχείρισης, στο οποίο ενέργεια, εκπομπές, νερό, πράσινες υποδομές, απόβλητα και κλιματική ανθεκτικότητα θα αντιμετωπίζονται όχι ως ανεξάρτητες δράσεις, αλλά ως αλληλοσυνδεόμενα στοιχεία ενός «ζωντανού εργαστηρίου» αειφορίας (living lab). Η προσέγγιση συνδέεται ιδιαίτερα με τους ΣΒΑ 6 «Καθαρό Νερό και Αποχέτευση», 7 «Φθηνή και Καθαρή Ενέργεια», 11 «Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες», 12 «Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή», 13 «Δράση για το Κλίμα» και 15 «Ζωή στη Στεριά».

2.1 Διαχείριση ενέργειας

Η αειφορική και ολοκληρωμένη διαχείριση της ενέργειας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για τη μείωση του λειτουργικού κόστους και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του Πανεπιστημίου Πατρών. Το Πανεπιστήμιο Πατρών έχει ήδη προχωρήσει σε ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων και στην ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η επίσημη πολιτική του προβλέπει την αξιοποίηση των δεδομένων κατανάλωσης σε πραγματικό χρόνο για τη λήψη αποφάσεων. Ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη αποτελεί η συμφωνία του Πανεπιστημίου με τη ΔΕΗ το 2025. Το ενεργειακό κόστος αντιστοιχούσε περίπου στο 35% του τακτικού προϋπολογισμού του, ενώ με τη νέα σύμβαση επιτεύχθηκε μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας. Παράλληλα, μέσω συμπληρωματικής σύμβασης GreenPass, η ηλεκτρική ενέργεια θα καλύπτεται πλέον από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η πρωτοβουλία αυτή ενισχύει σημαντικά τη στρατηγική απανθρακοποίησης, χωρίς ωστόσο να αναιρεί την ανάγκη περιορισμού της ίδιας της ενεργειακής κατανάλωσης.

Στόχος του ΣΑΑ είναι η μετάβαση από επιμέρους μέτρα εξοικονόμησης σε ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης. Πρώτο βήμα αποτελεί η δημιουργία ενιαίας ενεργειακής βάσης δεδομένων για όλα τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις, η οποία θα περιλαμβάνει τουλάχιστον επιφάνεια, χρήση, ενεργειακή κατηγορία, ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, εξοπλισμό θέρμανσης/ψύξης, ώρες λειτουργίας και παραγωγή από ΑΠΕ. Η υπομέτρηση σε επίπεδο κτιρίου και, όπου αυτό είναι τεχνικά και

οικονομικά εφικτό, σε επίπεδο σημαντικών καταναλώσεων, θα επιτρέπει τον εντοπισμό αποκλίσεων, διαρροών ενέργειας και κτιρίων υψηλής ενεργειακής έντασης.

Η στρατηγική ενεργειακής απόδοσης δίνει προτεραιότητα στα κτίρια με τις μεγαλύτερες καταναλώσεις ανά μονάδα επιφάνειας. Οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν θερμομόνωση κελύφους και δωματίων, αντικατάσταση παλαιών κουφωμάτων, σκίαση, φυσικό αερισμό, αντικατάσταση φωτισμού με LED και έξυπνο έλεγχο, αντλίες θερμότητας υψηλής απόδοσης, αναβάθμιση κεντρικών συστημάτων θέρμανσης και ψύξης, αυτοματισμούς και συστήματα BEMS, καθώς και βελτιστοποίηση της λειτουργίας ενεργοβόρου εργαστηριακού εξοπλισμού.

Ως Ευρωπαϊκό σημείο αναφοράς, η αναθεωρημένη Οδηγία για την Ενεργειακή Απόδοση προβλέπει για τον δημόσιο τομέα ετήσιο στόχο μείωσης της ενεργειακής κατανάλωσης κατά 1,9% και ανακαίνιση τουλάχιστον 3% της επιφάνειας των επιλέξιμων κτιρίων δημόσιων φορέων ετησίως προς επίπεδα σχεδόν μηδενικής ή μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης (Ενεργειακή Απόδοση Των Κτιρίων 2024). Οι δείκτες αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν ως μέτρο σύγκρισης (benchmark) για τη στοχοθεσία του Πανεπιστημίου, σε συνάρτηση με το εθνικό πλαίσιο εφαρμογής.

Παράλληλα, πρέπει να εξεταστεί συστηματικά η παραγωγή ενέργειας εντός των Πανεπιστημιούπολεων, με εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε κατάλληλα δώματα, στέγαστρα χώρων στάθμευσης και άλλες τεχνικά διαθέσιμες επιφάνειες, σε συνδυασμό όπου ενδείκνυται με συστήματα αποθήκευσης. Η προβλεπόμενη χρήση φωτοβολταϊκών για υποδομές φόρτισης αποτελεί βάση για την επέκταση της αποκεντρωμένης παραγωγής.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και θα ενισχυθεί περαιτέρω η αντίληψη των χρηστών για την ενεργειακή κατανάλωση. Εργαστήρια, διοικητικές υπηρεσίες, αίθουσες διδασκαλίας και φοιτητικές υποδομές μπορούν να συμμετέχουν σε ετήσιο πρόγραμμα Ενεργειακά Έξυπνης Πανεπιστημιούπολης (Energy Smart Campus), στο οποίο η κατανάλωση θα παρουσιάζεται σε ψηφιακό πίνακα ελέγχου και θα συγκρίνεται με προηγούμενες περιόδους και αντίστοιχα κτίρια.

2.2 Διαχείριση εκπομπών ρύπων

Η διαχείριση των εκπομπών πρέπει να βασίζεται αρχικά στην αξιόπιστη, επαναλαμβανόμενη και διαφανή απογραφή του ανθρακικού αποτυπώματος του Ιδρύματος. Για τον σκοπό αυτό προτείνεται η χρήση των κατηγοριών του Greenhouse Gas (GHG) Protocol, σύμφωνα με τις οποίες οι άμεσες εκπομπές από πηγές που ελέγχει το Ίδρυμα αποτελούν Scope 1, οι έμμεσες εκπομπές από αγοραζόμενη ηλεκτρική, θερμική ή ψυκτική ενέργεια Scope 2, και οι λοιπές έμμεσες εκπομπές της αλυσίδας αξίας Scope 3 (World Resources Institute and WBCSD 2026).

Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει ήδη μία σημαντική επιστημονική βάση αναφοράς. Με βάση δημοσιευμένη μελέτη (Vrachni et al. 2022), για την Πανεπιστημιούπολη Ρίου, η οποία χρησιμοποίησε δεδομένα αναφοράς του 2015, το συνολικό ανθρακικό αποτύπωμα εκτιμήθηκε σε 32.882,5 tCO₂e, από τις οποίες 418,1 tCO₂e αντιστοιχούσαν στο Scope 1 (άμεσες), 9.059,5 tCO₂e στο Scope 2 (έμμεσες) και 23.404,9 tCO₂e στο Scope 3 (λοιπές έμμεσες). Η μεγαλύτερη μεμονωμένη πηγή ήταν οι μετακινήσεις των φοιτητών (32,6%), ακολουθούμενες από την ηλεκτρική ενέργεια (27,6%) και τις μετακινήσεις προς και από τον μόνιμο τόπο κατοικίας (26,7%). Τα δεδομένα αυτά είναι ιστορικά και δεν πρέπει να θεωρηθούν σημερινό ανθρακικό αποτύπωμα, είναι όμως ιδιαίτερα χρήσιμα ως τεκμηρίωση της ανάγκης για συστηματική απογραφή και για έμφαση στις μετακινήσεις και την ενέργεια.

Μετά τις νεότερες ενεργειακές παρεμβάσεις και ιδιαίτερα τη σύμβαση προμήθειας πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας του 2025, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί νέα

ολοκληρωμένη απογραφή, η οποία θα αποτελέσει τη σύγχρονη γραμμή βάσης του ΣΑΑ. Η απογραφή πρέπει να καλύπτει καύσιμα, ιδιόκτητα οχήματα, ψυκτικά μέσα, ηλεκτρική ενέργεια, επαγγελματικά ταξίδια, καθημερινές μετακινήσεις φοιτητών και προσωπικού, προμήθειες, τρόφιμα, απόβλητα, νερό και επεξεργασία λυμάτων. Η διαδικασία πρέπει να επαναλαμβάνεται σε ετήσια βάση με σταθερή μεθοδολογία, ώστε να είναι δυνατή η πραγματική σύγκριση της προόδου.

Η πολιτική μείωσης εκπομπών θα ακολουθεί την αρχή «μέτρηση-αποφυγή-μείωση-υποκατάσταση-αντιστάθμιση μόνο για τις υπολειπόμενες εκπομπές». Κύρια μέσα θα είναι (α) η εξοικονόμηση ενέργειας, (β) η αύξηση της παραγωγής ΑΠΕ, (γ) η σταδιακή ηλεκτροκίνηση του στόλου, (δ) η υποστήριξη των δημόσιων συγκοινωνιών, (ε) του ποδηλάτου, (στ) της πεζής μετακίνησης και του συνεπιβατισμού (car pooling), (ζ) της τηλεδιάσκεψης αντικαθιστώντας αναγκαίες μετακινήσεις, (η) οι πράσινες προμήθειες και (ι) η μείωση των αποβλήτων.

Η εθνική στρατηγική κατεύθυνση παρέχεται από τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο 4936/2022 (Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος 2022), ο οποίος θέτει ως μακροπρόθεσμο στόχο την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και εθνικούς ενδιάμεσους στόχους τουλάχιστον -55% το 2030 και -80% το 2040 σε σχέση με το 1990. Το Πανεπιστήμιο δεν είναι σκόπιμο να υιοθετήσει μηχανιστικά αυτούς τους εθνικούς αριθμούς ως δικούς του χωρίς νέα γραμμή βάσης, αλλά πρέπει να διαμορφώσει ποσοτικούς στόχους που να είναι συμβατοί με αυτήν την πορεία.

Η διαχείριση των εκπομπών δεν περιορίζεται στα αέρια του θερμοκηπίου. Στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης θα παρακολουθούνται, όπου είναι σχετικό, εκπομπές από λέβητες και ηλεκτροπαραγωγή ζεύγη, διαρροές ψυκτικών μέσων, εργαστηριακές εκπομπές, οσμές, σκόνη και άλλες σημειακές πηγές, με εφαρμογή της σχετικής περιβαλλοντικής και υγειονομικής νομοθεσίας.

2.3 Διαχείριση υδατικών πόρων

Η ορθολογική διαχείριση του νερού αποτελεί ήδη διακριτό πεδίο πολιτικής του Πανεπιστημίου Πατρών. Στον Εσωτερικό Κανονισμό προβλέπεται Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων με αντικείμενο τον στρατηγικό σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών για την αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων, την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και την αξιολόγηση της ποιότητας και της ποσότητάς τους. Παράλληλα, η Γενική Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΓΔΤΥΤΠΕ), σε συνεργασία με την Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων, έχει αναπτύξει σχέδιο για την αναβάθμιση των κρίσιμων υποδομών ύδρευσης, τη διενέργεια των απαιτούμενων ελέγχων ποιότητας και τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων. Έχουν πραγματοποιηθεί παρεμβάσεις που αφορούν καθαρισμό και συντήρηση δεξαμενής, υποδομές χλωρίωσης και περιοδικές μικροβιολογικές και φυσικοχημικές μετρήσεις.

Στην επίσημη στρατηγική βιωσιμότητας του Πανεπιστημίου περιλαμβάνονται επίσης η διαχείριση των ομβρίων για τον περιορισμό της διάβρωσης, η αντικατάσταση τμημάτων του δικτύου ύδρευσης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση απωλειών, η επεξεργασία των υγρών λυμάτων για τον περιορισμό του ρυπαντικού φορτίου προς τον Πατραϊκό Κόλπο και η χρήση επεξεργασμένων λυμάτων για την άρδευση των χώρων πρασίνου.

Το επόμενο στάδιο προτείνεται να είναι η δημιουργία ενός ψηφιακού υδατικού ισοζυγίου για κάθε Πανεπιστημιούπολη. Η εγκατάσταση έξυπνων υδρομετρητών ανά κτίριο, ζώνη

άρδευσης και σημαντική εργαστηριακή κατανάλωση θα επιτρέπει την έγκαιρη ανίχνευση διαρροών και την ποσοτικοποίηση της εξοικονόμησης. Η κατανάλωση θα παρακολουθείται τόσο συνολικά, όσο και σε δείκτες όπως m^3 / μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας και m^3 /m² κτιριακής επιφάνειας.

Στα κτίρια πρέπει να εφαρμοστούν σταδιακά συσκευές χαμηλής κατανάλωσης, ρυθμιστές ροής, καζανάκια διπλής ροής, αυτοματισμοί και προγράμματα άμεσης επισκευής διαρροών. Στους υπαίθριους χώρους η άρδευση πρέπει να βασίζεται σε πραγματικές ανάγκες της βλάστησης, με αισθητήρες υγρασίας, ζωνοποίηση, στάγδην άρδευση και σταδιακή αύξηση φυτεύσεων με μεσογειακά και αυτόχθονα είδη χαμηλών απαιτήσεων σε νερό. Προτείνεται η αξιολόγηση των νέων φυτεύσεων να μην περιορίζεται στο ποσοστό αυτοχθόνων/προσαρμοσμένων ειδών, αλλά να περιλαμβάνει και δείκτη επιτυχούς εγκατάστασης/επιβίωσης και, όπου είναι εφικτό, αποδοτικότητας ως προς την άρδευση και τη συντήρηση. Η κατηγορία προέλευσης του φυτικού υλικού από μόνη της δεν τεκμηριώνει επιτυχή και ανθεκτική εγκατάσταση.

Η επαναχρησιμοποίηση κατάλληλα επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και η αξιοποίηση ομβρίων αποτελούν στρατηγικές υψηλής προτεραιότητας, καθώς περιορίζουν την πίεση στα συμβατικά αποθέματα νερού και ενισχύουν ταυτόχρονα την προσαρμογή σε περιόδους λειψυδρίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων λυμάτων ως ασφαλή και προβλέψιμη εναλλακτική πηγή νερού που μπορεί να μειώσει την πίεση στα υδατικά σώματα και να ενισχύσει την κλιματική προσαρμογή. Η ποσοτική παρακολούθηση της επαναχρησιμοποίησης προτείνεται να συμπληρωθεί με έλεγχο της καταλληλότητας του ανακτημένου νερού για άρδευση, βάσει βασικών φυσικοχημικών και, όπου απαιτείται, μικροβιολογικών παραμέτρων (ενδεικτικά: ηλεκτρική αγωγιμότητα, pH, SAR και ιόντα ιδιαίτερης σημασίας για τη βλάστηση). Παράλληλα, είναι σκόπιμη η περιοδική παρακολούθηση του εδάφους και της απόκρισης των φυτεύσεων, ώστε η ασφαλής επαναχρησιμοποίηση να τεκμηριώνεται, όχι μόνο ποσοτικά, αλλά και ως προς τη μακροχρόνια λειτουργία των χώρων πρασίνου.

2.4 Οι Πανεπιστημιούπολεις του ΠΠ ως Πράσινη Υποδομή

Οι πράσινοι χώροι του Πανεπιστημίου Πατρών πρέπει να αντιμετωπιστούν όχι απλώς ως χώροι φυτοτεχνίας και αισθητικής, αλλά ως μια λειτουργική πράσινη και μπλε υποδομή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει την πράσινη υποδομή ως ένα στρατηγικά σχεδιασμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών που παρέχει πολλαπλές οικοσυστημικές υπηρεσίες και παράλληλα ενισχύει τη βιοποικιλότητα. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν βελτίωση της ποιότητας αέρα και νερού, κλιματική ρύθμιση, αναψυχή, μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στις επιπτώσεις της.

Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα σε αυτόν τον τομέα. Στον επίσημο σχεδιασμό του περιλαμβάνονται το νέο περιαστικό πάρκο, φυτεύσεις και μεταφυτεύσεις δέντρων, πράσινες διαδρομές για πεζούς και ποδηλάτες και γενικότερα η βελτίωση των οικοσυστημικών υπηρεσιών προς φοιτητές και εργαζομένους. Στον ευρύτερο σχεδιασμό περιβαλλοντικής αναβάθμισης περιλαμβάνονται επίσης η σύνδεση του Κτιρίου Διοίκησης με το Πάρκο της Ειρήνης, θεματικά πάρκα βασισμένα στους φυσικούς πόρους, δίκτυο μονοπατιών και ολοκληρωμένο δίκτυο ποδηλατοδρόμων.

Προτείνεται η σύνταξη ενός Σχεδίου Πράσινης και Μπλε Υποδομής του Πανεπιστημίου Πατρών, το οποίο θα βασίζεται σε λεπτομερή χαρτογράφηση της φυτοκάλυψης, της δενδροκάλυψης, των τύπων οικοτόπων, των αδιαπέρατων επιφανειών, των ρεμάτων και οδεύσεων ομβρίων και των περιοχών υψηλής θερμικής επιβάρυνσης, σε ελεύθερα προσβάσιμο, διαδικτυακό σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών (GIS). Δεδομένης της

απουσίας ενιαίου χωρικού σχεδίου, προτείνεται το Σχέδιο Πράσινης και Μπλε Υποδομής να αποκτήσει και χαρακτήρα ολοκληρωμένου χωρικού-λειτουργικού σχεδίου τοπίου για τις Πανεπιστημιούπολεις. Ιδεατά, θα μπορούσε να συνδέει την οικολογική συνδεσιμότητα και τη διαχείριση των υδάτων με τη σκίαση και θερμική άνεση, τις πράσινες διαδρομές, την καθολική προσβασιμότητα, τις χρήσεις των υπαίθριων χώρων και τις βασικές αρχές διαχείρισης του τοπίου. Η καταγραφή θα συνοδεύεται από μητρώο δέντρων και αξιολόγηση της οικολογικής κατάστασης των επιμέρους φυσικών και ανθρωπογενών οικοσυστημάτων και των παρεχόμενων οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το μητρώο δέντρων θα μπορούσε να περιλαμβάνει, πέρα από την απογραφή ειδών, βασικά δενδρομετρικά και διαχειριστικά στοιχεία, όπως μέγεθος και ανάπτυξη κόμης, κατάσταση υγείας και δομική κατάσταση, ανάγκη επέμβασης και προτεραιότητα συντήρησης ή αντικατάστασης. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να λειτουργεί ως εργαλείο μακροχρόνιας διαχείρισης του δενδρώδους κεφαλαίου.

Η επιλογή νέων φυτεύσεων πρέπει να δίνει προτεραιότητα σε αυτόχθονα και προσαρμοσμένα στις μεταβαλλόμενες Μεσογειακές κλιματικές συνθήκες είδη, σε φυτά για επικονιαστές και σε φυτοκοινότητες χαμηλών απαιτήσεων σε άρδευση. Αντίστοιχα, η διαχείριση του πρασίνου πρέπει να περιορίζει τη χρήση χημικών εισροών, να αξιοποιεί τα πράσινα υπολείμματα μέσω κομποστοποίησης ή άλλης αξιοποίησης και να διατηρεί, όπου είναι ασφαλές, φυσικότερες ζώνες με μεγαλύτερη οικολογική αξία.

Η πράσινη υποδομή θα χρησιμοποιείται επίσης ως μέσο κλιματικής προσαρμογής. Δενδροστοιχίες και σκιασμένες διαδρομές μπορούν να περιορίζουν τη θερμική καταπόνηση, ενώ βιοτάφροι, κήποι βροχής, διαπερατά δάπεδα και ζώνες προσωρινής συγκράτησης ομβρίων μπορούν να μειώνουν την επιφανειακή απορροή. Πράσινες στέγες και κατακόρυφη φύτευση μπορούν να εφαρμόζονται επιλεκτικά σε κτίρια όπου τεκμηριώνεται η στατική, τεχνική και οικονομική καταλληλότητά τους. Στην αξιολόγηση της καταλληλότητας πράσινων στεγών και κατακόρυφων φυτεύσεων θα μπορούσε να περιληφθεί και η φυτοτεχνική/λειτουργική διάσταση, ιδίως ως προς το φυτικό υλικό, οι συνθήκες εγκατάστασης, οι αρδευτικές ανάγκες και οι απαιτήσεις μακροχρόνιας συντήρησης. Όλα αυτά προκειμένου να εξασφαλίζεται πιο ολοκληρωμένα η βιώσιμη λειτουργία της φύτευσης.

Παράλληλα, η Πανεπιστημιούπολη προτείνεται να λειτουργήσει ως ένα «ζωντανό εργαστήριο» βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών, με μόνιμες επιφάνειες παρακολούθησης χλωρίδας, πανίδας, επικονιαστών, εδαφών και μικροκλίματος, οι οποίες θα ενσωματώνονται σε μαθήματα, διπλωματικές εργασίες, ερευνητικά έργα και δράσεις της Επιστήμης των Πολιτών (Citizen Science).

2.5 Διαχείριση αποβλήτων – Κυκλική οικονομία

Το Πανεπιστήμιο Πατρών εφαρμόζει ήδη πρακτικές που ανταποκρίνονται στις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Στην επίσημη πολιτική του περιλαμβάνονται η ανακατασκευή και επαναχρησιμοποίηση υπολογιστών με ανοικτό λογισμικό, η διάθεση υλικών σε τρίτους για επαναχρησιμοποίηση, η αξιοποίηση του ελαιώνα και αγροτικών υπολειμμάτων, καθώς και η χωριστή συλλογή ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, χαρτιού, πλαστικού, μελανιών και μπαταριών. Παράλληλα εφαρμόζονται δράσεις περιορισμού της κατανάλωσης χαρτιού, χρήσης επαναφορτιζόμενων μπαταριών, επιλογής ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού και περιορισμού της σπατάλης τροφίμων.

Η στρατηγική του ΣΑΑ προτείνεται να μετατρέψει τις επιμέρους αυτές δράσεις σε ένα ενιαίο Σχέδιο Κυκλικής Διαχείρισης Πόρων και Αποβλήτων. Κεντρική αρχή θα είναι η ιεράρχηση: πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, επαναχρησιμοποίηση, επισκευή και παράταση της ζωής προϊόντων, ανακύκλωση, ανάκτηση και, μόνο ως τελευταία επιλογή, διάθεση. Η λογική αυτή είναι πλήρως συμβατή με το Ευρωπαϊκό μοντέλο κυκλικής οικονομίας, στο

οποίο προϊόντα και υλικά διατηρούνται στην οικονομία όσο το δυνατόν περισσότερο και η χρήση πρωτογενών πόρων και η παραγωγή αποβλήτων ελαχιστοποιούνται.

Θα απαιτηθεί αρχικά ποσοτική απογραφή των ρευμάτων αποβλήτων ανά Πανεπιστημιούπολη και δραστηριότητα. Η απογραφή θα περιλαμβάνει αστικά απόβλητα, χαρτί και χαρτόνι, πλαστικό και μέταλλο, γυαλί, οργανικά απόβλητα, πράσινα υπολείμματα, ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, μπαταρίες, λαμπτήρες, μελάνια και toner, χρησιμοποιημένα έλαια, ογκώδη υλικά και, ιδιαίτερα, εργαστηριακά και άλλα επικίνδυνα απόβλητα.

Για τα εργαστήρια προτείνεται κοινό σύστημα ταξινόμησης, σήμανσης, προσωρινής αποθήκευσης, ψηφιακής καταγραφής και ιχνηλασιμότητας των επικίνδυνων αποβλήτων, ώστε να υπάρχει κεντρική εικόνα των παραγόμενων ποσοτήτων και της τελικής τους διαχείρισης. Το ΣΑΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποτελεί χρήσιμο παράδειγμα ελληνικού Α.Ε.Ι. που αντιμετωπίζει συστηματικά τόσο τα εργαστηριακά απόβλητα όσο και την κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2025).

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα οργανικά απόβλητα από εστιατόρια, κυλικεία, πράσινο και γεωργικές δραστηριότητες. Η πρόληψη σπατάλης τροφίμων θα προηγείται της αξιοποίησης, ενώ τα αναπόφευκτα βιοαπόβλητα μπορούν να οδηγούνται σε χωριστή συλλογή και κομποστοποίηση ή άλλη κατάλληλη επεξεργασία. Οι στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων 2020–2030 δίνουν επίσης έμφαση στην πρόληψη, στη χωριστή συλλογή, στην ανακύκλωση και στα βιοαπόβλητα (Εγκριση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.) 2020).

Σημαντικός άξονας της κυκλικής οικονομίας θα είναι και οι πράσινες δημόσιες προμήθειες. Για ηλεκτρονικό εξοπλισμό, έπιπλα, χαρτί, υλικά καθαριότητας και άλλες βασικές κατηγορίες προμηθειών θα αξιολογούνται, όπου είναι εφικτό, η διάρκεια ζωής, η επισκευασιμότητα, η επαναχρησιμοποίηση, η ανακυκλωσιμότητα, η ενεργειακή απόδοση και το συνολικό κόστος κύκλου ζωής αντί αποκλειστικά της αρχικής τιμής.

2.6 Ανθεκτικές Πανεπιστημιούπολεις

Η κλιματική αλλαγή καθιστά αναγκαία τη μετάβαση από την παραδοσιακή διαχείριση εγκαταστάσεων σε ένα μοντέλο κλιματικά ανθεκτικών Πανεπιστημιούπολεων. Η πρώτη Ευρωπαϊκή Αξιολόγηση Κλιματικών Κινδύνων επισημαίνει ότι η ακραία ζέστη, η ξηρασία, οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες θα επιδεινωθούν ακόμη και υπό σχετικά αισιόδοξα σενάρια κλιματικής αλλαγής, με τη Νότια Ευρώπη να εμφανίζει ιδιαίτερα αυξημένη έκθεση σε θερμότητα, πυρκαγιές και έλλειψη νερού (European Environment Agency 2024).

Για το Πανεπιστήμιο Πατρών ο σχεδιασμός πρέπει να συνδέεται και με το εγκεκριμένο Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 2022), το οποίο αντιμετωπίζει μεταξύ άλλων ζητήματα πλημμυρών, ξηρασίας, δασικών πυρκαγιών και παράκτιας διάβρωσης.

Πρώτη προτεραιότητα είναι η εκπόνηση μελέτης «Πολύ-παραμετρικής Αξιολόγησης Τρωτότητας Κλιματικού Κινδύνου» για όλες τις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου. Η αξιολόγηση θα εξετάζει ακραίες θερμοκρασίες και καύσωνες, έντονες βροχοπτώσεις και πλημμύρες, ξηρασίες και λειψυδρία, δασική και περιαστική πυρκαγιά, ισχυρούς ανέμους, διακοπές ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και μη κλιματικούς κινδύνους όπως ο σεισμός. Θα χαρτογραφούνται η έκθεση, η ευαισθησία και η κρίσιμη λειτουργία κάθε κτιρίου και υποδομής.

Οι υποδομές υψηλής κρισιμότητας, δηλ. κέντρα δεδομένων, βασικά εργαστήρια, εγκαταστάσεις ύδρευσης και επεξεργασίας λυμάτων, συστήματα επικοινωνιών και χώροι

που εξυπηρετούν μεγάλο αριθμό χρηστών, πρέπει να διαθέτουν σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας, εφεδρική ηλεκτροδότηση όπου απαιτείται, πρωτόκολλα άμεσης αντίδρασης και σχέδια αποκατάστασης.

Για την αντιμετώπιση του καύσωνα προτείνονται σκιασμένες πράσινες διαδρομές, αύξηση δενδροκάλυψης, ψυχρά και διαπερατά υλικά, κατάλληλες ώρες λειτουργίας υπαίθριων δραστηριοτήτων και προσδιορισμός κλιματιζόμενων χώρων ασφαλούς καταφυγής. Για την πλημμυρική προστασία θα συνδυάζονται η συντήρηση των δικτύων ομβρίων με λύσεις βασισμένες στη φύση, όπως βιοτάφροι, κήποι βροχής και ζώνες προσωρινής συγκράτησης. Για την πυροπροστασία θα απαιτούνται χαρτογράφηση καύσιμης ύλης, τακτική διαχείριση βλάστησης, προσβάσεις πυροσβεστικών οχημάτων, σημεία υδροληψίας και σαφείς διαδικασίες εκκένωσης. Η διαχείριση της βλάστησης για πυροπροστασία στο Μεσογειακό περιβάλλον των Πανεπιστημιούπολεων, θα επιχειρηθεί να συνδεθεί με χωρική ζωνοποίηση του πρασίνου, ώστε να συνδυάζονται οι στόχοι βιοποικιλότητας και διαχείρισης με τη μείωση του κινδύνου πυρκαγιάς, ιδιαίτερα γύρω από κτίρια, κρίσιμες υποδομές και βασικές οδεύσεις.

Το Πανεπιστήμιο διαθέτει Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας με αρμοδιότητες που περιλαμβάνουν θέματα Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης. Το ΣΑΑ προτείνει να συνδεθεί η Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας με την κλιματική προσαρμογή και να καθιερώσει τακτικές ασκήσεις ετοιμότητας, επικαιροποίηση σχεδίων έκτακτης ανάγκης και ενιαίο σύστημα έγκαιρης ενημέρωσης της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η κατεύθυνση αυτή είναι συμβατή με την Ευρωπαϊκή στρατηγική προσαρμογής, η οποία προκρίνει «*εξυπνότερη, ταχύτερη και πιο συστημική*» προσαρμογή και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ασφάλεια των υδατικών πόρων και στις λύσεις βασισμένες στη φύση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021).

2.7 Δράσεις

Για λόγους επιστημονικής πληρότητας, προτείνεται να προβλεφθεί η συμμετοχή συναφών ακαδημαϊκών μονάδων/εργαστηρίων σε αρκετές από τις παρακάτω δράσεις, όπως στις ΠΕΡ-11 έως ΠΕΡ-15. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν φυτοτεχνικές επιλογές, Nature-based Solutions, επιστημονική παρακολούθηση και συνεπώς απαιτούν συνδυασμό επιχειρησιακής και επιστημονικής τεχνογνωσίας.

Δράση ΠΕΡ-01	Ενιαία ενεργειακή βάση δεδομένων και υπομέτρηση: καταγραφή κτιρίων, χρήσεων, ενεργειακής κατηγορίας, καταναλώσεων και σημαντικών φορτίων.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 7, 11, 12, 13	Κατάσταση Υπάρχουν ενεργειακές αναβαθμίσεις και μηχανισμοί παρακολούθησης κατανάλωσης, αλλά όχι ενιαία κάλυψη όλων των κτιρίων και τρόπων λειτουργίας.	Στόχος Ενιαία βάση για το σύνολο των κύριων κτιρίων και εγκαταστάσεων, υπομέτρηση των σημαντικών καταναλώσεων και συστηματική αξιοποίηση δεδομένων για αποφάσεις.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • % κτιριακής επιφάνειας καταγεγραμμένης • % κατανάλωσης με υπομέτρηση, kWh/m ² /έτος, MWh/έτος. Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		

Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι ΠΠ, εθνικά/Ευρωπαϊκά προγράμματα ψηφιακής και ενεργειακής αναβάθμισης.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2027, συνεχής επικαιροποίηση
-------------------------	--	--

Δράση ΠΕΡ-02			
Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και Συστήματα Ενεργειακής Διαχείρισης Κτιρίων: ιεράρχηση επεμβάσεων σε κτίρια υψηλής ενεργειακής έντασης.			
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 7, 9, 11, 13	Κατάσταση Έχουν υλοποιηθεί ενεργειακές αναβαθμίσεις, χωρίς ενιαίο πολυετές πρόγραμμα ιεράρχησης για το σύνολο του κτιριακού αποθέματος.	Στόχος Πολυετές πρόγραμμα ανακαινίσεων με προτεραιότητα στα ενεργοβόρα κτίρια, αναφορά στην Ευρωπαϊκή τιμή αναφοράς (benchmark) ανακαινίσης και τεκμηριωμένη μείωση της ενεργειακής έντασης.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • % επιφάνειας που αναβαθμίζεται/έτος, kWh/m ² /έτος πριν/μετά • αριθμός κτιρίων με BEMS, % εξοικονόμησης. Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία ενεργειακής αναβάθμισης.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2030	

Δράση ΠΕΡ-03			
Ανάπτυξη ΑΠΕ και αποθήκευσης: φωτοβολταϊκά σε κατάλληλα δώματα/στέγαστρα και, όπου τεκμηριώνεται, συστήματα αποθήκευσης.			
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 7, 9, 11, 13	Κατάσταση Υφίσταται σύμβαση Green Pass για προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και προβλέπεται χρήση φωτοβολταϊκών για υποδομές φόρτισης.	Στόχος Τεχνική αποτίμηση των διαθέσιμων επιφανειών και ανάπτυξη της μέγιστης τεχνικά/οικονομικά ώριμης ιδιοπαραγωγής με ετήσια καταγραφή παραγωγής.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • kWp εγκατεστημένης ισχύος • MWh/έτος ιδιοπαραγωγής • % ηλεκτρικής ζήτησης που καλύπτεται από ιδιοπαραγωγή		

	Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.	
Κόστος Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά προγράμματα ΑΠΕ και πράσινης μετάβασης.	Χρονοδιάγραμμα Μελέτες 2026–2027 υλοποίηση 2027–2030

Δράση ΠΕΡ-04	Ενεργειακά Έξυπνες Πανεπιστημιούπολεις: ψηφιακό dashboard, συγκριτική παρουσίαση καταναλώσεων και δράσεις αλλαγής συμπεριφοράς.		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 7, 12, 13	Κατάσταση Υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης δεδομένων κατανάλωσης, χωρίς ενιαίο πρόγραμμα συμμετοχής σχολών, εργαστηρίων και υπηρεσιών.	Στόχος Δημόσιο/εσωτερικό dashboard για τα κύρια κτίρια και ετήσιες εκστρατείες εξοικονόμησης με συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Ακαδημαϊκές / διοικητικές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % κύριων κτιρίων στο dashboard • αριθμός συμμετεχουσών μονάδων • μεταβολή κατανάλωσης έναντι γραμμής βάσης Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, έργα ψηφιακού μετασχηματισμού / ευαισθητοποίησης.	Χρονοδιάγραμμα 2027, ετήσια εφαρμογή έως 2030	

Δράση ΠΕΡ-05	Ετήσια απογραφή ανθρακικού αποτυπώματος κατά GHG Protocol (Scope 1, 2 και ουσιώδεις κατηγορίες Scope 3).		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 11, 12, 13	Κατάσταση Υπάρχει ιστορική μελέτη για το campus Ρίου με δεδομένα 2015, αλλά όχι σύγχρονη ετήσια απογραφή για όλο το Ίδρυμα.	Στόχος Ετήσια, επαναλαμβανόμενη απογραφή για όλους τους τύπους λειτουργίας, με σταθερή μεθοδολογία και δημόσια δημοσιοποίηση βασικών αποτελεσμάτων.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Ακαδημαϊκές / διοικητικές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • tCO ₂ e ανά Scope, tCO ₂ e/μέλος κοινότητας • % κάλυψης ουσιαστικών κατηγοριών Scope 3 • ετήσια έκθεση. Τροφοδοτεί 6.1–6.2.		
Κόστος	Πηγή χρηματοδότησης	Χρονοδιάγραμμα	

Χαμηλό–Μεσαίο	Ίδιοι πόροι, ερευνητικά έργα/ανταγωνιστικά προγράμματα.	Πρώτη νέα απογραφή 2026–2027, ετησίως
---------------	---	---------------------------------------

Δράση ΠΕΡ-06		Σχέδιο απανθρακοποίησης και βιώσιμων μετακινήσεων: εξοικονόμηση, ΑΠΕ, ηλεκτροκίνηση, MMM, ποδήλατο, πεζή μετακίνηση και συνεπιβατισμός	
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 7, 11, 12, 13	Κατάσταση Υπάρχουν επιμέρους ενεργειακά μέτρα και πράσινη προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η ιστορική απογραφή δείχνει μεγάλη συμβολή των μετακινήσεων.	Στόχος Θέσπιση ποσοτικού στόχου μείωσης εκπομπών μετά τη νέα γραμμή βάσης και εγκεκριμένη διαδρομή 2030 συμβατή με την εθνική πορεία κλιματικής ουδετερότητας.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Αρμόδιες διοικητικές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % μείωσης tCO ₂ e έναντι βάσης • modal split • % οχημάτων χαμηλών/μηδενικών εκπομπών, εκπομπές μετακίνησης/άτομο Τροφοδοτεί 6.1–6.2.		
Κόστος Μεσαίο–Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά προγράμματα βιώσιμης κινητικότητας και κλιματικής δράσης.	Χρονοδιάγραμμα Σχέδιο 2027, εφαρμογή 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-07		Μητρώο και παρακολούθηση λοιπών σημειακών εκπομπών: λέβητες, Η/Ζ, ψυκτικά μέσα, εργαστηριακές εκπομπές, οσμές και σκόνη.	
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 3, 11, 12, 13	Κατάσταση Το Κεφάλαιο 2 προβλέπει την ανάγκη παρακολούθησης, χωρίς ενιαίο ιδρυματικό μητρώο πηγών.	Στόχος Πλήρες μητρώο σημαντικών πηγών, τεκμηριωμένες διαδικασίες ελέγχου/συντήρησης και συμμόρφωση με τις εφαρμοστέες απαιτήσεις.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Εργαστήρια / Ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % σημαντικών πηγών στο μητρώο • αριθμός ελέγχων/έτος • περιστατικά διαρροής ψυκτικών • συμμόρφωση Τροφοδοτεί: 6.1.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι ΠΠ.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028, ετήσιος έλεγχος	

Δράση ΠΕΡ-08	Ψηφιακό υδατικό ισοζύγιο: έξυπνη μέτρηση ανά κτίριο, ζώνη άρδευσης και σημαντική εργαστηριακή χρήση.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 12, 13	Κατάσταση Λειτουργεί Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων και γίνονται έλεγχοι/παρεμβάσεις, αλλά δεν υπάρχει πλήρες ψηφιακό ισοζύγιο ανά Πανεπιστημιούπολη.	Στόχος Ψηφιακό ισοζύγιο και συστηματική μέτρηση για το σύνολο των κύριων κτιρίων και ζωνών μεγάλης κατανάλωσης.
Υπηρεσία • Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων • ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • % κατανάλωσης που μετριέται ανά κτίριο/ζώνη • m³/έτος • m³/μέλος κοινότητας • m³/m² Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά προγράμματα διαχείρισης νερού / ψηφιακών υποδομών.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028	

Δράση ΠΕΡ-09	Πρόγραμμα εξοικονόμησης νερού και άμεσης αντιμετώπισης διαρροών: εξοπλισμός χαμηλής κατανάλωσης και έξυπνος έλεγχος.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 12, 13	Κατάσταση Έχουν γίνει παρεμβάσεις στο δίκτυο και στην ποιότητα ύδρευσης, χωρίς ενιαίο πρόγραμμα για όλες τις εγκαταστάσεις.	Στόχος Καθορισμός ποσοτικού στόχου μείωσης μετά την ολοκλήρωση του υδατικού ισοζυγίου, συστηματική αντικατάσταση εξοπλισμού και ελαχιστοποίηση μη ελεγχόμενων απωλειών.
Υπηρεσία • Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων • ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • m³/άτομο/έτος • αριθμός/χρόνος αποκατάστασης διαρροών • % σημείων με εξοπλισμό χαμηλής ροής • εκτιμώμενες απώλειες δικτύου Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, προγράμματα εξοικονόμησης νερού.	Χρονοδιάγραμμα 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-10	Επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένου νερού και αξιοποίηση ομβρίων για άρδευση και άλλες κατάλληλες μη πόσιμες χρήσεις.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 12, 13, 15	Κατάσταση Η επεξεργασία λυμάτων και η χρήση επεξεργασμένων λυμάτων για άρδευση περιλαμβάνονται στην υφιστάμενη στρατηγική.	Στόχος Μετρήσιμη και ασφαλής αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, με καταγραφή του όγκου και του ποσοστού των αρδευτικών αναγκών που καλύπτονται.
Υπηρεσία • Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων • ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • m³ επαναχρησιμοποιούμενου νερού/έτος • % αρδευτικών αναγκών που καλύπτεται • m³ ομβρίων που αξιοποιούνται Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Μεσαίο-Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά έργα νερού, κυκλικής οικονομίας και κλιματικής προσαρμογής.	Χρονοδιάγραμμα Μελέτες 2026–2027, υλοποίηση 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-11	Σχέδιο Πράσινης και Μπλε Υποδομής με ελεύθερα προσβάσιμο GIS: χαρτογράφηση φυτοκάλυψης, αδιαπέρατων επιφανειών, ομβρίων και θερμικής επιβάρυνσης.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 13, 15	Κατάσταση Υπάρχουν σημαντικοί χώροι πρασίνου, νέο περιαστικό πάρκο, πράσινες διαδρομές και επιμέρους σχεδιασμοί, χωρίς ενιαίο χωρικό σχέδιο.	Στόχος Ενιαίο, επικαιροποιούμενο GIS για όλους τους βασικούς τύπους λειτουργίας και εγκεκριμένο Σχέδιο Πράσινης και Μπλε Υποδομής.
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΤΠΕ • Συναφείς ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % έκτασης χαρτογραφημένης • % δενδροκάλυψης • % αδιαπέρατων επιφανειών • έκταση πράσινης/μπλε υποδομής Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, ερευνητικά / Ευρωπαϊκά προγράμματα πράσινων υποδομών.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028, επικαιροποίηση ανά δύο έτη	

Δράση ΠΕΡ-12		Μητρώο δέντρων, βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 11, 13, 15	Κατάσταση Υπάρχουν εκτεταμένοι χώροι πρασίνου και φυτεύσεις, χωρίς πλήρες ενιαίο μητρώο οικολογικής κατάστασης και οικοσυστημικών υπηρεσιών.	Στόχος Πλήρης καταγραφή βασικού δενδρώδους κεφαλαίου και συστηματική παρακολούθηση ειδών/οικοτόπων και επιλεγμένων οικοσυστημικών υπηρεσιών.
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΠΕ • Συναφείς ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • αριθμός δέντρων/ειδών καταγεγραμμένων • % αυτόχθονων ειδών • δείκτες κατάστασης/ποικιλότητας • % κάλυψης μητρώου Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, ερευνητικά έργα, δράσεις Επιστήμης των Πολιτών.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028, ετήσια επικαιροποίηση	

Δράση ΠΕΡ-13		Οικολογική διαχείριση πρασίνου: διαχείριση και φυτεύσεις αυτόχθονων/προσαρμοσμένων ειδών χαμηλών απαιτήσεων σε νερό.	
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 12, 13, 15	Κατάσταση Πραγματοποιούνται φυτεύσεις / μεταφυτεύσεις και συντήρηση πρασίνου, απαιτείται κοινό πρότυπο αιφορικής διαχείρισης.	Στόχος Ενιαίες προδιαγραφές φυτεύσεων και συντήρησης, αύξηση αυτόχθονων ειδών, μείωση χημικών εισροών και αξιοποίηση πράσινων υπολειμμάτων.
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • % νέων φυτεύσεων με αυτόχθονα / προσαρμοσμένα είδη • χρήση αρδευτικού νερού • χρήση χημικών • kg πράσινων υπολειμμάτων που αξιοποιούνται Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, προγράμματα πράσινων υποδομών/κλιματικής προσαρμογής.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2030	

Δράση ΠΕΡ-14	Λύσεις βασισμένες στη φύση για προσαρμογή κα ανθεκτικότητα: θερμική άνεση και όμβρια, δενδροστοιχίες, κήποι βροχής, βιοτάφροι, διαπερατά δάπεδα, επιλεκτικά πράσινες στέγες.		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 11, 13, 15	Κατάσταση Υπάρχει σχεδιασμός πράσινων διαδρομών και διαχείρισης ομβρίων, χωρίς ενιαίο πρόγραμμα NBS.	Στόχος Δίκτυο παρεμβάσεων σε θερμικά / πλημμυρικά ευάλωτες ζώνες με τεκμηριωμένη απόδοση.
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • m² διαπερατών επιφανειών • m³ δυναμικότητας συγκράτησης ομβρίων • μήκος σκιασμένων διαδρομών • μεταβολή θερμοκρασίας σε πιλοτικές ζώνες Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Μεσαίο-Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / Ευρωπαϊκά προγράμματα κλιματικής προσαρμογής και πράσινων υποδομών.	Χρονοδιάγραμμα Πιλοτικά 2027–2028, επέκταση 2029–2030	

Δράση ΠΕΡ-15	Ζωντανό εργαστήριο βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών: μόνιμες επιφάνειες, μικροκλίμα, επικοινωνιστές, έδαφος και Επιστήμη των Πολιτών.		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 4, 11, 13, 15, 17	Κατάσταση Η ιδέα του Living Lab προτείνεται στο Κεφάλαιο 2, αλλά δεν έχει ακόμη θεσμοθετηθεί ως ενιαίο πρόγραμμα.	Στόχος Λειτουργικό δίκτυο θέσεων παρακολούθησης που χρησιμοποιείται συστηματικά σε μαθήματα, εργασίες, ερευνητικά έργα και συμμετοχικές δράσεις.
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • αριθμός θέσεων παρακολούθησης • μαθήματα/εργασίες/έργα που χρησιμοποιούν δεδομένα campus • συμμετέχοντες σε δράσεις Επιστήμης των Πολιτών Τροφοδοτεί: 6.1, 6.3.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ερευνητικά έργα, ίδιοι πόροι, ανταγωνιστικά προγράμματα εκπαίδευσης/βιοποικιλότητας.	Χρονοδιάγραμμα 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-16	Ενιαία απογραφή ρευμάτων αποβλήτων και Σχέδιο Κυκλικής Διαχείρισης Πόρων και Αποβλήτων
---------------------	--

Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 11, 12, 13	Κατάσταση Εφαρμόζονται ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση για επιμέρους ρεύματα, χωρίς ενιαία ποσοτική απογραφή για όλες τις Πανεπιστημιούπολεις.	Στόχος Ετήσια ποσοτική απογραφή όλων των βασικών ρευμάτων και εφαρμογή ενιαίου σχεδίου πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Αρμόδιες διοικητικές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • kg αποβλήτων/άτομο/έτος • % αποβλήτων ανά ρεύμα • % επαναχρησιμοποίησης / ανακύκλωσης / ανάκτησης • υπολειμματικά απόβλητα Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά/ευρωπαϊκά προγράμματα κυκλικής οικονομίας.	Χρονοδιάγραμμα Απογραφή 2026–2027, εφαρμογή 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-17	Ενιαίο σύστημα εργαστηριακών και επικίνδυνων αποβλήτων: ταξινόμηση, σήμανση, προσωρινή αποθήκευση, ψηφιακή ιχνηλασιμότητα και τελική διαχείριση.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 3, 6, 12	Κατάσταση Το Κεφάλαιο 2 αναγνωρίζει την ανάγκη κοινού συστήματος, χωρίς να τεκμηριώνει ενιαία ιδρυματική ιχνηλασιμότητα σήμερα.	Στόχος 100% των δηλωμένων επικίνδυνων/εργαστηριακών αποβλήτων να καταγράφονται και να ακολουθούν τεκμηριωμένη αλυσίδα διαχείρισης.
Υπηρεσία • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Αρμόδιες διοικητικές μονάδες • Εργαστήρια / Ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • kg/έτος ανά κατηγορία • % ποσοτήτων με πλήρη ιχνηλασιμότητα • αριθμός εκπαιδεύσεων και συμβάντων Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, ερευνητικά έργα όπου επιλέξιμο.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028, συνεχής λειτουργία	

Δράση ΠΕΡ-18	Πρόληψη σπατάλης οργανικών πόρων: ελαχιστοποίηση της σπατάλης τροφίμων, χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων και αξιοποίηση / κομποστοποίηση οργανικών και πράσινων υπολειμμάτων.
---------------------	---

Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 2, 11, 12, 13	Κατάσταση Υπάρχουν δράσεις περιορισμού σπατάλης τροφίμων και αξιοποίησης αγροτικών/πράσινων υπολειμμάτων, χωρίς ενιαίο μετρήσιμο σύστημα.	Στόχος Συστηματική μέτρηση food waste, χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων στις κύριες μονάδες εστίασης και αξιοποίηση του μέγιστου εφικτού ποσοστού οργανικού κλάσματος.
Υπηρεσία • Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Φοιτητικής Μέριμνας (ΓΔΟΥΦΜ) • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • kg food waste/γεύμα • kg βιοαποβλήτων χωριστά συλλεγόμενων • kg κομπόστ/αξιοποιούμενων υπολειμμάτων • % εκτροπής από διάθεση Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, προγράμματα κυκλικής οικονομίας / βιοαποβλήτων.	Χρονοδιάγραμμα Πιλοτικά 2027, επέκταση 2028–2030	

Δράση ΠΕΡ-19			
Πράσινες και κυκλικές προμήθειες: κριτήρια διάρκειας ζωής, επισκευασιμότητας, ενεργειακής απόδοσης, ανακυκλωσιμότητας και κόστους κύκλου ζωής.			
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 9, 12, 13	Κατάσταση Εφαρμόζονται επιμέρους πρακτικές, όπως ενεργειακά αποδοτικός εξοπλισμός και επαναχρησιμοποίηση, χωρίς ενιαίο πλαίσιο κριτηρίων.	Στόχος Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών/κυκλικών κριτηρίων στις κύριες κατηγορίες προμηθειών και ετήσια καταγραφή της εφαρμογής τους.
Υπηρεσία • ΓΔΟΥΦΜ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Αρμόδιες διοικητικές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % συμβάσεων κύριων κατηγοριών με περιβαλλοντικά κριτήρια, • αξία προμηθειών με life-cycle criteria • αριθμός ειδών που επισκευάζονται / επαναχρησιμοποιούνται. Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Χαμηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, ενσωμάτωση στα υφιστάμενα κονδύλια προμηθειών.	Χρονοδιάγραμμα Πλαίσιο 2027, εφαρμογή 2027–2030	

Δράση ΠΕΡ-20		Πολυκινδυνική Αξιολόγηση Τρωτότητας και Κλιματικού Κινδύνου για όλες τις εγκαταστάσεις	
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 9, 11, 13	Κατάσταση Δεν τεκμηριώνεται ενιαία πολυκινδυνική αξιολόγηση, το Κεφάλαιο 2 την ορίζει ως πρώτη προτεραιότητα.	Στόχος Αξιολόγηση όλων των βασικών εγκαταστάσεων για καύσωνα, πλημμύρα, ξηρασία, πυρκαγιά, άνεμο, διακοπή ενέργειας και σεισμό, με χαρτογράφηση κρισιμότητας και προτεραιοτήτων.
Υπηρεσία • Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας • ΓΔΤΥΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • % εγκαταστάσεων αξιολογημένων • αριθμός κινδύνων / κρίσιμων υποδομών χαρτογραφημένων • ποσοστό δράσεων με προτεραιοποίηση Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά/ευρωπαϊκά προγράμματα πολιτικής προστασίας και κλιματικής προσαρμογής.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2027, επικαιροποίηση 2030	

Δράση ΠΕΡ-21		Σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας, ετοιμότητας και έγκαιρης ενημέρωσης: επικαιροποίηση πρωτοκόλλων και τακτικές ασκήσεις.	
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 3, 11, 13	Κατάσταση Υφίσταται Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας με αρμοδιότητες Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης.	Στόχος Επικαιροποιημένα σχέδια για όλες τις κρίσιμες υποδομές, ενιαίο σύστημα ενημέρωσης και τακτικές ασκήσεις ετοιμότητας σε όλους τους βασικούς τόπους λειτουργίας.
Υπηρεσία • Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας • ΓΔΤΥΠΕ • Διοίκηση / ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • % κρίσιμων υποδομών με σχέδιο συνέχειας • αριθμός ασκήσεων/έτος • χρόνος ειδοποίησης/απόκρισης • % κοινότητας που καλύπτεται από σύστημα alerts Τροφοδοτεί: 6.1.		
Κόστος Χαμηλό–Μεσαίο	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, προγράμματα πολιτικής προστασίας / ανθεκτικότητας.	Χρονοδιάγραμμα 2026–2028, ασκήσεις ετησίως	

Δράση ΠΕΡ-22	Πρόγραμμα παρεμβάσεων κλιματικής ανθεκτικότητας: σκίαση/ψυχρά υλικά, πλημμυρική προστασία, πυροπροστασία, εφεδρική ηλεκτροδότηση κρίσιμων υποδομών.		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 6, 7, 9, 11, 13, 15	Κατάσταση Υπάρχουν επιμέρους πράσινες, υδραυλικές και τεχνικές παρεμβάσεις, αλλά απαιτείται ενιαία ιεράρχηση βάσει κινδύνου.	Στόχος Υλοποίηση των παρεμβάσεων υψηλότερης προτεραιότητας που θα προκύψουν από την πολυκινδυνική αξιολόγηση, με τεκμηριωμένη μείωση έκθεσης και λειτουργικού κινδύνου.
Υπηρεσία • Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας • ΓΔΤΥΤΠΕ • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • αριθμός/ποσοστό παρεμβάσεων υψηλής προτεραιότητας που ολοκληρώθηκαν • % κρίσιμων υποδομών με μέτρα ανθεκτικότητας • ημέρες διακοπής λειτουργίας μετά από συμβάν Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2.		
Κόστος Υψηλό	Πηγή χρηματοδότησης Ίδιοι πόροι, εθνικά / ευρωπαϊκά προγράμματα κλιματικής προσαρμογής, πολιτικής προστασίας και υποδομών.	Χρονοδιάγραμμα 2027–2030	

3. Στόχοι αειφορίας – Κοινωνικό σύνολο

Ως ένας σημαντικός φορέας περιφερειακής ανάπτυξης, το Πανεπιστήμιο Πατρών οφείλει να υιοθετεί τις πρακτικές εκείνες που είναι επωφελείς για το ίδιο και το κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον του. Η ολιστική θεώρηση του Σχεδίου Αειφορίας προβλέπει μια ισόρροπη έκφραση ενδιαφέροντος για θέματα που άπτονται των κοινωνικών ομάδων και της πανεπιστημιακής ζωής, των οικονομικών πόρων που διαχειρίζεται το ίδρυμα, και του τρόπου με τον οποίο συναλλάσσεται με φορείς και εταίρους.

3.1 Διαχείριση οικονομικών πόρων και συναλλαγών

Το Πανεπιστήμιο διενεργεί τις προμήθειές του κάτω από το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο των προμηθειών, βλ. ν. 4412/2016 (Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) 2016).

Ως εκ τούτου, για την πλήρη συμμόρφωσή του, το Πανεπιστήμιο Πατρών δίνει προσοχή στο εάν οι αποφάσεις προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών βασίζονται σε σαφή κριτήρια και όρους που δημοσιεύονται εκ των προτέρων με τη δέουσα έγκριση. Η ορθή πρακτική προμηθειών συνήθως μεταφράζεται σε ανοικτές διαγωνιστικές διαδικασίες, όπου είναι δυνατόν, τεκμηριωμένες βαθμολογίες αξιολόγησης και δέουσα επιμέλεια προμηθευτών. Σε ένα -προαιρετικό- ενάρετο πλαίσιο ESG, αυτό περιλαμβάνει επίσης ελέγχους εάν οι προμηθευτές πληρούν τα σχετικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα (π.χ., ISO14001), αλλά αυτά τα κριτήρια θα πρέπει να ορίζονται προσεκτικά, ώστε να είναι αντικειμενικά, αναλογικά και όχι αυθαίρετα, μέσω της υιοθέτησης συγκεκριμένων προτυποποιημένων διαδικασιών. Εάν τα κριτήρια ESG καλύπτουν και τις συμβάσεις, θα πρέπει να είναι μετρήσιμα και όχι ασαφή, π.χ. να απαιτούν συγκεκριμένες αναφορές, πιστοποιήσεις ή δείκτες απόδοσης.

Μια διαδικασία προμηθειών θα πρέπει να διαχωρίζει τα άτομα που (α) καθορίζουν τις ανάγκες προμήθειας, (β) αξιολογούν τις προσφορές και εγκρίνουν τις αναθέσεις, (γ) παρακολουθούν την έγκαιρη, και (δ) ορθή παράδοση και παραλαβή των αγαθών και υπηρεσιών. Η διάκριση αυτή μειώνει τον κίνδυνο μεροληψίας, ενώ κατά τη σύναψη συμβάσεων, ο ορισμός σαφών όρων, τεκμηριωμένων βημάτων διαπραγμάτευσης και η πρόβλεψη για διαδικασίες αναθεώρησης αυξάνει την προστασία του δημόσιου συμφέροντος. Το Πανεπιστήμιο Πατρών λαμβάνει μέτρα, όπως για παράδειγμα η πρόβλεψη στον νέο Οργανισμό του ιδρύματος Τμήματος Παρακολούθησης Συμβάσεων, και ορίζει συμβατικούς όρους που καθορίζουν σαφώς τα παραδοτέα, τα χρονοδιαγράμματα, τους όρους πληρωμής, τα δικαιώματα καταγγελίας, τις υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων και τις προσδοκίες συμμόρφωσης. Στο εν λόγω Τμήμα, έχει ανατεθεί η ευθύνη για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των τιμολογίων σε σχέση με τα παραδοτέα και την τήρηση αρχείου τροποποιήσεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μεγάλες ή επαναλαμβανόμενες συμβάσεις προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών, όπου η κακή εποπτεία μπορεί τόσο να υπονομεύσει τη διαφάνεια όσο και να βλάψει το δημόσιο συμφέρον.

Στο πλαίσιο της συμμετοχής εκπροσώπων της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να προβλέπει αναλογικούς όρους, όπου αυτό επιτρέπεται. Είναι σημαντικό, ο κύκλος εργασιών του Πανεπιστημίου να μπορεί να τροφοδοτεί την τοπική επιχειρηματικότητα και να συμβάλει στην άνθιση της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος. Η συνεργασία με τα οικεία επιμελητήρια μπορεί να αναδείξει πεδία όπου η συμμετοχή των τοπικών επιχειρήσεων μπορεί να ενθαρρύνεται σύμφωνα πάντα με την πρόνοια του Νόμου.

Η έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους κινδύνους στις συναλλαγές του Πανεπιστημίου, ειδικά όταν οι ευθύνες που διαμοιράζονται οι

ακαδημαϊκοί, διοικητικοί και εξωτερικοί συνεργάτες αλληλεπικαλύπτονται. Η βασική δικλείδα ασφαλείας είναι η ρητή δήλωση, η ακριβής τεκμηρίωση και η αιτιολογημένη εξαίρεση. Όποιος/α εμπλέκεται στην επιλογή προμηθευτών, στις αποφάσεις κατανομής επιχορηγήσεων και στην έγκριση συμβάσεων, θα πρέπει να αποκαλύπτει σχετικά οικονομικά, προσωπικά ή θεσμικά συμφέροντα (π.χ. υποχρέωση υποβολής δήλωσης ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ). Το Πανεπιστήμιο Πατρών έχει υιοθετήσει πολιτικές που διευθετούν θέματα σύγκρουσης συμφερόντων, όπως είναι η πολιτική κατά της δωροδοκίας (Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων και Ερευνας, χ.χ.), η οποία προβλέπει μηδενική ανοχή σε τέτοια περιστατικά, συμμόρφωση με τον νόμο και δυνατότητα ανώνυμης ή επώνυμης αναφοράς ύποπτων περιστατικών. Παράλληλα, πλαισιώνει την πολιτική αυτή με τον ορισμό Υπευθύνου Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου (whistleblowers), κατ' εφαρμογή του Νόμου 4990/2022 (ΦΕΚ Α' 210/11.11.2022) και την ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937.

Η διαφάνεια είναι η συνθήκη που καθιστά ολόκληρο το σύστημα οικονομικών συναλλαγών αξιόπιστο. Χωρίς διαφάνεια, ακόμη και οι βέλτιστες λειτουργικά διαδικασίες μπορεί να καταστούν πηγές αμφισβήτησης. Το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να δημοσιοποιεί τις αρχές που καθοδηγούν τις προμήθειες και τις επενδύσεις και ποιες δικλείδες ασφαλείας υπάρχουν για την ακεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό δημοσιοποιούνται όλες οι αποφάσεις της Συγκλήτου και του Συμβουλίου Διοίκησης, ενώ όλες οι αποφάσεις των ακαδημαϊκών και διοικητικών μονάδων για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών αναρτώνται στις εθνικές υποδομές διαφάνειας ΔΙΑΥΓΕΙΑ και ΚΗΜΔΗΣ. Το Πανεπιστήμιο Πατρών βέβαια οφείλει να λαμβάνει μέτρα προκειμένου να εξισορροπείται η διαφάνεια με την ιδιωτικότητα, την εμπιστευτικότητα και τους λοιπούς νομικούς περιορισμούς. Καθώς, δεν μπορούν να δημοσιοποιηθούν όλες οι λεπτομέρειες μιας σύμβασης, το Πανεπιστήμιο θα πρέπει να εξακολουθεί να είναι σε θέση να τεκμηριώνει τη λογική της απόφασης, τη δομή εποπτείας και τα βασικά αξιολογικά δεδομένα σε εξουσιοδοτημένες ελεγκτικές αρχές.

Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 2 το Πανεπιστήμιο βάζει σε προτεραιότητα τις λεγόμενες πράσινες προμήθειες και εμπλουτίζει τον κατάλογο των κριτηρίων του με κριτήρια όπως ο κύκλος ζωής, η επισκευασιμότητα, η ανακυκλωσιμότητα, κοκ. Στο πλαίσιο των πράσινων προμηθειών, προτείνεται οι προμήθειες φυτικού υλικού και οι συμβάσεις εγκατάστασης/συντήρησης πρασίνου να περιλαμβάνουν μετρήσιμες περιβαλλοντικές και φυτοτεχνικές προδιαγραφές και κριτήρια παραλαβής, όπως καταλληλότητα των ειδών για τις συνθήκες της θέσης, υδατικές απαιτήσεις, υγεία και ποιότητα του φυτικού υλικού και επιτυχία εγκατάστασης/επιβίωσης. Έτσι, οι προβλέψεις των ΠΕΡ-13 και ΠΕΡ-14 μπορούν να μεταφράζονται σε εφαρμόσιμες τεχνικές απαιτήσεις

3.2 Διαχείριση πληθυσμιακών ομάδων

Το Πανεπιστήμιο οφείλει να αναπτύσσεται συμπεριλαμβάνοντας κάθε ομάδα ατόμων μέσα στο ίδρυμα που διακρίνεται από κάποια χαρακτηριστικά ή συμπεριφορές. Στο πλαίσιο μιας ηθικής πολιτικής αειφορίας χρειάζεται να διατυπωθεί ο τρόπος που το Πανεπιστήμιο τηρεί στο πλαίσιο της λειτουργίας του βασικές αρχές και δικαιώματα ίσης εκπροσώπησης και συμμετοχής, ακόμη και αν απορρέουν από βασικά καταστατικά κείμενα της ελληνικής Πολιτείας. Θα πρέπει να αναφέρεται ρητά και δεσμευτικά πως ο τρόπος αυτός επιδρά σε βασικές διαδικασίες που αφορούν άτομα, αλλά και μονάδες, όπως η διαχείριση της επιλογής προσωπικού και των προσλήψεων, η διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, η διατήρησή του και η επένδυσή επάνω σε αυτό, κ.α., καθώς το αποτέλεσμα αυτών των διαδικασιών επηρεάζει την σταθερή ανάπτυξη του ιδρύματος και ορίζει σε μεγάλο βαθμό το αίσθημα δικαιοσύνης και διαφάνειας. Παράλληλα, θα πρέπει να τεθούν στόχοι για την ενθάρρυνση

της ισότιμης εκπροσώπησης συγκεκριμένων ομάδων σε όργανα διοίκησης και σε πλατφόρμες διαλόγου. Μέσα από την παροχή δυνατοτήτων ανεμπόδιστης έκφρασης και ουσιαστικής ακρόασης, το Πανεπιστήμιο μπορεί να έχει γνώση για τις αντιλήψεις συγκεκριμένων ομάδων και να μπορέσει να λάβει καλά πληροφορημένες αποφάσεις. Το Πανεπιστήμιο ήδη λαμβάνει τέτοια μέτρα λειτουργώντας την πλατφόρμα Δημόσιας Διαβούλευσης open.upatras.gr για τη συμμετοχή στον ανοικτό διάλογο κρίσιμων θεμάτων, αλλά και προβλέποντας όλες τις διοικητικές διαδικασίες για την πρόσκληση όλων των ενδιαφερόμενων ομάδων σε συνεδριάσεις διοικητικών οργάνων, όπως η Σύγκλητος.

3.3 Πολιτικές και δράσεις ισότητας, διαφορετικότητας και συμπερίληψης

Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα, η μέριμνα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την ισότητα, διαφορετικότητα και συμπερίληψη (DEI, Diversity, Equality, Inclusivity) περιλαμβάνει πολιτικές και πρακτικές που σχεδιάζονται για να ενθαρρύνουν την ποικιλόμορφη εκπροσώπηση, να προωθούν την ισότιμη πρόσβαση και να καλλιεργούν ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς στους χώρους τους, όπου όλοι οι φοιτητές και το προσωπικό μπορούν να συμμετέχουν πλήρως, να ευημερούν και να βιώνουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο Πανεπιστήμιο Πατρών, όπως και σε άλλα ελληνικά ιδρύματα, υπεύθυνο για την προαγωγή αυτής της μέριμνας είναι πρωτίστως το Γραφείο Ισότητας Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων και η Μονάδα Ισότητας Πρόσβασης.

Η ισότητα, διαφορετικότητα και συμπερίληψη στον ακαδημαϊκό χώρο υποστηρίζεται μέσω πολιτικών και των σχεδίων δράσης που προωθούν τη δικαιοσύνη, την προσβασιμότητα και τις ίσες ευκαιρίες σε όλη τη διαβίωση και συμμετοχή των φοιτητών και του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, στα πανεπιστημιακά δρώμενα. Βασικά μέτρα περιλαμβάνουν πρακτικές πρόσληψης και προαγωγής χωρίς αποκλεισμούς (Universiteit van Amsterdam 2024), προσβάσιμα -φυσικά και ψηφιακά- μαθησιακά περιβάλλοντα, σαφείς διαδικασίες κατά των διακρίσεων και της παρενόχλησης, δίκαιη υποστήριξη των φοιτητών, προγράμματα σπουδών χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιη αξιολόγηση, γλωσσική ένταξη, ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας και σπουδών, και συστηματική συλλογή δεδομένων σχετικά με την εκπροσώπηση, τη διατήρηση, τα αποτελέσματα, την προαγωγή, την ισότητα αμοιβών κ.α. Ως προς το φυσικό περιβάλλον, προτείνεται η προσβασιμότητα να καλύπτει ρητά και το συνεχές δίκτυο υπαίθριων χώρων και πράσινων διαδρομών της Πανεπιστημιούπολης, με εφαρμογή αρχών καθολικού σχεδιασμού και ασφαλή, λειτουργική σύνδεση κτιρίων, κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου.

Αυτές οι πολιτικές μπορούν να ενισχυθούν μέσω της διαδεδομένης υλοποίησης δράσεων, συμπεριλαμβανομένων της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σε θέματα συμπεριληπτικής διδασκαλίας, προγραμμάτων προσανατολισμού και ένταξης, κοινοτήτων πρακτικής διδασκόντων/ουσών (University of Copenhagen 2023), ερευνών για το κλίμα και το περιβάλλον, και ενίσχυσης μηχανισμών ακρόασης δικτύων υποστήριξης από ομοτίμους (University of Edinburgh 2025), κ.α. Το Πανεπιστήμιο μπορεί να ενσωματώσει περαιτέρω τις πολιτικές αυτές σε μαθήματα με συμμετοχή της κοινότητας, σε ερευνητικά προγράμματα που αναδεικνύουν παθογένειες και προωθούν καλές πρακτικές, τη θέσπιση κινήτρων και ανταμοιβής της συμπεριληπτικής διδασκαλίας, της καθοδήγησης, της προσβασιμότητας και της συμμετοχής της κοινότητας (Utrecht University 2026), κ.α.

Συνεπώς, για να είναι αποτελεσματικές οι πρωτοβουλίες αυτές, θα πρέπει να είναι θεσμικές και όχι προαιρετικές, να βασίζονται σε δεδομένα και να είναι μετρήσιμες, συμμετοχικές, να οικοδομούνται έτι περαιτέρω με την πάροδο του χρόνου και να προσαρμόζονται στο πλαίσιο του ιδρύματος (Aarhus University 2026). Η δέσμευση της

ηγεσίας, οι διαφανείς στόχοι, η τακτική παρακολούθηση και η ουσιαστική συμμετοχή των φοιτητών, του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού είναι απαραίτητα για να διασφαλιστεί ότι οι δράσεις ισότητας, διαφορετικότητας και συμπερίληψης παράγουν αποτελέσματα διαρκούς βελτίωσης και δεν αποτελούν αποσπασματικές ή συμβολικές δραστηριότητες.

3.4 Δράσεις

Δράση ΚΟΙ-1		Κωδικοποίηση διαδικασιών βιώσιμης προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών	
Προτεραιότητα Χαμηλή Υπηρεσία - ΓΔΟΥΦΜ - Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης - Νομική Υπηρεσία	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι Δείκτες υλοποίησης Μία (1) δημόσια αναφορά κωδικοποίησης των όρων εκείνων που επιτρέπουν τη βιώσιμη προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών. Συνδυάζεται με τη δράση ΠΕΡ-19.	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027	

Δράση ΚΟΙ-2		Διαρκής σύνδεση και ενημέρωση από τις αρμόδιες Επιτροπές, Μονάδες και Γραφεία του ιδρύματος για θέματα ισότιμης μεταχείρισης	
Προτεραιότητα Υψηλή Υπηρεσία Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι Δείκτες υλοποίησης Ειδική υπό-ενότητα με στοιχεία από όλες τις αρμόδιες Επιτροπές, Μονάδες και Γραφεία του ιδρύματος που εντάσσεται στην ετήσια αναφορά για την αειφορία. Τροφοδοτεί: 6.1	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027	

4 Στόχοι αειφορίας – Διακυβέρνηση

Η διακυβέρνηση αποτελεί βασική διάσταση της πανεπιστημιακής αειφορίας, συνδέοντας τις αρχές της με τον στρατηγικό σχεδιασμό, τη λήψη αποφάσεων και τη λειτουργία του Ιδρύματος. Σύμφωνα με την European University Association (Stoeber and Gaebel 2025), τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια κινούνται προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, ενσωματώνοντας την αειφορία στις επιμέρους αποστολές και στη συνολική στρατηγική τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Πανεπιστήμιο Πατρών επιδιώκει την ενσωμάτωση της αειφορίας στις υφιστάμενες διαδικασίες στρατηγικού σχεδιασμού, συμμετοχής, διασφάλισης ποιότητας και λογοδοσίας, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες δομές και εστιάζοντας σε περιορισμένο αριθμό σαφών και εφαρμόσιμων παρεμβάσεων.

4.1 Η αειφορία ως στρατηγική προτεραιότητα του Πανεπιστημίου Πατρών

Η ενσωμάτωση της αειφορίας στον στρατηγικό σχεδιασμό αποτελεί βασική κατεύθυνση των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Η EUA (2025) επισημαίνει τη μετάβαση από μεμονωμένες δράσεις προς την ενσωμάτωση της αειφορίας στη συνολική στρατηγική και τις θεσμικές αξίες των ιδρυμάτων, με σαφή θεσμική ευθύνη και σύνδεση με τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Στο Πανεπιστήμιο Πατρών, το Σχέδιο Αειφορίας του 2021 είχε ήδη θέσει ως κατεύθυνση την ενσωμάτωση των ΣΒΑ στις στρατηγικές, τις πολιτικές και τα σχέδια του Ιδρύματος (Πανεπιστήμιο Πατρών 2021). Παράλληλα, ο ισχύων Εσωτερικός Κανονισμός (Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Πατρών 2024) παρέχει το σύγχρονο θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο για τον στρατηγικό σχεδιασμό του Πανεπιστημίου. Το παρόν Σχέδιο επιδιώκει τη συστηματικότερη ενσωμάτωση της αειφορίας στον στρατηγικό σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων, με σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων και συντονισμό των εμπλεκόμενων μονάδων, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες διοικητικές δομές.

4.2 Συμμετοχική και συμπεριληπτική διακυβέρνηση

Όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 3.2. «Διαχείριση πληθυσμιακών ομάδων», η ενεργός συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας αποτελεί βασική διάσταση της ευρωπαϊκής προσέγγισης για την αειφορία. Η EUA (Stoeber and Gaebel 2025) αναδεικνύει την εμπλοκή της ηγεσίας, του προσωπικού και των φοιτητών στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών. Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει ήδη θεσμικούς μηχανισμούς συμμετοχής και εκπροσώπησης. Ο ισχύων Εσωτερικός Κανονισμός ρυθμίζει την εκπροσώπηση των διαφορετικών κατηγοριών της πανεπιστημιακής κοινότητας στα συλλογικά όργανα, ενώ η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων υποστηρίζει την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας στο Ίδρυμα. Το ΣΑΑ αξιοποιεί αυτή τη θεσμική βάση, επιδιώκοντας την ενεργότερη συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας στη διαμόρφωση και παρακολούθηση των στόχων αειφορίας, μέσω ανοικτών διαδικασιών διαβούλευσης και υποβολής προτάσεων, με μέριμνα για ισότιμη συμμετοχή.

4.3 Υποστήριξη της πανεπιστημιακής κοινότητας και υπεύθυνη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού

Η κοινωνική διάσταση της αειφορίας στην ανώτατη εκπαίδευση περιλαμβάνει τη μέριμνα για τις διαφορετικές ομάδες της πανεπιστημιακής κοινότητας και τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς, προσβάσιμου και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος εργασίας και φοίτησης. Παράλληλα, η ευρωπαϊκή προσέγγιση δίνει έμφαση στην ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του προσωπικού για την υποστήριξη της αειφόρου λειτουργίας των ιδρυμάτων. Ενδεικτικά, σύμφωνα με την EUA (Stoeber and Gaebel 2025), το 95% των ιδρυμάτων που συμμετείχαν στην έρευνα του 2025 παρέχει κάποια μορφή επιμόρφωσης του προσωπικού σε θέματα αειφορίας.

Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει ήδη θεσμικό πλαίσιο και δομές για την υποστήριξη φοιτητών και προσωπικού (βλ. ενότητα 4.4), την επιμόρφωση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων, καθώς και την ισότιμη πρόσβαση ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (βλ. 4.4). Παράλληλα, η βελτίωση της ποιότητας ζωής φοιτητών και εργαζομένων είχε ήδη αναγνωριστεί ως κατεύθυνση στο προηγούμενο Σχέδιο Αειφορίας του Ιδρύματος.

Στο Σχέδιο επιδιώκεται η αξιοποίηση και καλύτερη διασύνδεση των υφιστάμενων μηχανισμών υποστήριξης, με έμφαση στις συνθήκες εργασίας και φοίτησης, στην ίση μεταχείριση και προσβασιμότητα και στην αναγνώριση των αναγκών διαφορετικών ομάδων της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η καλύτερη ενημέρωση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες, οι στοχευμένες δράσεις επιμόρφωσης και η περιοδική αποτύπωση των αναγκών φοιτητών και προσωπικού μπορούν να υποστηρίξουν στοχευμένες βελτιώσεις.

4.4 Διαφάνεια, λογοδοσία και ακαδημαϊκή ακεραιότητα

Η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ακαδημαϊκή ακεραιότητα αποτελούν βασικά στοιχεία αειφόρου πανεπιστημιακής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με την European University Association (Stoeber and Gaebel 2025), το 70% των ιδρυμάτων που συμμετείχαν στην έρευνα εφαρμόζει κάποια μορφή αναφοράς για την αειφορία, υποστηρίζοντας τη στρατηγική, τη λήψη αποφάσεων και τη διαφάνεια. Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει ήδη θεσμούς που υποστηρίζουν τη διαφάνεια, τη συνηγορία και την προστασία των δικαιωμάτων της πανεπιστημιακής κοινότητας, όπως ο Συνήγορος του Φοιτητή, η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων και η Μονάδα Ισότιμης Πρόσβασης. Παράλληλα, ο ισχύων Εσωτερικός Κανονισμός περιλαμβάνει Κώδικα Δεοντολογίας και Καλής Πρακτικής, καλύπτοντας τη δεοντολογία προσωπικού και φοιτητών, καθώς και ζητήματα ερευνητικής δεοντολογίας και πνευματικών δικαιωμάτων. Ο τρόπος συμμετοχής όλων των παραπάνω μονάδων προσδιορίζεται στη ενότητα 7 «Συνεργασίες και Δικτύωση». Το ΣΑΑ επιδιώκει την αξιοποίηση και γνωστοποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών διαφάνειας, συνηγορίας και ακαδημαϊκής ακεραιότητας, καθώς και την περιοδική δημοσιοποίηση της προόδου των βασικών στόχων και δράσεων, αξιοποιώντας κατά το δυνατόν υφιστάμενα στοιχεία.

4.5 Επιτροπή Ηθικής Αειφορίας

Ένα ολιστικό οργανωσιακό πνεύμα για την αειφορία προβλέπει ότι ηθικές αξίες, κανόνες και πρακτικές ενσωματώνονται συστηματικά σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του Πανεπιστημίου, διαμορφώνουν την ηγετική συμπεριφορά, καθοδηγούν την λήψη αποφάσεων, διέπουν τις διαπροσωπικές σχέσεις, και ορίζουν τις επίσημες πολιτικές και τις μη τυπικές διαδικασίες με

τρόπο που προωθούν την ακεραιότητα, την υπευθυνότητα, τη δικαιοσύνη και την ευθύνη όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι το πνεύμα αυτό δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα τμήματα ή μονάδες του οργανισμού, αλλά βασίζεται σε κοινά κατανοητές και αποδεκτές αξίες που μεταφράζονται σε πρακτικές και συμπεριφορές που παραμένουν αμετάβλητες, παρά τις αλλαγές των προσώπων σε θέσεις ευθύνης. Πρακτικά, είναι η κοινή συνισταμένη όλων των άλλων επιμέρους πολιτικών, σχεδίων και κανονισμών προκειμένου το σύνολο του Πανεπιστημίου να λειτουργεί με ακεραιότητα, δικαιοσύνη, διαφάνεια και υπευθυνότητα.

Έτσι λοιπόν ο όρος «Επιτροπή Ηθικής Αειφορίας» αναφέρεται σε ένα συλλογικό συμβουλευτικό όργανο που διασφαλίζει ότι το Πανεπιστήμιο λειτουργεί με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της επιχειρηματικής ή επιστημονικής ηθικής. Απώτερος στόχος αυτής της Επιτροπής είναι η διαφύλαξη και ενδυνάμωση ενός κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των μελών της κοινότητας σχετικά με όψεις της διακυβέρνησης, των οικονομικών, του προσωπικού και της συμμετοχής της κοινότητας, εξασφαλίζοντας τη μακροχρόνια προοπτική λειτουργίας του ιδρύματος.

Όπως και σε άλλες περιπτώσεις, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει ένα σαφές πλαίσιο αναφοράς και ευθυνών, να έχει ισόρροπη εκπροσώπηση από όλες τις κρίσιμες ομάδες της κοινότητας, να συνεδριάζει και να αναφέρει στα όργανα της διοίκησης τακτικά και να γνωμοδοτεί σε περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο. Πιο συγκεκριμένα, μια ισχυρή Επιτροπή θα πρέπει να έχει μια ισχυρή εντολή που:

- Αναπτύσσει μια πολιτική προτεραιοτήτων για τη διαμόρφωση μιας ταυτότητας ενάρετης λειτουργίας σε τομείς όπως η περιβαλλοντική φροντίδα, η δίκαιη κρίση, η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των προσωπικών δεδομένων, των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, κ.α.
- Διασφαλίζει ότι οι στόχοι βιωσιμότητας ενσωματώνονται στο στρατηγικό σχέδιο του ιδρύματος και δεν αντιμετωπίζονται ως παράπλευρο έργο.
- Εξετάζει κατά πόσον οι αποφάσεις είναι διαφανείς, χωρίς αποκλεισμούς, και συνεπείς με τις θεσμικές αξίες,
- Παρακολουθεί τις συγκρούσεις συμφερόντων και την ηθική χρήση των πόρων.
- Εξετάζει την πρόσβαση, την ισότητα, την ευημερία του προσωπικού, τη συμμετοχή των φοιτητών και την εν γένει συμμετοχή της κοινότητας.
- Συγκεντρώνει στοιχεία από τις αρμόδιες Επιτροπές και μονάδες και συντάσσει και δημοσιεύει τακτική δημόσια ή εσωτερική αναφορά με μετρήσιμους δείκτες.

Στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Πατρών η Επιτροπή αυτή θα πρέπει να αποτελείται από μέλη όλων των αρμοδίων Επιτροπών, ώστε να μην υπάρχει σύγκρουση αρμοδιοτήτων, να μην υποβαθμίζεται η εκτελεστική ισχύς τους, και όλες οι εισηγήσεις και αναφορές να έχουν ολιστική θεώρηση της πανεπιστημιακής πραγματικότητας.

4.6 Δράσεις

Για την εφαρμογή των στόχων του πυλώνα για τη Διακυβέρνηση προτείνεται περιορισμένος αριθμός οριζόντιων δράσεων, οι οποίες αξιοποιούν κατά προτεραιότητα τις υφιστάμενες δομές και διαδικασίες του Πανεπιστημίου. Η πρόοδός τους παρακολουθείται μέσω των βασικών δεικτών της ενότητας 4.5 και αξιοποιείται για την περιοδική αξιολόγηση και επικαιροποίηση του Σχεδίου. Η συνολική αναφορά για την πρόοδο του ΣΑΑ αναφέρεται στην ενότητα 6 «Η αειφορία ως μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού».

Δράση ΔΙΑ-1	Στρατηγική και συντονισμός: ενσωμάτωση στόχων αειφορίας στον στρατηγικό σχεδιασμό και συντονισμός εφαρμογής του Σχεδίου		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ 16	Κατάσταση Υφιστάμενος στρατηγικός σχεδιασμός και επιμέρους αρμοδιότητες	Στόχος Συστηματική ενσωμάτωση και συντονισμένη εφαρμογή
Υπηρεσία Προς προσδιορισμό	Δείκτες υλοποίησης • % υλοποίησης προγραμματισμένων δράσεων Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος Προς προσδιορισμό	Πηγή χρηματοδότησης Προς προσδιορισμό	Χρονοδιάγραμμα Συνεχές	

Δράση ΔΙΑ-2	Συμμετοχή κοινότητας: διαβούλευση και ανατροφοδότηση φοιτητών και προσωπικού		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 16	Κατάσταση Υφιστάμενοι μηχανισμοί εκπροσώπησης	Στόχος Περιοδική συμμετοχή της κοινότητας
Υπηρεσία Προς προσδιορισμό	Δείκτες υλοποίησης • Διαβουλεύσεις, ανατροφοδότηση & συμμετοχή Τροφοδοτεί: 6.1.		
Κόστος Προς προσδιορισμό	Πηγή χρηματοδότησης Προς προσδιορισμό	Χρονοδιάγραμμα Περιοδικό	

Δράση ΔΙΑ-3	Αποτύπωση αναγκών: αποτύπωση εμπειρίας φοιτητών και προσωπικού		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 8, 10	Κατάσταση Επιμέρους διαδικασίες ανατροφοδότησης	Στόχος Περιοδική αξιοποίηση ανατροφοδότησης
Υπηρεσία Προς προσδιορισμό	Δείκτες υλοποίησης • Βαθμός ικανοποίησης φοιτητών και προσωπικού Τροφοδοτεί: 6.1.		
Κόστος Προς προσδιορισμό	Πηγή χρηματοδότησης Προς προσδιορισμό	Χρονοδιάγραμμα Περιοδικό	

Δράση ΔΙΑ-4	Συγκρότηση Επιτροπής Ηθικής Αειφορίας		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Αντιπρυτανεία Προγραμματισμού Ψηφιακού Εκσυγχρονισμού και	Δείκτες υλοποίησης • Μία (1) Επιτροπή Ηθικής Αειφορίας		

Ανάπτυξης Υποδομών, • Αντιπρυτανεία Φοιτητικής Μέριμνας και Πολιτισμού		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027

Δράση ΔΙΑ-5	Σύνταξη πολιτικής Ηθικής Αειφορίας		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • Επιτροπή Ισότητας Φύλου & Καταπολέμησης των Διακρίσεων • Επιτροπή Ισότητας Πρόσβασης • Συνήγορος του/ης Φοιτητή/ρίας • Νομική Υπηρεσία	Δείκτες υλοποίησης • Μία (1) πολιτική ηθικής αειφορίας		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027	

5 Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

Οι ακαδημαϊκές μονάδες παράγουν και μεταδίδουν γνώση, οι διοικητικές μονάδες τη μετατρέπουν σε καθημερινή πρακτική και οι κοινωνικοί εταίροι συνδέουν το Πανεπιστήμιο με τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας. Η επιτυχία θα κριθεί από το κατά πόσο η αειφορία θα πάψει να αποτελεί μια παράλληλη θεματική και θα έχει ενσωματωθεί στις γνώσεις, στις δεξιότητες, στις αποφάσεις και στις καθημερινές συμπεριφορές της πανεπιστημιακής κοινότητας, που είναι και στόχος του Σχεδίου Αειφορίας.

5.1 Ακαδημαϊκές μονάδες

Οι Σχολές, τα Τμήματα, τα εργαστήρια και οι λοιπές ακαδημαϊκές μονάδες αποτελούν τον κύριο χώρο στον οποίο η αειφορία μετατρέπεται από θεσμική δέσμευση σε μαθησιακό αποτέλεσμα. Η προσέγγιση του παρόντος ΣΑΑ δεν προϋποθέτει την επιβολή ενός ενιαίου περιεχομένου σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Προϋποθέτει, αντίθετα, ότι κάθε επιστημονικό πεδίο αναγνωρίζει τις ουσιαστικές του διασυνδέσεις με την αειφορία και τις ενσωματώνει με τρόπο επιστημονικά έγκυρο, παιδαγωγικά κατάλληλο και συμβατό με τη φυσιολογία του προγράμματος σπουδών. Υπάρχουν επιστημονικά πεδία που η αειφορία είναι ο κύριος στόχος τους και τα μαθήματα καθώς και η έρευνα αποσκοπούν στην αειφορία (π.χ. Τμήμα Αειφορικής Γεωργίας), ενώ άλλα που σχετίζονται με συγκεκριμένους ΣΒΑ (π.χ. Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού ή Τμήμα Θεατρικών Σπουδών).

Πρώτη προτεραιότητα αποτελεί η συστηματική καταγραφή της ερευνητικής δραστηριότητας του πανεπιστημίου ως προς την ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης. Αυτό απαιτεί μία βάση δεδομένων όπου θα καταγράφονται οι ερευνητικές δραστηριότητες των ακαδημαϊκών μονάδων όπως δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια, διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων ή/και σεμιναρίων, χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα, διδακτορικά, μεταπτυχιακές διπλωματικές και προπτυχιακές πτυχιακές εργασίες που σχετίζονται με την αειφόρο ανάπτυξη ή που έχουν σχέση με συγκεκριμένους ΣΒΑ.

Δεύτερη εξίσου σημαντική προτεραιότητα αποτελεί η χαρτογράφηση της υφιστάμενης εκπαιδευτικής προσφοράς. Σε συνεργασία με τις Ομάδες Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) και το Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης (ΚΕΔΙΜΑ) προτείνεται να καταγραφούν σε επίπεδο προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων τα μαθήματα, οι θεματικές ενότητες, τα εργαστήρια, και οι πρακτικές ασκήσεις που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τους ΣΒΑ και τις δεξιότητες αειφορίας. Η χαρτογράφηση αυτή δεν θα λειτουργεί μόνο ως κατάλογος μαθημάτων, αλλά ως εργαλείο εντοπισμού κενών, επικαλύψεων, καλών πρακτικών και δυνατοτήτων διεπιστημονικής συνεργασίας. Η σχετική πληροφορία μπορεί να ενσωματωθεί στα υφιστάμενα συστήματα ποιότητας και στις διαδικασίες περιοδικής αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών.

Η διαδικασία αυτή συνδέεται με τον υφιστάμενο Στρατηγικό Προγραμματισμό του Πανεπιστημίου Πατρών, ο οποίος προβλέπει ποιοτική αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών και μηχανισμούς συνεχούς εσωτερικής αξιολόγησης (Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού 2026). Η αειφορία προτείνεται να εισαχθεί σταδιακά ως ένα από τα κριτήρια ανασκόπησης των προγραμμάτων σπουδών, με έμφαση όχι μόνο στην ύπαρξη σχετικών μαθημάτων αλλά και στην ποιότητα των μαθησιακών αποτελεσμάτων, στη σύνδεση με τη σύγχρονη επιστημονική γνώση και στη δυνατότητα εφαρμογής της γνώσης σε πραγματικά προβλήματα.

Για τη διαμόρφωση κοινής γλώσσας μεταξύ διαφορετικών επιστημονικών πεδίων μπορεί να αξιοποιηθεί το GreenComp (Bianchi et al. 2022). Οι τέσσερις περιοχές του πλαισίου, (α) αξίες αειφορίας, (β) κατανόηση της πολυπλοκότητας, (γ) βιώσιμα μέλλοντα και (δ) δράση, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς για τη διατύπωση μαθησιακών αποτελεσμάτων. Έτσι, ένας φοιτητής δεν καλείται απλώς να γνωρίζει βασικές έννοιες της κλιματικής αλλαγής ή της κυκλικής οικονομίας, αλλά και να κατανοεί συστήματα και αλληλεξαρτήσεις, να αξιολογεί τεκμήρια, να αναγνωρίζει συγκρούσεις στόχων, να εξετάζει μελλοντικά σενάρια, να συνεργάζεται με διαφορετικούς φορείς και να σχεδιάζει εφαρμόσιμες παρεμβάσεις.

Παράλληλα, προτείνεται η ανάπτυξη μιας οριζόντιας, ανοικτής μαθησιακής διαδρομής για την αειφορία, προσβάσιμης σε φοιτητές όλων των Σχολών. Η διαδρομή μπορεί να υλοποιηθεί με ευέλικτη μορφή: κοινό μάθημα επιλογής, κύκλο σύντομων μαθημάτων, ψηφιακές ενότητες, θερινό σχολείο ή μικρο-πιστοποιημένη εκπαιδευτική εμπειρία, ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο και τις διαθέσιμες υποδομές. Το περιεχόμενο θα μπορεί να καλύπτει τις βασικές αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, την κλιματική αλλαγή, τη μάθηση βάσει έργου, μάθηση βάσει προβλήματος, μελέτες περίπτωσης, μάθηση μέσω προσφοράς στην κοινότητα την υπεύθυνη καινοτομία, την ηθική, την ανθεκτικότητα και τη σύνδεση των ΣΒΑ με τα διαφορετικά επαγγέλματα.

Κρίσιμο στοιχείο είναι η ενίσχυση της διεπιστημονικής και βιωματικής μάθησης. Τα πρόσφατα ΣΑΑ ελληνικών Πανεπιστημίων δίνουν ιδιαίτερη έμφαση σε δραστηριότητες εκτός αίθουσας, στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων, στη συμμετοχή επισκεπτών από άλλους επιστημονικούς και επαγγελματικούς χώρους και στη συνεργασία μεταξύ Τμημάτων (Πανεπιστήμιο Πειραιώς 2024; Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας 2024). Για το Πανεπιστήμιο Πατρών, η προσέγγιση αυτή μπορεί να αναπτυχθεί συστηματικά μέσω μάθησης βάσει έργου, μάθηση βάσει προβλήματος, μελέτες περίπτωσης, μάθηση μέσω προσφοράς στην κοινότητα, εκπαιδευτικών επισκέψεων και διεπιστημονικών εργαστηρίων σχεδιασμού.

Ιδιαίτερη θέση στο Σχέδιο έχει η αξιοποίηση των Πανεπιστημιούπολεων ως «ζωντανών εργαστηρίων» αειφορίας. Οι δράσεις του Κεφαλαίου 2 δημιουργούν πραγματικά σύνολα δεδομένων και πραγματικές ανάγκες διαχείρισης: ενεργειακές καταναλώσεις, εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, κατανάλωση νερού, απώλειες δικτύων, ρεύματα αποβλήτων, δενδροκάλυψη, βιοποικιλότητα, θερμική επιβάρυνση, μετακινήσεις και κλιματικοί κίνδυνοι. Με κατάλληλη διακυβέρνηση των δεδομένων, τα πεδία αυτά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εργαστηριακών ασκήσεων, μαθημάτων, φοιτητικών εργασιών, διπλωματικών, διδακτορικών διατριβών και ερευνητικών έργων. Η σύνδεση λειτουργιών και μάθησης μετατρέπει την πανεπιστημιούπολη σε περιβάλλον όπου *«η αειφορία διδάσκεται επειδή εφαρμόζεται και εφαρμόζεται επειδή μελετάται»*, σε συμφωνία με την ολοκληρωμένη προσέγγιση για τα Ιδρύματα (whole-institution approach) της UNESCO (UNESCO 2020).

Για την υποστήριξη των διδασκόντων, το ΚΕΔΙΜΑ μπορεί να λειτουργήσει ως βασικός ακαδημαϊκός κόμβος ανάπτυξης ικανοτήτων. Το Κέντρο ήδη οργανώνει κύκλους μάθησης για το διδακτικό προσωπικό, υποστηρίζει καινοτόμες και ενεργητικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, προωθεί τη συμπεριληπτική διδασκαλία και διαθέτει αποθετήριο καλών πρακτικών (Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης 2026). Στο πλαίσιο του ΣΑΑ προτείνεται η δημιουργία κύκλου επιμόρφωσης «Διδασκαλία της Βιωσιμότητας στο ΠΠ», με θεματικές όπως η ενσωμάτωση των ΣΒΑ και του GreenComp στα μαθησιακά αποτελέσματα, η συστημική σκέψη, η διδασκαλία σύνθετων και αμφιλεγόμενων ζητημάτων, η μάθηση βασισμένη σε έργα, η αξιοποίηση δεδομένων των Πανεπιστημιούπολεων και η αξιολόγηση δεξιοτήτων αειφορίας.

Η ψηφιακή και ανοικτή εκπαίδευση αποτελεί επίσης σημαντικό εργαλείο κλιμάκωσης της δράσης. Το Πανεπιστήμιο Πατρών διαθέτει υποδομές τηλεκπαίδευσης και μακρά εμπειρία στην ανάπτυξη ανοικτών ακαδημαϊκών μαθημάτων. Η εμπειρία αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί

για τη δημιουργία ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων για την αιφορία, σύντομων ψηφιακών μαθημάτων για φοιτητές και προσωπικό, καθώς και υλικού που θα είναι προσβάσιμο σε εκπαιδευτικούς, μαθητές, επαγγελματίες και πολίτες. Η ψηφιακή διάθεση δεν υποκαθιστά τη βιωματική μάθηση, αλλά αυξάνει την προσβασιμότητα και διευκολύνει την επαναχρησιμοποίηση εκπαιδευτικού υλικού.

Η ενεργή συμμετοχή των φοιτητών αποτελεί ανεξάρτητο μαθησιακό στόχο. Το Πανεπιστήμιο διαθέτει ήδη επιστημονικές και εθελοντικές φοιτητικές ομάδες, μεταξύ των οποίων ομάδα με δράσεις στην κοινωνική προσφορά, την προστασία του περιβάλλοντος και την επαγγελματική δεοντολογία (Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού 2026). Το παρόν ΣΑΑ προτείνει τη συστηματική υποστήριξη τέτοιων πρωτοβουλιών, μέσω δικτύου «Πρεσβευτών Βιωσιμότητας», μικρών ανταγωνιστικών χρηματοδοτήσεων για φοιτητικές ιδέες, ετήσιων προκλήσεων/στόχων, δράσεων Επιστήμης των Πολιτών και συμμετοχής φοιτητών σε επιτροπές ή ομάδες εργασίας που σχετίζονται με την αιφορία. Η συμμετοχή μπορεί να τεκμηριώνεται με πιστοποιήσεις συμμετοχής ή άλλο θεσμικά πρόσφορο τρόπο, χωρίς να μετατρέπεται σε τυπική γραφειοκρατική διαδικασία.

Η παρακολούθηση της προόδου στις ακαδημαϊκές μονάδες θα βασίζεται σε ένα περιορισμένο, αλλά σταθερό σύνολο δεικτών: (α) ποσοστό προγραμμάτων σπουδών που έχουν πραγματοποιήσει χαρτογράφηση αιφορίας, (β) αριθμός μαθημάτων ή εκπαιδευτικών ενοτήτων με ρητά μαθησιακά αποτελέσματα σχετικά με την αιφορία, (γ) αριθμός φοιτητών που συμμετέχουν σε διεπιστημονικές δράσεις, (δ) αριθμός μαθημάτων που αξιοποιούν δεδομένα ή υποδομές των Πανεπιστημιούπολεων, (ε) συμμετοχή διδασκόντων σε επιμορφώσεις ΚΕΔΙΜΑ, και (στ) αριθμός ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων. Οι δείκτες αυτοί μπορούν να τροφοδοτούν το σύστημα δεικτών της ΜΟΔΙΠ και της Μονάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού, βλ. Δράση ΨΥ-3.3 «Ενσωμάτωση θεμάτων αιφορίας στην εκπαίδευση και στην έρευνα», χωρίς να δημιουργείται παράλληλος μηχανισμός αναφοράς.

5.2 Διοικητικές μονάδες

Οι διοικητικές και τεχνικές μονάδες διαχειρίζονται κρίσιμους πόρους, εφαρμόζουν κανονιστικές απαιτήσεις, σχεδιάζουν και υλοποιούν προμήθειες, λειτουργούν υποδομές, εξυπηρετούν φοιτητές και προσωπικό και επηρεάζουν καθημερινά το περιβαλλοντικό και κοινωνικό αποτύπωμα του Πανεπιστημίου. Για τον λόγο αυτόν, η επιμόρφωση του διοικητικού, τεχνικού και λοιπού προσωπικού αποτελεί αναγκαία συνιστώσα της ολοκληρωμένης προσέγγισης του Ιδρύματος. Αντίστοιχες κατευθύνσεις περιλαμβάνονται και στα ΣΑΑ άλλων ελληνικών Α.Ε.Ι., όπου προτείνονται ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού, επικαιροποίηση γνώσεων, εκπαίδευση σε ψηφιακά εργαλεία, περιβαλλοντική διαχείριση και εθελοντισμό (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2025).

Προτείνεται η ανάπτυξη ενός ετήσιου κύκλου επιμόρφωσης προσωπικού για την αιφορία, «Διοίκηση για τη Βιωσιμότητα στο ΠΠ», δομημένου σε δύο επίπεδα. Το πρώτο θα αφορά κοινές βασικές γνώσεις για όλα τα μέλη του προσωπικού. Πιο συγκεκριμένα, ΣΒΑ και θεσμικό πλαίσιο, κλιματική αλλαγή, εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, πρόληψη και διαλογή αποβλήτων, υπεύθυνη χρήση υλικών, βιώσιμες μετακινήσεις, ψηφιακό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, ισότητα και συμπερίληψη, υγεία και ασφάλεια. Το δεύτερο επίπεδο θα περιλαμβάνει εξειδικευμένες ενότητες ανάλογα με τις αρμοδιότητες κάθε μονάδας.

Για τη ΓΔΤΥΤΠΕ, τις μονάδες συντήρησης και τις συναφείς τεχνικές υπηρεσίες, η κατάρτιση μπορεί να εστιάζει στην ενεργειακή διαχείριση, στα συστήματα διαχείρισης ενέργειας κτιρίων, στην ανάλυση δεδομένων κατανάλωσης, στην αποδοτική λειτουργία θέρμανσης και ψύξης, στη διαχείριση νερού, στις λύσεις βασισμένες στη φύση, στην κλιματική ανθεκτικότητα και στη λειτουργία υποδομών χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος. Για τις

οικονομικές υπηρεσίες και τις μονάδες προμηθειών, προτεραιότητα αποτελεί η πρακτική εφαρμογή πράσινων δημόσιων προμηθειών, κριτηρίων κύκλου ζωής, επισκευασιμότητας, επαναχρησιμοποίησης και ενεργειακής απόδοσης. Για τις εργαστηριακές και υποστηρικτικές μονάδες, η επιμόρφωση πρέπει να καλύπτει την ασφαλή και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση χημικών και επικίνδυνων αποβλήτων.

Οι υπηρεσίες πληροφορικής μπορούν να συμβάλουν διττά, αφενός με την υποστήριξη των ψηφιακών εργαλείων παρακολούθησης της αειφορίας και αφετέρου με πολιτικές υπεύθυνης ψηφιακής λειτουργίας. Το νεότερο ευρωπαϊκό πλαίσιο DigComp 3.0 ενσωματώνει ρητά την περιβαλλοντική διάσταση των ψηφιακών τεχνολογιών, αναφερόμενο στις επιπτώσεις από την παραγωγή, λειτουργία, επισκευή, ανακύκλωση και απόρριψη συσκευών, τις υποδομές αποθήκευσης δεδομένων και την ενεργειακή κατανάλωση (Joint Research Centre, χ.χ.). Στο Πανεπιστήμιο, αυτό μπορεί να μεταφραστεί σε ενημέρωση για παράταση ζωής εξοπλισμού, ορθολογική αποθήκευση δεδομένων, υπεύθυνη χρήση υπολογιστικών πόρων και προμήθειες ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η δημιουργία δικτύου τοπικών συνδέσμων αειφορίας στις υπηρεσίες και στις ακαδημαϊκές μονάδες. Οι σύνδεσμοι δεν θα υποκαθιστούν τις αρμόδιες υπηρεσίες, αλλά θα λειτουργούν ως σημεία επικοινωνίας για την εφαρμογή οδηγιών, τη συλλογή ανατροφοδότησης και την ενεργοποίηση των μελών κάθε μονάδας. Ένα τέτοιο δίκτυο μπορεί να υποστηρίξει στοχευμένες καμπάνιες, όπως μείωση κατανάλωσης ενέργειας, ορθολογική χρήση κλιματισμού, πρόληψη αποβλήτων, περιορισμό πλαστικών μίας χρήσης και υπεύθυνη χρήση εκτυπώσεων.

Στο ίδιο πλαίσιο προτείνεται η σταδιακή εφαρμογή προγράμματος «Πράσινο Γραφείο / Πράσινο Εργαστήριο». Οι διοικητικές μονάδες και τα εργαστήρια θα μπορούν να εφαρμόζουν ένα σύνολο απλών, επαληθεύσιμων κριτηρίων σχετικά με την ενέργεια, το νερό, τα απόβλητα, τις προμήθειες, τις ψηφιακές πρακτικές, την προσβασιμότητα και την ενημέρωση του προσωπικού. Η αναγνώριση της επίδοσης θα έχει πρωτίστως εκπαιδευτικό χαρακτήρα, με στόχο να κινητοποιήσει τους χρήστες/αποδέκτες. Στόχος δεν είναι η δημιουργία ενός ακόμη πιστοποιητικού, αλλά η μεταφορά της στρατηγικής του Σχεδίου Αειφορίας στην καθημερινή πρακτική και λειτουργία.

Σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης μπορεί να αναπτυχθεί με συστηματική αξιοποίηση των Πανεπιστημιακών Μουσείων ως μόνιμων χώρων μάθησης, διάχυσης της επιστημονικής γνώσης και σύνδεσης του Ιδρύματος με την εκπαιδευτική κοινότητα. Το Βοτανικό Μουσείο του Τμήματος Βιολογίας λειτουργεί ως ερευνητική και εκπαιδευτική υποδομή, διαθέτοντας περισσότερα από 100.000 φυτικά δείγματα, από τα οποία περισσότερα από 15.000 έχουν ήδη ψηφιοποιηθεί, και υποστηρίζοντας τόσο τη μελέτη της ελληνικής χλωρίδας όσο και την εκπαίδευση των φοιτητών. Το Ζωολογικό Μουσείο, με υλικό κυρίως από την ελληνική πανίδα, έχει ως ρητούς στόχους την έρευνα, την εκπαίδευση των φοιτητών και την επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, ιδίως μέσω επισκέψεων μαθητών. Το Μουσείο Εκπαίδευσης συνδυάζει τη διάσωση και ανάδειξη ιστορικών εκπαιδευτικών τεκμηρίων με πρακτική άσκηση φοιτητών, ξεναγήσεις μαθητών και επιμορφωτικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς και το κοινό. Παράλληλα, το Μουσείο Επιστημών και Τεχνολογίας έχει ήδη αναπτύξει δράσεις με σαφή αναφορά στην Αειφόρο Ανάπτυξη· κατά το ακαδημαϊκό/σχολικό έτος 2025-2026 υλοποιήθηκαν θεματικές για τη βιώσιμη διατροφή, το νερό, το παραδοσιακό παιχνίδι, τις επιστήμες μέσω των τεχνών και τον ψηφιακό πολίτη, με συμμετοχή 60 σχολείων, 2.500 μαθητών και 150 εκπαιδευτικών. Οι δομές αυτές μπορούν να ενταχθούν σε ένα συντονισμένο πρόγραμμα αειφορικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, με κοινές δράσεις για φοιτητές, εργαζομένους, εκπαιδευτικούς και σχολικές ομάδες και με παραγωγή επαναχρησιμοποιήσιμου εκπαιδευτικού υλικού (προτεινόμενη δράση).

Ιδιαίτερα ισχυρό πεδίο βιωματικής εκπαίδευσης αποτελεί ο Βοτανικός Κήπος του Τμήματος Βιολογίας, ο οποίος καταλαμβάνει έκταση 35 στρεμμάτων στο βορειοανατολικό άκρο της Πανεπιστημιούπολης και περιλαμβάνει κεντρικό κτίριο πολλαπλών χρήσεων 1.355 τ.μ., δύο θερμοκήπια συνολικής επιφάνειας 645 τ.μ. και χώρους καλλιέργειας 2.500 τ.μ. Στους επίσημους σκοπούς λειτουργίας του περιλαμβάνονται η συλλογή, καλλιέργεια και μελέτη φυτικών ειδών, η εκπαίδευση των φοιτητών, η περιβαλλοντική εκπαίδευση μαθητών και εκπαιδευτικών, η προστασία της βιοποικιλότητας της ελληνικής χλωρίδας, η διαχείριση απειλούμενων ειδών, η καλλιέργεια αρωματικών, φαρμακευτικών και μελισσοκομικών φυτών, η ανάπτυξη τράπεζας σπερμάτων, η ευαισθητοποίηση του κοινού και η συνεργασία με άλλους Βοτανικούς Κήπους. Στο πλαίσιο του ΣΑΑ, ο Βοτανικός Κήπος μπορεί να λειτουργήσει ως «ζωντανό εργαστήριο» για τη βιοποικιλότητα, την αειφορική διαχείριση πρασίνου, την εξοικονόμηση νερού, τους επικονιαστές, την κλιματική προσαρμογή και την επιστήμη των πολιτών, με κοινές δράσεις των ακαδημαϊκών, διοικητικών και τεχνικών μονάδων του Πανεπιστημίου.

Η εσωτερική επικοινωνία αποτελεί κρίσιμο μέρος της ευαισθητοποίησης. Η υφιστάμενη πρωτοβουλία «Αειφόρο Πανεπιστήμιο» αναγνωρίζει ήδη την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας και την ανάπτυξη συντονισμένων εθελοντικών δράσεων ως αλληλένδετα στοιχεία της αειφόρου ανάπτυξης του Ιδρύματος (Πανεπιστήμιο Πατρών, χ.χ.). Προτείνεται η ανάπτυξη ενιαίας ετήσιας εκστρατείας επικοινωνίας με θεματικές ανά μήνα ή ακαδημαϊκή περίοδο, σύντομα ενημερωτικά υλικά, ψηφιακή σήμανση, infographics και προβολή πραγματικών δεδομένων από τις υποδομές του Πανεπιστημίου. Η επικοινωνία πρέπει να βασίζεται σε τεκμηριωμένη πληροφορία και να αποφεύγει γενικές ή μη επαληθεύσιμες διατυπώσεις περί «πράσινης» λειτουργίας.

Η εκπαίδευση των διοικητικών μονάδων συνδέεται επίσης με την ανθεκτικότητα και την πολιτική προστασία. Σε συνεργασία με τη Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας, οι εργαζόμενοι πρέπει να γνωρίζουν τα σχέδια έκτακτης ανάγκης και τις διαδικασίες για καύσωνες, πυρκαγιές, πλημμυρικά επεισόδια, σεισμούς και διακοπές κρίσιμων υπηρεσιών. Οι ασκήσεις ετοιμότητας, τα πρωτόκολλα επικοινωνίας και η σαφής κατανομή ρόλων αποτελούν μορφή εφαρμοσμένης εκπαίδευσης και συνδέουν άμεσα την παρούσα ενότητα για την εκπαίδευση με τις δράσεις ανθεκτικότητας που περιγράφονται στην ενότητα 2.

Η αποτελεσματικότητα των δράσεων δεν θα αξιολογείται μόνο από τον αριθμό σεμιναρίων. Θα παρακολουθούνται η συμμετοχή ανά κατηγορία προσωπικού, η κάλυψη των κρίσιμων μονάδων, η ολοκλήρωση βασικών εκπαιδευτικών ενοτήτων, η υιοθέτηση συγκεκριμένων πρακτικών και, όπου είναι δυνατόν, η συσχέτισή τους με μετρήσιμες αλλαγές σε κατανάλωση πόρων ή συμμόρφωση με διαδικασίες. Με τον τρόπο αυτό, η ευαισθητοποίηση μετατρέπεται από αποσπασματική επικοινωνιακή δράση σε μηχανισμό οργανωσιακής μάθησης και συνεχούς βελτίωσης.

5.3 Συνέργειες με κοινωνικούς εταίρους

Η εκπαίδευση για την αειφορία αποκτά μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όταν συνδέεται με πραγματικές ανάγκες, εμπειρίες και φορείς εκτός του Πανεπιστημίου. Η UNESCO περιλαμβάνει ρητά τη δράση σε τοπικό επίπεδο και τις συνεργασίες στις προτεραιότητες του ESD for 2030, ενώ η ευρωπαϊκή πολιτική για την πράσινη μετάβαση προωθεί μάθηση που είναι πρακτική, διεπιστημονική και συνδεδεμένη με το τοπικό πλαίσιο (UNESCO 2020; Bianchi κ.α. 2022). Για το Πανεπιστήμιο Πατρών, το οποίο λειτουργεί σε Πάτρα, Μεσολόγγι και Αγρίνιο, οι συνέργειες αυτές μπορούν να αποκτήσουν περιφερειακό χαρακτήρα και να ενισχύσουν τον ρόλο του Ιδρύματος ως δημόσιου φορέα γνώσης.

Όπως περιγράφεται στην ενότητα 7 «Συνεργασίες και Δικτύωση», υφίσταται ήδη ένα σημαντικό υπόβαθρο συνεργασιών, το οποίο σε αυτή την ενότητα επικεντρώνεται στις δυνατότητες συνεργασίας με άξονα την εκπαίδευση και κατάρτιση. Το 2025 υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ Πανεπιστημίου Πατρών και Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με άξονες που περιλαμβάνουν τη δημόσια υγεία, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προσέγγιση One Health, την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και τη διαχείριση κρίσεων. Επιπλέον, το Πανεπιστήμιο διατηρεί θεσμικό μηχανισμό καταγραφής μνημονίων συνεργασίας με δημόσιους, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς. Αυτές οι συνεργασίες προσφέρουν πλαίσιο για να ενταχθούν εκπαιδευτικές δράσεις αειφορίας με σαφείς στόχους και μετρήσιμα αποτελέσματα.

Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη συνεργασία με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τον Ιανουάριο του 2026 το Πανεπιστήμιο Πατρών ανακοίνωσε πρωτοβουλία ενίσχυσης της συνεργασίας με τη σχολική κοινότητα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για νέες εμπειρίες μάθησης και άθλησης (Πανεπιστήμιο Πατρών 2026). Στο πλαίσιο του ΣΑΑ προτείνεται η ανάπτυξη οργανωμένου εξειδικευμένου προγράμματος «Σχολεία στο Αειφόρο Πανεπιστήμιο», στο πλαίσιο του τακτικού προγράμματος «Τα Σχολεία πάνε Πανεπιστήμιο», με επισκέψεις μαθητών στις Πανεπιστημιούπολεις, θεματικές διαδρομές για ενέργεια, νερό, βιοποικιλότητα, κυκλική οικονομία και κλιματική αλλαγή, εργαστήρια με συμμετοχή φοιτητών και ερευνητών και παροχή ανοικτού εκπαιδευτικού υλικού προς τους εκπαιδευτικούς.

Οι υπαίθριοι χώροι και οι υποδομές του Πανεπιστημίου μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό πεδίο μη τυπικής μάθησης. Το περιαστικό πράσινο, οι πράσινες διαδρομές, οι υδατικές υποδομές, οι εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων και οι μόνιμες επιφάνειες παρακολούθησης βιοποικιλότητας μπορούν να συνδεθούν με εκπαιδευτικές διαδρομές και δράσεις επίδειξης. Η προσέγγιση αυτή συμβάλλει ταυτόχρονα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, στην ανάδειξη της πανεπιστημιακής έρευνας και στην ενίσχυση της σχέσης του Ιδρύματος με την τοπική κοινωνία.

Η Επιστήμη των Πολιτών μπορεί να αποτελέσει ένα ιδιαίτερα κατάλληλο εργαλείο σύνδεσης εκπαίδευσης, έρευνας και κοινωνικής συμμετοχής. Με επιστημονικά σχεδιασμένα πρωτόκολλα μπορούν να αναπτυχθούν δράσεις καταγραφής αστικής και περιαστικής βιοποικιλότητας, επικονιαστών, φαινολογικών μεταβολών, θερμικής άνεσης, ποιότητας περιβάλλοντος ή πρότυπων συμπεριφορών χρήσης πόρων. Η συμμετοχή σχολείων, πολιτών, περιβαλλοντικών οργανώσεων και τοπικών φορέων μπορεί να αυξήσει την επιστημονική και κοινωνική αξία των δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζονται η επιστημονική ποιότητα, η προστασία προσωπικών δεδομένων και η σαφής επικοινωνία των αποτελεσμάτων.

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) αποτελεί βασικό όχημα για τη διά βίου μάθηση και την ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων σε επαγγελματίες και πολίτες. Η υφιστάμενη προσφορά προγραμμάτων με αντικείμενο το περιβάλλον, τη βιωσιμότητα, την αειφόρο ανάπτυξη και τη βιώσιμη χρήση φυσικών πόρων αποδεικνύει ότι υπάρχει σχετική εκπαιδευτική ικανότητα. Προτείνεται η σταδιακή ανάπτυξη θεματικού χαρτοφυλακίου «Πράσινες Δεξιότητες και Βιώσιμη Ανάπτυξη», με σύντομα και εκτενέστερα προγράμματα για εκπαιδευτικούς, στελέχη αυτοδιοίκησης, επαγγελματίες, επιχειρήσεις, γεωργούς, μηχανικούς και άλλες ομάδες, αξιοποιώντας τη διεπιστημονική γνώση των Σχολών του Πανεπιστημίου.

Η συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τους Δήμους Πατρέων, Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και Αγρινίου, επαγγελματικά και επιστημονικά επιμελητήρια, φορείς διαχείρισης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και παραγωγικούς φορείς μπορεί να υποστηρίξει δράσεις μάθησης μέσω προσφοράς στην κοινότητα και μάθηση βασισμένη σε

προκλήσεις (service learning και challenge-based learning). Πραγματικά προβλήματα των τοπικών κοινωνιών, όπως η κλιματική προσαρμογή, η διαχείριση υδάτων, οι βιώσιμες μετακινήσεις, η κυκλική οικονομία, η αστική βιοποικιλότητα, η ανθεκτικότητα των τοπικών συστημάτων τροφίμων και η δημόσια υγεία, μπορούν να μετατραπούν σε εκπαιδευτικές προκλήσεις στις οποίες φοιτητικές ομάδες εργάζονται μαζί με τοπικούς φορείς υπό επιστημονική επίβλεψη.

Παράλληλα, η σύνδεση με επιχειρήσεις και παραγωγικούς φορείς μπορεί να εστιάσει στις πράσινες δεξιότητες, στις νέες επαγγελματικές απαιτήσεις και στη μετάβαση προς κλιματικά ουδέτερα και κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα. Η πρακτική άσκηση, τα βιομηχανικά διδακτορικά, οι κοινές εκπαιδευτικές δραστηριότητες και η συμμετοχή επαγγελματιών ως προσκεκλημένων ομιλητών μπορούν να ενισχύσουν τη σύνδεση των μαθησιακών αποτελεσμάτων με την αγορά εργασίας, χωρίς να περιορίζεται η ακαδημαϊκή ανεξαρτησία του Πανεπιστημίου.

Η διάχυση προς το ευρύ κοινό πρέπει να οργανωθεί σε σταθερή βάση και όχι μόνο μέσα από μεμονωμένες εκδηλώσεις. Προτείνεται η καθιέρωση ετήσιας εκδήλωσης για την αιεφορία στο Πανεπιστήμιο Πατρών, με ανοικτές διαλέξεις, θεματικά εργαστήρια, παρουσιάσεις φοιτητικών και ερευνητικών έργων, ξεναγήσεις στις πράσινες υποδομές, δράσεις εθελοντισμού και συζητήσεις με κοινωνικούς εταίρους. Η δράση μπορεί να λειτουργεί ταυτόχρονα ως μηχανισμός ενημέρωσης, συμμετοχής και δημόσιου απολογισμού για την πρόοδο του Σχεδίου.

Η κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης ενισχύεται επίσης, μέσω των ανοικτών μαθημάτων και των ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων. Η διάθεση επιλεγμένου υλικού για κλιματική αλλαγή, φυσικούς πόρους, κυκλική οικονομία, βιοποικιλότητα, υγεία, βιώσιμη γεωργία, υπεύθυνη τεχνολογία και κοινωνική αιεφορία μπορεί να δημιουργήσει ένα ανοικτό αποθετήριο, «Μαθησιακό Κέντρο Αιεφορίας», του Πανεπιστημίου Πατρών σε υφιστάμενες υποδομές της Βιβλιοθήκης για την μακροχρόνια διάθεση. Το αποθετήριο θα μπορεί να συνδέει υλικό του ΚΕΔΙΜΑ, του ΚΕΔΙΒΙΜ, των Τμημάτων, της Βιβλιοθήκης και ερευνητικών έργων, με σαφή έλεγχο ποιότητας και δικαιωμάτων χρήσης.

Ως δείκτες μπορούν να χρησιμοποιούνται ο αριθμός ενεργών συνεργασιών με εκπαιδευτικό περιεχόμενο αιεφορίας, ο αριθμός μαθητών, εκπαιδευτικών, επαγγελματιών και πολιτών που συμμετέχουν, ο αριθμός κοινών δράσεων ή έργων, η συμμετοχή φοιτητών σε service learning και Επιστήμης των Πολιτών, η παραγωγή ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων και η τεκμηριωμένη αξιολόγηση της εμπειρίας των συμμετεχόντων. Οι δείκτες αυτοί θα συνδέονται με τον στρατηγικό σχεδιασμό και τους δείκτες κοινωνικής επίδρασης της ενότητας 6.

5.4 Δράσεις

Δράση ΕΚΠ-1	Χαρτογράφηση μαθημάτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τους ΣΒΑ		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Ακαδημαϊκές μονάδες	Δείκτες υλοποίησης • Μία (1) βάση δεδομένων με τα μαθήματα ανά Τμήμα και την κάλυψη των πυλώνων του ΣΑΑ και των ΣΒΑ Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027	

Δράση ΕΚΠ-2	Οριζόντια εκπαίδευση για την αειφορία προς όλους τους φοιτητές		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία - Ακαδημαϊκές μονάδες - ΚΕΔΙΜΑ - ΚΕΔΙΒΙΜ - ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης - Μία (1) βάση δεδομένων - Αριθμός φοιτητών/ριών και διδασκόντων/ουσών που συμμετέχουν - Τεκμηριωμένη αξιολόγηση της εμπειρίας των συμμετεχόντων - Αριθμός ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων - Συμμετοχή φοιτητών σε service learning και citizen science Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2028	

Δράση ΕΚΠ-3	Δίκτυο εκπαιδευτικών μουσείων για δράσεις ευαισθητοποίησης		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία - Μουσεία ΠΠ - Βοτανικός Κήπος	Δείκτες υλοποίησης - Αριθμός δράσεων ευαισθητοποίησης της ακαδημαϊκής κοινότητας και του κοινού - Ομιλίες - Συνέδρια - Οργάνωση μονοπατιών για ξεναγήσεις σχολείων - Αριθμός μαθητών, εκπαιδευτικών, επαγγελματιών και πολιτών που συμμετέχουν - Τεκμηριωμένη αξιολόγηση της εμπειρίας των συμμετεχόντων Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2028	

Δράση ΕΚΠ-4	Οριζόντια εκπαίδευση για την αειφορία προς όλο το διοικητικό προσωπικό		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία - ΒΚΠ - ΚΕΔΙΒΙΜ - Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης - Συνεργαζόμενοι κοινωνικοί φορείς	Δείκτες υλοποίησης - Αριθμός μελών του διοικητικού προσωπικού που συμμετέχει - Αριθμός εκπαιδευτικών δράσεων ή έργων - Τεκμηριωμένη αξιολόγηση της εμπειρίας των συμμετεχόντων Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2028	

6 Η αειφορία ως μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού

Η αειφορία αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα του Πανεπιστημίου Πατρών, καθώς αναδεικνύει την υπεύθυνη ηγεσία για την ανάπτυξη ενός υγιούς περιβάλλοντος εργασίας και δραστηριοποίησης, αλλά και ενός μακροπρόθεσμου κοινωνικού αντίκτυπου πέρα από τα παραδοσιακά μέτρα και πρότυπα ακαδημαϊκής αριστείας. Στο πλαίσιο των οργανωσιακών ρυθμίσεων που ενθαρρύνουν την εσωτερική διασύνδεση -υπηρεσιακή ή άλλη- Σχεδίων, Επιτροπών και Μονάδων, είναι απαραίτητο να επιτευχθούν εκείνες οι δράσεις που θα καταστήσουν τη συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία στοιχείων μια τακτικά επαναλαμβανόμενη διαδικασία και πρόσφορη για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Για τον λόγο αυτόν είναι χρήσιμο να εντοπιστούν οι πηγές πληροφορίας και να εξεταστεί η σκοπιμότητα συλλογής κάθε συνόλου δεδομένων, είτε προορίζεται για εσωτερική είτε για εξωτερική χρήση.

6.1 Δείκτες στρατηγικού σχεδιασμού

Η αιφόρος ανάπτυξη αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα του Πανεπιστημίου Πατρών, όπως δηλώνεται ρητώς σε κρίσιμα κείμενα πολιτικής του. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού στο επιχειρησιακό της πλάνο συμπεριλαμβάνει στόχους που ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες του ΣΑΑ. Πιο συγκεκριμένα, σε έναν από τους οκτώ άξονες με τίτλο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Υποδομές & Αειφορία», εμπεριέχονται δύο στρατηγικοί στόχοι, «Εκσυγχρονισμός Φυσικών Υποδομών» και «Περιβαλλοντική Αειφορία (Green UPatras)», οι οποίοι αναλύονται στις παρακάτω επιμέρους δράσεις:

1. Δράση ΨΥ-2.1: Αναβάθμιση χώρων εκπαίδευσης και έρευνας: Συντήρηση και εκσυγχρονισμός αιθουσών διδασκαλίας και εργαστηριακών υποδομών με σύγχρονο εξοπλισμό.
2. Δράση ΨΥ-2.2: Ανακαίνιση, ενεργειακή αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των Υποδομών Φοιτητικής Μέριμνας.
3. Δράση ΨΥ-3.1: Ενεργειακή αναβάθμιση και μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
4. Δράση ΨΥ-3.2: Προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας.
5. Δράση ΨΥ-3.3: Ενσωμάτωση θεμάτων αειφορίας στην εκπαίδευση και στην έρευνα.

Για την παρακολούθηση της κάθε δράσης έχουν οριστεί κατάλληλοι δείκτες, οι οποίοι προέρχονται είτε από την ΕΘΑΑΕ είτε αποτελούν δείκτες εσωτερικής παρακολούθησης.

6.2 Διεθνείς Συμμαχίες και Αειφορία

Σημαντικό καταλύτη για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων αειφορίας του Πανεπιστημίου Πατρών αποτελεί η ενεργός συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Συμμαχία Πανεπιστημίων EUNICoast (The European University of islands, ports and coastal territories). Μέσα από τη συμμαχία αυτή, το Ίδρυμα τοποθετείται ως ένας ευρωπαϊκός πόλος με προσανατολισμό τη βιωσιμότητα, ενσωματώνοντας τους ΣΒΑ οριζόντια στη διδασκαλία, την πανεπιστημιακή ζωή και τη διασύνδεση με την κοινωνία. Η στρατηγική αυτή συνεργασία ενισχύει τη δέσμευση του Πανεπιστημίου σε πρακτικές πράσινης μετάβασης, βιώσιμης διαχείρισης των πανεπιστημιούπολεων και προαγωγής της συνέργειας στους τομείς της εκπαίδευσης και της έρευνας για την προστασία των παράκτιων και νησιωτικών οικοσυστημάτων. Μέσω της EUNICoast ενδυναμώνεται η διακρατική ερευνητική συνεργασία σε θεματικές που αφορούν το περιβάλλον, την κλιματική ουδετερότητα, τη Γαλάζια

Οικονομία και τη βιωσιμότητα των παράκτιων περιοχών, προσφέροντας πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα, υποδομές και τεχνογνωσία που διευρύνουν το επιστημονικό και κοινωνικό αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Πατρών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

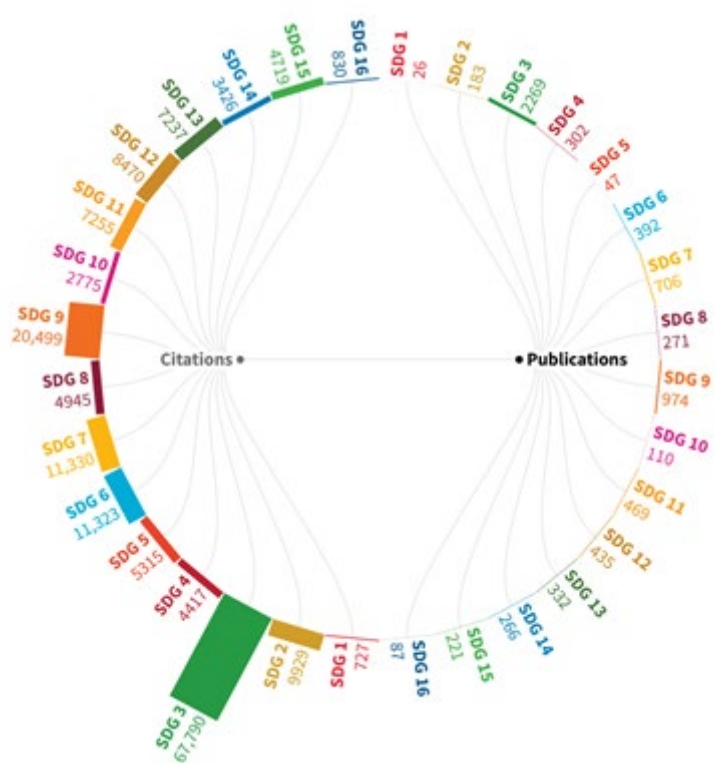
6.3 Δείκτες ειδικών συστημάτων κατάταξης

Το Πανεπιστήμιο Πατρών συμμετέχει σε συστήματα διεθνών κατατάξεων με γνώμονα όχι μόνο την αναγνώριση της υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης και έρευνας, αλλά και της βιώσιμης λειτουργίας και ανάπτυξής του. Τα συστήματα αυτά, ακολουθώντας διάφορα σχήματα μετρικών, επιτρέπουν όχι μόνο την αντιπαραβολή των ιδρυμάτων, αλλά την παρακολούθηση των ετήσιων στοιχείων τους, την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη λήψη αποφάσεων. Από τα ποικίλα συστήματα κατατάξεων τρία είναι αυτά που διακρίνονται:

1. **Times Higher Education Impact:** Είναι ένα παγκόσμιο σύστημα κατάταξης πανεπιστημίων που μετρά τη συμβολή τους στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Τα πανεπιστήμια μπορούν να υποβάλουν δεδομένα για έναν ή περισσότερους από τους 17 ΣΒΑ, αλλά η συμμετοχή στον Στόχο 17 «Συνεργασίες για τους Στόχους» είναι υποχρεωτική. Η κατάταξη αξιολογεί τόσο ποσοτικούς δείκτες, όπως ερευνητικές δημοσιεύσεις και αναφορές, όσο και ποιοτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών πολιτικών, των δραστηριοτήτων ενημέρωσης και των συνεργασιών. Το Πανεπιστήμιο Πατρών συμμετείχε δις σε αυτό το σύστημα, πριν εισάγει χρηματικό αντίτιμο. Το 2024 το Πανεπιστήμιο Πατρών έλαβε τη θέση 1.001-1.500 μεταξύ 1.963 ιδρυμάτων και το 2025 σε πέντε Στόχους, τους 17, 3, 4, 6 και 9. Η κατάταξή του ήταν η ίδια, 1.001-1.500, αλλά μεταξύ περισσότερων ιδρυμάτων (2.318), με τον συνολικό του βαθμό να βελτιώνεται, βλ. 59,4 από 57,3.
2. **QS Sustainability:** Αναπτύχθηκε από την Quacquarelli Symonds (QS) για να αξιολογήσει πως τα πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και διακυβερνητικές προκλήσεις μέσω της διδασκαλίας, της έρευνας, της λειτουργίας και της κοινωνικής συμμετοχής. Η μεθοδολογία του ακολουθεί το μοντέλο ESG (Environment, Social, Governance) και συνδυάζει βιβλιομετρικά δεδομένα, υποβολές ιδρυμάτων (ιδιαίτερα συναφείς για τα θέματα περιβαλλοντικού αντικτύπου και διακυβέρνησης) και δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες. Το Πανεπιστήμιο συμμετέχει στο QS Sustainability από το 2023 καταλαμβάνοντας τη θέση 401-450 σε 700 ιδρύματα, ενώ κατά τα επόμενα έτη, το 2024 έλαβε τη 339^η θέση σε 1.403 ιδρύματα, το 2025 την 394^η σε 1.751 ιδρύματα και το 2026 την 594^η θέση σε συνολικά 2.002 ιδρύματα. Το 2024, για τις επιδόσεις του πήρε τη διάκριση “QS Recognition Award - Commitment to Sustainability” στην εκδήλωση QS Europe Summit τον Ιούλιο του 2024 στη Βαρκελώνη.
3. **UI GreenMetric:** Μια παγκόσμια κατάταξη βιωσιμότητας που καθιερώθηκε από τα Universitas Indonesia το 2010 και σε αντίθεση με τις κατατάξεις που αξιολογούν κυρίως την ερευνητική απόδοση, επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο τα ιδρύματα ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στις λειτουργίες, τις υποδομές, την εκπαίδευση και τη διακυβέρνηση των πανεπιστημίων τους. Η κατάταξη στοχεύει να ενθαρρύνει τα πανεπιστήμια να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές, να μοιραστούν βέλτιστες πρακτικές και να συμβάλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ. Η μεθοδολογία βασίζεται σε έξι σταθμισμένες κατηγορίες που περιλαμβάνουν περισσότερους από 50 δείκτες: (α) πλαίσιο και υποδομές, (β) ενέργεια και κλιματική αλλαγή, (γ) απόβλητα, (δ) νερό, (ε) μεταφορές, και (στ) εκπαίδευση και έρευνα. Το Πανεπιστήμιο Πατρών δεν συμμετέχει στο εν λόγω σύστημα.

6.4 Δείκτες ερευνητικού έργου

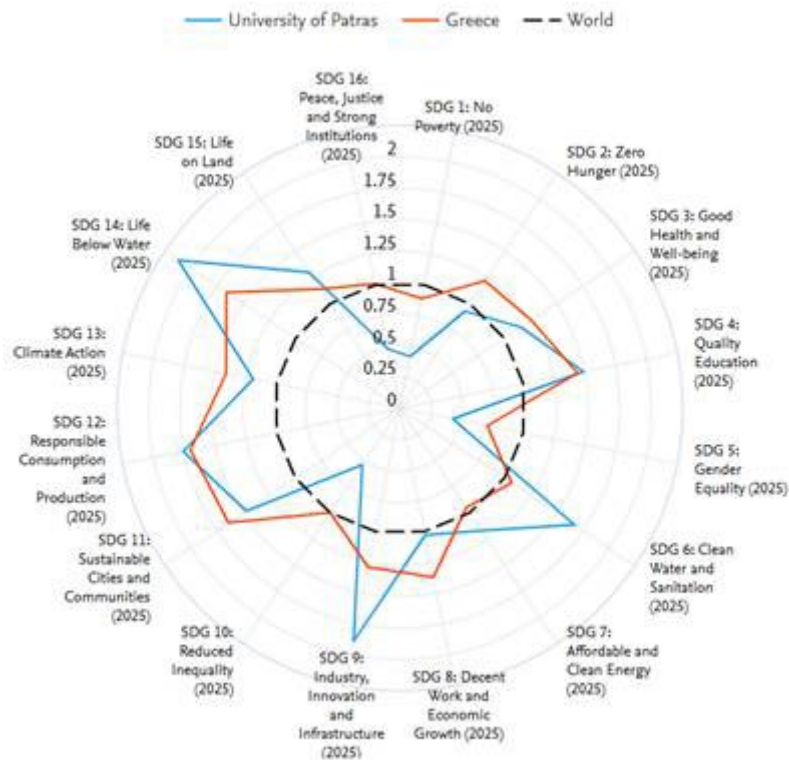
Ένα μεγάλο τμήμα της ερευνητικής δραστηριότητας του ιδρύματος για την αειφορία αποτυπώνεται στις επιστημονικές εργασίες που ευρετηριάζονται σε διεθνείς βάσεις δεδομένων. Αν και αποκλείει επίσης σημαντική δραστηριότητα που παρουσιάζεται σε άλλα έγκριτα, εθνικά και διεθνή, δίκτυα, η ευρετηριασμένη αυτή πληροφορία δείχνει την υψηλού επιπέδου και ανταγωνιστικότητας έρευνα που διεξάγεται στο Πανεπιστήμιο Πατρών για την αειφορία. Η Εικόνα 1 δείχνει το ερευνητικό έργο και το αποτύπωμά του υπό την μορφή αναφορών (citations) ανά ΣΒΑ για την περίοδο 2021-2025, όπως αυτή καταγράφεται από την πλατφόρμα ερευνητικής ευφυΐας SciVal που τροφοδοτείται με δεδομένα από τη βάση Scopus.

Εικόνα 1: Πλήθος δημοσιεύσεων και πλήθος αναφορών ανά Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης (πηγή: Scival)

Αυτή η ερευνητική παραγωγή επιτρέπει στο Πανεπιστήμιο Πατρών να διακρίνεται σε 11 από 16 ΣΒΑ (σημείωση: εξαιρείται ο Στόχος 17) στον δείκτη Relative Activity Index του SciVal.¹ Πιο χαρακτηριστικά, η ερευνητική παραγωγή του την ίδια πενταετία (2021-2025) τοποθετεί το Πανεπιστήμιο Πατρών σε 11 ΣΒΑ πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και σε επτά επάνω από τον εθνικό. Ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις καταγράφονται σε δημοσιεύσεις που αφορούν τους ΣΒΑ 4, 6, 7, 9, 14, 15, όπως φαίνεται από την Εικόνα 1.

¹ Ο δείκτης Relative Activity Index ορίζεται ως το μερίδιο των δημοσιεύσεων ενός φορέα σε έναν θεματικό τομέα, σε σχέση με το παγκόσμιο μερίδιο δημοσιεύσεων στο ίδιο θέμα. Μια τιμή 1,0 υποδηλώνει ότι η ερευνητική δραστηριότητα της οντότητας σε έναν τομέα αντιστοιχεί ακριβώς στην παγκόσμια δραστηριότητα σε αυτόν τον τομέα. Τιμές υψηλότερες από 1,0 υποδηλώνουν μεγαλύτερη εστίαση και τιμές χαμηλότερες από 1,0 υποδηλώνουν μικρότερη.

Εικόνα 2: Η θέση του Πανεπιστημίου Πατρών στον δείκτη Relative Activity Index ανά ΣΒΑ (πηγή: SciVal)

6.5 Μηχανισμός υλοποίησης και διακυβέρνησης

Η συστηματική παρακολούθηση υποστηρίζει την εφαρμογή και προσαρμογή του ΣΑΑ. Σύμφωνα με την EUA (Stoeber and Gaebel 2025), το 78% των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων χρησιμοποιεί στόχους, δείκτες ή/και χρονοδιαγράμματα για την παρακολούθηση της προόδου, ενώ το 47% την εντάσσει στις υφιστάμενες διαδικασίες εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας. Για το Πανεπιστήμιο Πατρών προτείνεται ένα απλό σύστημα παρακολούθησης περιορισμένου αριθμού βασικών δεικτών, αξιοποιώντας κατά το δυνατόν υφιστάμενα δεδομένα και διαδικασίες. Για παράδειγμα, οι προτεινόμενοι δείκτες για τον πυλώνα της Διακυβέρνησης παρουσιάζονται στον Πίνακα 6.1. Τα αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιούνται για την περιοδική αποτίμηση και επικαιροποίηση των στόχων και δράσεων. Όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, η πρώτη μέτρηση μπορεί να αποτελέσει τιμή βάσης (baseline), επιτρέποντας τη σταδιακή ανάπτυξη του συστήματος παρακολούθησης χωρίς δυσανάλογο διοικητικό φόρτο.

Πίνακας 6.1: Ενδεικτικοί Δείκτες Απόδοσης (KPIs) στο πεδίο της Διακυβέρνησης.

Ενδεικτικός Βασικός Δείκτης Απόδοσης (KPI)		Τι παρακολουθεί
1	Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων δράσεων διακυβέρνησης του Σχεδίου.	Συνολική πρόοδος εφαρμογής
2	Αριθμός διαδικασιών διαβούλευσης και ανατροφοδότησης για θέματα αειφορίας και συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας σε αυτές.	Συμμετοχική διακυβέρνηση

3	Συμμετοχή προσωπικού σε δράσεις επιμόρφωσης σχετικές με αιεφορία, όπως προβλέπονται στην ενότητα 5.	Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού
4	Βαθμός ικανοποίησης φοιτητών και προσωπικού από το εργασιακό/ακαδημαϊκό περιβάλλον και τις υπηρεσίες υποστήριξης.	Συνθήκες εργασίας, φοίτησης και υποστήριξης
5	Περιοδική δημοσιοποίηση αναφοράς προόδου του Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης.	Διαφάνεια και λογοδοσία

Συνεπώς, με εφελτήριο το παραπάνω πλαίσιο και τη δυναμική που διαθέτει, το Πανεπιστήμιο καλείται να αναπτύξει τους κατάλληλους εκείνους μηχανισμούς που θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας του και θα συνδέουν τη στρατηγική θεώρηση με την πρακτική εφαρμογή. Ως κρίσιμο συστατικό αυτών των μηχανισμών θα πρέπει να είναι το παρόν ΣΑΑ, χρονικά προσδιορισμένο και βασισμένο επάνω στις δράσεις που περιγράφονται σε κάθε ενότητα. Το Σχέδιο προβλέπει τις αρμόδιες Μονάδες και Υπηρεσίες που εποπτεύουν, αναλύουν, αξιολογούν και ανακατευθύνουν την εφαρμογή του. Για να είναι εφικτή και αποτελεσματική η υλοποίηση του Σχεδίου, θα πρέπει να επιτυγχάνεται η ισόρροπη σχέση μεταξύ των στόχων και των δεσμεύσεων του και της επιχειρησιακής δυνατότητας του ιδρύματος. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της EUA (Kukuruzza 2025), πολλά ιδρύματα διατηρούν αναλυτικές περιγραφές εφαρμογής των στρατηγικών σχεδίων αιεφορίας, στις οποίες αναφέρονται ευθύνες, συστήματα παρακολούθησης, διαδικασίες αναφοράς και λήψης αποφάσεων. Όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά στην αναφορά «Αυτή η λεπτομέρεια μεταφέρει μια εικόνα ευθύνης και διαφάνειας». Στον αντίποδα, σε άλλη μελέτη της EUA όσα ιδρύματα δεν συντάσσουν εκθέσεις βιωσιμότητας αναφέρουν μεταξύ των κύριων λόγων την περιορισμένη εσωτερική δυνατότητα και τη διαθεσιμότητα πόρων σε ποσοστό 46% (Stoeber and Gaebel 2025).

Καθώς η ποικίλη δραστηριότητα στις πανεπιστημιούπολεις δημιουργεί σημαντικές περιβαλλοντικές προκλήσεις σε τομείς όπως η ενέργεια (εξορθολογισμός σε κτήρια, αμφιθέατρα, εργαστήρια, servers και εστίες), τα απόβλητά (διαχείριση χημικών, βιολογικών και ηλεκτρονικών αποβλήτων), προμήθειες (επιλογή πιστοποιημένων προμηθευτών για εστίαση, εξοπλισμό και υπηρεσίες), απαιτείται το παρόν Σχέδιο να πλαισιώνεται από ένα σύστημα διαχείρισης αιεφορίας. Τα πιο διαδεδομένα συστήματα είναι δύο:

1. Το ISO 14001:2026, που είναι το διεθνές πρότυπο για τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, εφαρμόσιμο σε κάθε είδους και μεγέθους οργανισμό (ISO 2026). Βασισμένο στη λογική «Σχεδιασμός - Εφαρμογή - Έλεγχος - Πράξη», δεν επιβάλλει συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους, αλλά παρέχει ένα δομημένο πλαίσιο για τη διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων, τη νομική συμμόρφωση και τη συνεχή βελτίωση της απόδοσης. Η πιστοποίηση αποκτάται μέσω ανεξάρτητου ελέγχου από τρίτο φορέα. Με την υιοθέτησή του, οι οργανισμοί ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, προλαμβάνουν τη ρύπανση και αυξάνουν την επιχειρησιακή τους αξιοπιστία.
2. Το EMAS (Eco-Management and Audit Scheme), που είναι ένα περιβαλλοντικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση και τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός οργανισμού (Directorate-General for Environment 2026). Παρότι βασίζεται στο ISO 14001, το EMAS είναι αυστηρότερο, απαιτώντας πλήρη νομική συμμόρφωση, διαφάνεια μέσω δημόσιας αναφοράς και εξωτερική επαλήθευση. Προσφέρει μειωμένο λειτουργικό κόστος, περιορισμό κινδύνων, ρυθμιστική ασφάλεια και υψηλή αξιοπιστία στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά.

Τέλος, η επαλήθευση της προόδου, που συντελείται σε όλους τους άξονες του παρόντος ΣΑΑ, μπορεί να επέρχεται μέσα από συναφείς πιστοποιήσεις που επιτυγχάνει το ίδρυμα. Αυτό

επιτυγχάνεται από τη συμμετοχή του σε συστήματα (αυτό-) αξιολόγησης που εξετάζουν μεταξύ άλλων τη δέουσα επιμέλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας, τη διαχείριση κινδύνων ESG και τη συμμόρφωση με τους σχετικούς κανονισμούς. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις συστημάτων παροχής πιστοποίησης κατά το μοντέλο ESG είναι το SYNESGY και το EcoVadis, το καθένα με τα δικά του χαρακτηριστικά συνάφειας προς τους σκοπούς ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος.

6.6 Εκθέσεις και Αξιολογήσεις

Η επίτευξη της αειφορίας δεν αποτελεί μια στατική κατάσταση, αλλά επιδέχεται συνεχών βελτιώσεων και προσαρμογών αναλόγως των μεταβολών στο περιβάλλον του ιδρύματος. Σύμφωνα με μελέτη της EUA τα περισσότερα πανεπιστήμια στο δείγμα της (70%) συμμετέχουν στην υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας (Stoeber and Gaebel 2025). Οι εκθέσεις αυτές συντάσσονται αυτοβούλως, αν και σε ένα μεγάλο ποσοστό (40%) αποτελεί επίσης επίσημη απαίτηση, π.χ. από κάποιον κρατικό φορέα. Το κύριο κίνητρο -σε ποσοστό 79%- για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας είναι η ενημέρωση της στρατηγικής και η λήψη αποφάσεων του ιδρύματος. Ως εκ τούτου, καθίσταται μια καλή πρακτική η ανάπτυξη των μηχανισμών εκείνων που συγκεντρώνουν με αξιόπιστη μεθοδολογία και σε ένα κεντρικό αποθετήριο όλα τα δεδομένα, ώστε να συντάσσονται περιοδικά εκθέσεις που πληροφορούν τις Αρχές του ιδρύματος για τη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων.

Συστήνεται η εφαρμογή οποιαδήποτε πρότασης για τη σύνταξη και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης αειφορίας να ακολουθεί την αρχή της ανοικτότητας και διαφάνειας μέσα από τη δημόσια προσβάσιμη πλατφόρμα green.upatras.gr. Καταρτίζοντας το κατάλληλο σχήμα δεδομένων που να ικανοποιεί τις απαιτήσεις Στρατηγικού Σχεδιασμού και συμμετοχής σε συστήματα διεθνών κατατάξεων, προτείνεται η σύνταξη μιας ανοικτής διεπαφής δεδομένων. Δεδομένα που μπορούν να ανήκουν στη δημόσια σφαίρα ενδιαφέροντος μπορούν να αναρτώνται σε πλατφόρμες αποθετηρίου που λειτουργεί η Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, ώστε να μπορούν να επαναχρησιμοποιούνται και να συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της συλλογικής δραστηριότητας για την αειφορία (Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις 2020).

6.7 Δράσεις

Δράση ΣΤΡ-1	Εφαρμογή συστήματος διαχείρισης αειφορίας		
Προτεραιότητα Υψηλή	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης • ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • Μελέτη, σχεδιασμός και υλοποίηση ενός συστήματος διαχείρισης αειφορίας.		
Κόστος Προς διερεύνηση	Πηγή χρηματοδότησης ΕΛΚΕ	Χρονοδιάγραμμα Εντός των επομένων δύο ετών.	

Δράση ΣΤΡ-2	Μητρώο ερευνητικής δραστηριότητας για την Αειφορία: χαρτογράφηση ερευνητικής δραστηριότητας σχετικής με την Αειφόρο Ανάπτυξη ή τους ΣΒΑ		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ Όλοι	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • ΒΚΠ • Ακαδημαϊκές μονάδες • ΟΜΕΑ • ΕΛΚΕ • ΓΔΤΥΤΠΕ	Δείκτες υλοποίησης • Μια (1) βάση δεδομένων με κατηγοριοποιημένα τα ερευνητικά ή άλλα έργα ανά πυλώνα αειφορίας και ΣΒΑ Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα Σε συνεννόηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες	

Δράση ΣΤΡ-3	Σύνταξη αναφοράς αειφόρου λειτουργίας και ανάπτυξης		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ Ποιοι είναι οι σχετικοί ΣΒΑ που εξυπηρετεί	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • Μια (1) ετήσια αναφορά αειφόρου λειτουργίας και ανάπτυξης, όπου παρουσιάζονται τα κύρια σημεία προόδου της εφαρμογής του ΣΑΑ, συν τα κυριότερα ορόσημα και επιτεύγματα που αφορούν το ίδρυμα. Τροφοδοτεί: 6.1, 6.2, 6.3.		
Κόστος -	Πηγή χρηματοδότησης -	Χρονοδιάγραμμα 2027-2030, σε ετήσια βάση	

7 Συνεργασίες και Δικτύωση

Ο πολυσύνθετος χαρακτήρας του Σχεδίου Αειφορίας και η ολιστική προσέγγισή που ακολουθεί επιβάλλει την αναζήτηση και θεμελίωση των συνεργασιών εκείνων που θα καταστήσουν την εφαρμογή του αποτελεσματική. Αυτό συμβαίνει γιατί η αρμοδιότητα πολλών όψεων της αειφορίας ανήκει σε άλλες μονάδες, υπηρεσίες και επιτροπές του ιδρύματος που κατέχουν την τεχνογνωσία και είναι εξουσιοδοτημένες με την επιμέλεια τους. Παράλληλα είναι κρίσιμη η εφαρμογή ενός συνεκτικού και συντονισμένου προγραμματισμού δράσεων για την αποφυγή επαναλαμβανόμενων και πιθανόν συγκρουόμενων πρακτικών. Σε ότι αφορά τη δικτύωση, η επικοινωνία μεταξύ ιδρυμάτων επάνω στις κατάλληλες πλατφόρμες ανταλλαγής απόψεων και τεχνογνωσίας μπορούν να εμπλουτίζουν την οπτική της Επιτροπής και κατ' επέκταση του ιδρύματος. Οι προτεινόμενες συνεργασίες και ευκαιρίες δικτύωσης εστιάζουν κυρίως στον κοινωνικό και διακυβερνητικό χαρακτήρα του παρόντος Σχεδίου, δίχως αυτό να σημαίνει ότι σε εθνικό και διεθνές πεδίο λείπουν οι συνεργασίες με άλλα ιδρύματα για το περιβαλλοντικό του σκέλος. Είναι δε σημαντικές παράμετροι της δραστηριότητας του ιδρύματος αναφορικά με τους ΣΒΑ 17 «Συνεργασία για τους στόχους» και 16 «Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί».

7.1 Ενδοιδρυματικές συνεργασίες

Μονάδα Ισότητας Πρόσβασης: Η Μονάδα Ισότητας Πρόσβασης αποτελεί οργανική μονάδα του Ιδρύματος και έχει ως αποστολή τη διασφάλιση της πλήρους και ανεμπόδιστης συμμετοχής των μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε όλες τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διοικητικές δραστηριότητες του Πανεπιστημίου, μέσω των ειδικότερων αρμοδιοτήτων της. Οι υπηρεσίες ισότητας πρόσβασης παρέχονται στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδίου, με βασικό άξονα τη συμπερίληψη και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, που ενισχύουν την κοινωνική διάσταση της αειφορίας. Ως εκ τούτου, το Πανεπιστήμιο Πατρών μεριμνά για την ισότιμη πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση και στην πανεπιστημιακή ζωή των φοιτητριών και φοιτητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σε όλους τους κύκλους σπουδών, καθώς και των λοιπών μελών του με αναπηρία. Το Σχέδιο Δράσης Ισότητας Πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εγκρίθηκε κατά την υπ' αριθμ. 190/25.7.2024 συνεδρίαση του Πρυτανικού Συμβουλίου, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Ισότητας Πρόσβασης ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Μονάδα Ισότητας Πρόσβασης 2024). Η συνέργεια των δύο Επιτροπών -Αειφόρου Ανάπτυξης και Ισότητας Πρόσβασης- εστιάζει σε ποικίλους ΣΒΑ όπως είναι χαρακτηριστικά οι ΣΒΑ 3 «Καλή υγεία και ευημερία», 4 «Ποιοτική εκπαίδευση» και 10 «Λιγότερες ανισότητες».

Γραφείο Ισότητας των Φύλων & Καταπολέμησης των Διακρίσεων: Το Γραφείο Ισότητας των Φύλων & Καταπολέμησης των Διακρίσεων του Πανεπιστημίου Πατρών είναι μια νεοσύστατη οργανική μονάδα με αποστολή τη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, ανεξάρτητα από φύλο, ταυτότητα ή έκφραση φύλου, σεξουαλικό προσανατολισμό, αναπηρία, εθνικότητα, θρησκεία, ηλικία ή άλλα χαρακτηριστικά. Παράλληλα, στοχεύει στην αντιμετώπιση περιπτώσεων όπου τέτοια χαρακτηριστικά γίνονται αφορμή για παρενοχλητικές ή καταπιεστικές συμπεριφορές που θίγουν την ασφάλεια, την άνεση, την ελευθερία έκφρασης και την ιδιωτικότητα των μελών της κοινότητας.

Οι υπηρεσίες του Γραφείου εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης που επικεντρώνεται στην πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής διάκρισης, παρενόχλησης

και έμφυλης ή άλλης βίας στο πανεπιστημιακό περιβάλλον, στην υποστήριξη και ενδυνάμωση όσων βιώνουν ή καταγγέλλουν τέτοια περιστατικά, στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών και φοιτητριών, διδακτικού και διοικητικού προσωπικού για την ισότητα, τη διαφορετικότητα και τη συμπερίληψη, καθώς και στην καλλιέργεια μιας ασφαλούς και απαλλαγμένης από διακρίσεις κουλτούρας σε όλες τις δομές και διαδικασίες του Ιδρύματος. Η χάραξη και άσκηση πολιτικών σε αυτά τα ιδιαίτερης ευαισθησίας θέματα είναι συχνά αντικείμενο καταγραφής σε συστήματα διεθνών κατατάξεων, όπως το QS Sustainability, και σχετίζονται άμεσα με τους ΣΒΑ 5 «Ισότητα των φύλων», 10 «Λιγότερες ανισότητες» και 16 «Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί».

Κέντρο Ψυχολογικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης: Το Κέντρο Ψυχολογικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης έχει ως αποστολή την παροχή ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης, καθώς και την πρόληψη ζητημάτων ψυχικής υγείας για τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, με έμφαση στους φοιτητές και τις φοιτήτριες όλων των κύκλων σπουδών κι εποπτεύεται επιστημονικά από πενταμελή Επιστημονική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από ακαδημαϊκό προσωπικό με συναφές γνωστικό αντικείμενο. Το Κέντρο παρέχει υπηρεσίες ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης, συμβάλλει στην πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας και στην ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας, με στόχο την προσωπική ευημερία και τη βέλτιστη λειτουργικότητα των μελών της κατά τη διάρκεια των σπουδών ή της εργασίας τους στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Όλες οι υπηρεσίες του παρέχονται με απόλυτο σεβασμό στο απόρρητο και στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων. Οι υπηρεσίες και οι δράσεις του Κέντρου σχετίζονται με τους ΣΒΑ 3 «Καλή υγεία και ευημερία» και 4 «Ποιοτική εκπαίδευση», καθώς επιχειρούν να αμβλύνουν την επίδραση εξωγενών παραγόντων επάνω στην ψυχική κατάσταση και ευζωία των μελών της κοινότητας, ώστε ανεπηρέαστα να μπορούν να επιτελούν την αποστολή τους και να επιτυγχάνουν τους στόχους τους.

Συνήγορος του Φοιτητή: Ο Συνήγορος του Φοιτητή είναι ένας θεσμός που λειτουργεί ως διάυλος επικοινωνίας και διαμεσολάβησης ανάμεσα στους φοιτητές και τις φοιτήτριες και στα θεσμικά όργανα, τους διδάσκοντες, τις υπηρεσίες και τα στελέχη του Πανεπιστημίου. Στόχος του είναι να συμβάλλει στην εξομάλυνση δυσεπίλυτων διαφορών, στην αντιμετώπιση καταγγελιών και στην προσέγγιση αποκλινουσών απόψεων με τρόπο δημιουργικό και εποικοδομητικό. Η λειτουργία του θεσμού ενισχύει μια κουλτούρα καλής επικοινωνίας, ηρεμίας και ακαδημαϊκής αξιοπρέπειας μέσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Παράλληλα, προάγει τη συνεργασία και την αμοιβαία κατανόηση, με βασική επιδίωξη να μετατρέπει τη διαφωνία σε γόνιμο διάλογο και σύνθεση. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει ουσιαστικά στη στήριξη των φοιτητών και φοιτητριών, όχι μόνο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, αλλά και ως προς τις συνθήκες ζωής, την υγεία και την ολόπλευρη ανάπτυξή τους. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται η διευκόλυνση της επικοινωνίας των φοιτητών με τα όργανα διοίκησης και τις υπηρεσίες του Πανεπιστημίου, η διερεύνηση αιτημάτων που αφορούν ακαδημαϊκά ή διοικητικά ζητήματα, η εξέταση αναφορών και καταγγελιών για παραβίαση κανόνων δεοντολογίας ή πανεπιστημιακής νομοθεσίας, καθώς και η ενημέρωση των φοιτητών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο της Πανεπιστημιακής Κοινότητας. Η λειτουργία του Συνηγόρου του Φοιτητή υποστηρίζει τον ΣΒΑ 16 «Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί».

Εθελοντικές ομάδες: Οι εθελοντικές ομάδες φοιτητών και φοιτητριών του Πανεπιστημίου Πατρών αποτελούν έναν δυναμικό πυρήνα ενεργών μελών της κοινότητας που -μέσα από τις δράσεις του- συνδέεται άμεσα με την αειφορία, προάγοντας την κοινωνική προσφορά,

την περιβαλλοντική συνείδηση και την καινοτομία. Η καθεμιά από τις ομάδες επιδρά θετικά μέσα στο Πανεπιστήμιο, τόσο ενεργώντας μεμονωμένα στον τομέα του ενδιαφέροντος της, όσο και μέσα από τη συλλογικότητά τους, ενσαρκώνοντας το πνεύμα της βιώσιμης ανάπτυξης και αποδεικνύοντας ότι η φοιτητική δράση είναι καταλύτης για κοινωνική αλλαγή.

Η σύνδεση της Επιτροπής Αειφόρου Ανάπτυξης με τις εθελοντικές ομάδες θα συνεισέφερε στην προώθηση των δράσεων της, στην ενεργοποίηση μιας συντονισμένης συμμετοχής στα κοινά, στην καταγραφή των επιμέρους δράσεων τους και του αντικτύπου τους. Στο Πανεπιστήμιο Πατρών δραστηριοποιούνται πάνω από 40 εθελοντικές ομάδες που οι περισσότερες έχουν σαφή αντιστοίχιση με πολλούς από τους 17 ΣΒΑ. Για παράδειγμα, ομάδες που εστιάζουν στην τεχνολογία και την καινοτομία, όπως η Λέσχη Ρομποτικής, η IEEE Student Branch, και η ACM Student Chapter, προωθούν τον ΣΒΑ 9 «Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές» και καλλιεργούν τεχνικές δεξιότητες που είναι απαραίτητες για το μέλλον, ενώ οι BITUP (Bioscientific team), Ε.Φ.Φ.Ε. και iGEM συνδέονται στενά με τον ΣΒΑ 3 «Καλή Υγεία και Ευημερία», εφαρμόζοντας επιστημονικές λύσεις σε βιολογικά προβλήματα. Στον τομέα της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας, ομάδες όπως η AIESEC και το ESN (Erasmus Student Network) ενισχύουν τον ΣΒΑ 17 «Συνεργασία για τους Στόχους», προωθώντας τη διεθνή κινητικότητα και τη γόνιμη ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων, ενώ η HelMSIC εστιάζει και στον ΣΒΑ 16 «Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί». Επίσης, οργανώσεις με ανθρωπιστικό χαρακτήρα, όπως η ΕΘΕΞΙΣ, συνδέονται άμεσα με τους ΣΒΑ 1 «Μηδενική Φτώχεια» και 10 «Λιγότερες Ανισότητες», παρέχοντας εθελοντική υποστήριξη σε ευάλωτες ομάδες. Τέλος, η SEG – UoPatras επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν τους ΣΒΑ 14 «Ζωή στο νερό» και 15 «Ζωή στη στεριά».

7.2 Δικτύωση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

Περιφερειακοί φορείς: Το Πανεπιστήμιο Πατρών ήδη διαθέτει συνεργασίες με φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης και συμμετέχει ενεργά στη χάραξη και άσκηση πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο. Οι συνεργασίες αυτές θα πρέπει να ενισχυθούν με κεντρικό αρμό την περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση, όπως είναι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η οποία αποτελεί τον κεντρικό φορέα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, το περιβάλλον, την ενέργεια, την κλιματική ανθεκτικότητα, την χωροταξία και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, αλλά και τους Δήμους της περιοχής. Παράλληλα, στο πλαίσιο αποδοτικής διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων θα πρέπει να υπάρξει σύμφωνη της συνεργασίας με αναπτυξιακούς και χρηματοδοτικούς φορείς, όπως το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας, τη Διαχειριστική Αρχή Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021–2027», την Αγροδιατροφική Σύμπραξη ΠΔΕ, κ.α. Η δικτύωση του ιδρύματος θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τα πάσης φύσεως επιμελητήρια, όπως τα Επιμελητήρια Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Τμήμα Δυτικής Ελλάδας, το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Παράρτημα Πελοποννήσου & Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, κ.α. που αποτελούν θεσμικούς εταίρους στον σχεδιασμό της περιφερειακής βιώσιμης ανάπτυξης σε θέματα ενέργειας, γεωργίας, φυσικών πόρων, υποδομών, χωροταξίας, περιβάλλοντος, κλιματικής προσαρμογής, δασικών οικοσυστημάτων, κ.α., αλλά και τους και φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και διατήρησης της βιοποικιλότητας, όπως ο ΟΦΥΠΕΚΑ. Άλλοι κρίσιμοι φορείς είναι το Αστικό και το Υπεραστικό ΚΤΕΛ, ο Οργανισμός Λιμένος Πατρών, η Ολυμπία Οδός, η ΓΕΦΥΡΑ Α.Ε. κ.α., οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τη βιώσιμη αστική και υπεραστική κινητικότητα, την υπεύθυνη περιβαλλοντική διαχείριση υποδομών, τον βιώσιμο τουρισμό, κ.α. Τέλος, οι δραστηριότητες του Πανεπιστημίου, βασισμένες στις αρχές της συμπερίληψης και πολυφωνίας θα πρέπει να

απευθύνονται και σε περιβαλλοντικές οργανώσεις, κοινωνικούς φορείς και εταιρείες διαχείρισης αποβλήτων και ανακύκλωσης.

Sustainable Development Solutions Network: Το Πανεπιστήμιο Πατρών είναι μέλος του Sustainable Development Solutions Network (SDSN) Greece (Sustainable Development Solutions Network 2025), που ιδρύθηκε το 2017 και κινητοποιεί τα μέλη του σε όλη την Ελλάδα για την προώθηση των ΣΒΑ μέσω της ευαισθητοποίησης, της ανάπτυξης ικανοτήτων και της υποστήριξης της καινοτομίας. Το έργο του προωθεί τις συνέργειες με επίκεντρο το κλίμα σε σημαντικές περιφερειακές και παγκόσμιες διαδικασίες, επαγγελματικά σεμινάρια και εργαστήρια για το ESG μοντέλο και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και τη συμμετοχή σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Οι προτεραιότητες του δικτύου καλύπτουν την αποτίμηση του φυσικού κεφαλαίου, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, και τη βιώσιμη ανάπτυξη σε περιόδους κρίσης, ενώ οι τομείς εστίασής του που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις καλύπτουν τη βιώσιμη ναυτιλία, την ενεργειακή ασφάλεια, τη σχέση νερού-τροφίμων-ενέργειας, τον βιώσιμο τουρισμό και την εκπαίδευση και κατάρτιση για βιώσιμη ανάπτυξη. Προωθεί επίσης την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στη διδασκαλία, την έρευνα, τη διακυβέρνηση και τη συμμετοχή των φοιτητών στα πανεπιστήμια, και ενθαρρύνει τη συνεργασία μέσω θεματικών συνεδριών που στοχεύουν στην ανάπτυξη πρακτικών λύσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

COPERNICUS Alliance: Η Συμμαχία COPERNICUS ξεκίνησε το 1993 με την έναρξη του Copernicus Campus και του CRE Copernicus Charta που υιοθέτησαν 328 πανεπιστήμια ως δέσμευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη (COPERNICUS Alliance 2026). Η Συμμαχία COPERNICUS υποστηρίζει τα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τους εταίρους τους στον εντοπισμό προκλήσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, στην ανάπτυξη σφαιρικών λύσεων, στην κοινή χρήση πόρων, στη συνδημιουργία πρωτοβουλιών, στη χρηματοδότηση δικτύωσης μέσω Ταμείων Συνεργασίας και στην υποστήριξη κοινών προτάσεων. Προωθεί επίσης τη συνεργασία με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινότητας και έχει δεσμευτεί να μειώσει το οικολογικό αποτύπωμα των δικών της δραστηριοτήτων. Από την Ελλάδα συμμετέχει μόνο ένα ίδρυμα, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.

International Sustainable Campus Network: Το International Sustainable Campus Network καθορίζει - μέσω της Χάρτας του (Charter) - ένα κοινό όραμα για τα μέλη του και τα εμπλέκει να χρησιμοποιήσουν τη συλλογική τους ικανότητα, το πάθος και την εμπειρογνομosύνη τους για να προωθήσουν ουσιαστικές δράσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ISCN, n.d.). Αποστολή του δικτύου είναι να βοηθήσει τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να ανταλλάσσουν ιδέες, πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές για βιώσιμες λειτουργίες εντός των πανεπιστημιούπολεων, ενσωματώνοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα στην έρευνα και τη διδασκαλία. Η Χάρτα υπογραμμίζει τον ρόλο των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων στη διαμόρφωση των τεχνολογιών, των στρατηγικών, των πολιτικών και των διοικητικών ενεργειών που απαιτούνται για ένα πιο βιώσιμο μέλλον και ευθυγραμμίζεται με σημαντικά διεθνή πλαίσια, όπως η Συμφωνία του Παρισιού και οι ΣΒΑ. Όμως έτι περισσότερο, τα μέλη της Χάρτας δεσμεύονται να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα σε όλη την πανεπιστημιακή ζωή, δημιουργώντας υποστηρικτικά περιβάλλοντα για φοιτητές και προσωπικό, εμπλέκοντας εξωτερικούς συνεργάτες, εμβαθύνοντας τη συνεργασία εντός του δικτύου και συμβάλλοντας στον διεθνή διάλογο για τη βιωσιμότητα. Στο εν λόγω δίκτυο δεν συμμετέχει κάποιο ελληνικό ίδρυμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Πανεπιστήμιο καλείται να αναζητήσει στα υπάρχοντα δίκτυα και Ενώσεις που συμμετέχει για να εντοπίσει κοινότητες πρακτικής και ομάδες εργασίας που θα του διασφαλίσουν άμεση πρόσβαση σε υψηλής αξία τεχνογνωσία και ευκαιρίες σύμπραξης για την ανάπτυξη κοινών έργων και δράσεων. Ένα από αυτά είναι το Black Sea Universities Network, το οποίο στο παρελθόν έχει ασχοληθεί με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διερεύνηση των συνεργειών εντός της Συμμαχίας EUNICoast είναι επίσης πολύ κρίσιμος παράγοντας καθώς η ιδιοσυγκρασία και η σύστασή της επιτρέπουν την ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας σε καινοτόμα διακρατικά προγράμματα σπουδών που διδάσκουν και μελετούν τη βιώσιμη ανάπτυξη σε παράκτιες περιοχές.

7.3 Δράσεις

Δράση ΣΥΝ-1	Εκδήλωση Αειφορίας με τη συμμετοχή των ιδρυματικών φορέων συνεργασίας και φορέων της τοπικής και περιφερειακής κοινότητας.		
Προτεραιότητα Μεσαία	Σχετικοί ΣΒΑ 17 Συνεργασία για τους Στόχους	Κατάσταση Δεν υπάρχει	Στόχος -
Υπηρεσία • Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης	Δείκτες υλοποίησης • Μια (1) ετήσια εκδήλωση με αντικείμενο την αειφορία • Τεκμηριωμένη αξιολόγηση της εμπειρίας των συμμετεχόντων		
Κόστος Προς διερεύνηση	Πηγή χρηματοδότησης Προς διερεύνηση	Χρονοδιάγραμμα Εντός του 2027, στη συνέχεια σε ετήσια βάση	

8 Συμπεράσματα

Με το ΣΑΑ, το Πανεπιστήμιο Πατρών θέτει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως κριτήριο για τις αποφάσεις που διαμορφώνουν την πορεία του. Η διαχείριση των πόρων και η ποιότητα της ακαδημαϊκής ζωής συνδέονται με τη δυνατότητα του ιδρύματος να εκπληρώνει την αποστολή του σε βάθος χρόνου. Πρόκειται για ζητήματα που αφορούν τη συνολική κατεύθυνση της διοίκησης και την ευθύνη ενός δημόσιου πανεπιστημίου απέναντι στην κοινωνία.

Η υιοθέτηση αυτής της κατεύθυνσης προϋποθέτει συνοχή στον σχεδιασμό. Οι αποφάσεις για τις υποδομές επηρεάζουν τις συνθήκες εκπαίδευσης και έρευνας, ενώ οι επιλογές χρηματοδότησης καθορίζουν ποιες ανάγκες μπορούν να αντιμετωπιστούν και με ποια προτεραιότητα. Το Σχέδιο προσφέρει ένα κοινό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα όργανα διοίκησης και οι αρμόδιες υπηρεσίες μπορούν να συνδέουν τις επιμέρους παρεμβάσεις με τους ευρύτερους στόχους του Πανεπιστημίου. Η αποτελεσματικότητα αυτής της προσπάθειας θα εξαρτηθεί από τη σαφήνεια των ευθυνών και από τη συνεργασία κατά την εφαρμογή.

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η αντιστοίχιση των δεσμεύσεων με τις πραγματικές δυνατότητες του ιδρύματος. Κάθε νέα πρωτοβουλία δημιουργεί απαιτήσεις σε προσωπικό και πόρους, οι οποίες συχνά συνεχίζονται μετά την ολοκλήρωση της αρχικής παρέμβασης. Η διοίκηση καλείται να σταθμίζει αυτές τις ανάγκες και να επιλέγει με γνώμονα τη διάρκεια του οφέλους. Η επαρκής δημόσια χρηματοδότηση παραμένει ουσιώδης προϋπόθεση, ενώ η αναζήτηση πρόσθετων πόρων χρειάζεται να υπηρετεί τις ακαδημαϊκές προτεραιότητες του Πανεπιστημίου. Εξίσου αναγκαία είναι η μέριμνα για όλους τους τρόπους λειτουργίας του, με συνεκτίμηση των ιδιαίτερων συνθηκών τους.

Στο επίκεντρο των επιλογών αυτών βρίσκονται οι άνθρωποι που φοιτούν και εργάζονται στο Πανεπιστήμιο. Η δυνατότητα συμμετοχής στην ακαδημαϊκή ζωή επηρεάζεται από την προσβασιμότητα και από την υποστήριξη που παρέχεται όταν προκύπτουν δυσκολίες. Η προστασία της αξιοπρέπειας και η ίση μεταχείριση απαιτούν σταθερή παρουσία στις διοικητικές πρακτικές. Η ποιότητα των σχετικών πολιτικών γίνεται αντιληπτή στην καθημερινή επαφή με τις υπηρεσίες, στον τρόπο εξέτασης ενός αιτήματος αλλά και στην ανταπόκριση σε ένα πρόβλημα που παραμένει άλυτο.

Η ακαδημαϊκή κοινότητα διαθέτει γνώση και εμπειρία που μπορούν να βελτιώσουν ουσιαστικά τον σχεδιασμό. Η συμμετοχή της αποκτά νόημα όταν υπάρχει χώρος για τεκμηριωμένες προτάσεις και όταν είναι ορατός ο τρόπος με τον οποίο αυτές επηρεάζουν τις αποφάσεις. Η συστηματική επικοινωνία μεταξύ διοίκησης και μελών της κοινότητας επιτρέπει να αναγνωρίζονται εγκαίρως δυσκολίες που δεν αποτυπώνονται πάντοτε στις διοικητικές αναφορές. Παράλληλα, ενισχύει την εμπιστοσύνη που χρειάζεται για να διατηρηθεί μια συλλογική προσπάθεια.

Ως ακαδημαϊκό ίδρυμα, το Πανεπιστήμιο Πατρών έχει τη δυνατότητα να συνδέει την αειφορία με την παραγωγή και τη μετάδοση της γνώσης. Οι σχολές και τα τμήματα μπορούν να συμβάλουν σύμφωνα με τη φυσιογνωμία τους, διατηρώντας την επιστημονική τους αυτονομία. Η σύνδεση της διδασκαλίας με προβλήματα της ακαδημαϊκής λειτουργίας προσφέρει ευκαιρίες ουσιαστικής μάθησης. Αντίστοιχα, η έρευνα μπορεί να υποστηρίξει τις επιλογές της διοίκησης και να εξετάζει τα αποτελέσματά τους. Αυτή η σχέση αποτελεί ιδιαίτερο πλεονέκτημα του Πανεπιστημίου Πατρών και αξίζει να αναπτυχθεί με σταθερή υποστήριξη.

Η παρουσία του Πανεπιστημίου στη Δυτική Ελλάδα προσδίδει στην προσπάθεια και περιφερειακή σημασία. Η συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση και τους κοινωνικούς φορείς μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων, αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση σε συνθήκες πραγματικής εφαρμογής. Για να έχουν διάρκεια όμως οι

συνεργασίες, χρειάζονται κοινά συμφωνημένες προτεραιότητες και σαφή ευθύνη των συμμετεχόντων. Η εμπειρία που θα προκύπτει μπορεί να επιστρέφει στο Πανεπιστήμιο, εμπλουτίζοντας την έρευνα και το εκπαιδευτικό του έργο.

Επιπλέον, η λογοδοσία αποτελεί αναγκαίο μέρος αυτής της πολιτικής. Η τακτική αποτίμηση της εφαρμογής θα επιτρέπει στη διοίκηση να γνωρίζει την πρόοδο των δεσμεύσεών της και να προσαρμόζει τις επιλογές της όπου απαιτείται. Η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων χρειάζεται να δίνει κατανοητή εικόνα των αλλαγών που επιτυγχάνονται, μαζί με τις δυσκολίες που εξακολουθούν να υπάρχουν. Έτσι, η ακαδημαϊκή κοινότητα και η κοινωνία θα μπορούν να σχηματίζουν τεκμηριωμένη άποψη για την πορεία του Σχεδίου.

Η προοπτική αυτή όμως απαιτεί συνέχεια. Η αειφορία μπορεί να αποκτήσει σταθερή θέση στη λειτουργία του Πανεπιστημίου Πατρών όταν οι σχετικές δεσμεύσεις διατηρούνται πέρα από τις αλλαγές προσώπων και ανανεώνονται με βάση την εμπειρία. Η συνέπεια στην εφαρμογή τους θα καθορίσει τη συμβολή του Σχεδίου στην ανάπτυξη του ιδρύματος και στις συνθήκες που θα παραδώσει στις επόμενες γενιές φοιτητών και εργαζομένων.

9 Βιβλιογραφία – Πηγές

- Aarhus University. 2026. 'Diversity, Equality and Inclusion at AU'. Aarhus University. <https://medarbejdere.au.dk/en/strategy/diversity>.
- Bianchi, G., U. Pisiotis, and M. Cabrera Giraldez. 2022. *GreenComp The European Sustainability Competence Framework*. Publications Office of the European Union. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>.
- COPERNICUS Alliance. 2026. 'COPERNICUS Alliance'. <https://www.copernicus-alliance.org/>.
- Directorate-General for Environment. 2026. 'Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)'. Directorate-General for Environment, European Commission. https://green-forum.ec.europa.eu/green-business/emas_en.
- Division for Sustainable Development Goals, United Nations Department of Economic and Social Affairs. 2026. 'Sustainable Development'. <https://sdgs.un.org/>.
- European Environment Agency. 2024. *European Climate Risk Assessment*. Publications Office of the European Union. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>.
- ISCN. n.d. 'The International Sustainable Campus Network'. Accessed 20 September 2026. <https://international-sustainable-campus-network.org/>.
- ISO. 2026. *Environmental Management Systems*. 14001. ISO. <https://www.iso.org/standard/14001>.
- Joint Research Centre. n.d. 'DigComp 3.0'. European Commission. Accessed 20 September 2026. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities/key-competences-lifelong-learning/digital-competence-framework-digcomp/digcomp-30_en.
- Kukuruza, Liliya. 2025. *Mapping Approaches to Sustainability in European Higher Education*. European University Association. <https://www.eua.eu/publications/briefings/mapping-approaches-to-sustainability-in-european-higher-education.html>.
- Stoeber, Henriette, and Michael Gaebel. 2025. *Sustainability and Greening in European Higher Education*. European University Association. <https://www.eua.eu/publications/reports/sustainability-and-greening-in-european-higher-education.html>.
- Sustainable Development Solutions Network. 2025. 'SDSN Greece'. <https://www.unsdsn.org/our-networks/greece/>.
- UNESCO. 2020. *Education for Sustainable Development: A Roadmap*. UNESCO. <https://doi.org/https://doi.org/10.54675/YFRE1448>.
- Universiteit van Amsterdam. 2024. 'Diversity Policy of the University of Amsterdam'. University of Amsterdam. <https://www.uva.nl/en/about-the-uva/about-the-university/diversity-and-inclusion/policy-framework/policy-framework.html>.
- University of Copenhagen. 2023. 'Diversity at the University of Copenhagen'. <https://about.ku.dk/profile-history/diversity/>.
- University of Edinburgh. 2025. 'Community | Equality, Diversity & Inclusion'. Equality, Diversity and Inclusion. <https://equality-diversity.ed.ac.uk/edi-groups>.
- Utrecht University. 2026. 'Diversity & Inclusion Award 2026'. <https://www.uu.nl/en/events/diversity-inclusion-award-2026-ceremony-announcement-of-the-nominees>.

- Vrachni, Alexandra, Angeliki Christogerou, George A. Thomopoulos, Constantina Marazioti, and George N. Angelopoulos. 2022. 'Carbon Footprint of the University of Patras in Greece: Evaluating Environmental Culture and Campus' Energy Management towards 2030'. *Pollutants 2* (3): 347–62. <https://doi.org/10.3390/pollutants2030024>.
- World Resources Institute, and WBCSD. 2026. 'GHG Protocol'. <https://ghgprotocol.org/>.
- Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), Pub. L. No. 4412, ΦΕΚ 147/Α (2016).
- Έγκριση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.), ΦΕΚ 185/Α (2020). <https://search.et.gr/el/fek/>.
- Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος, Pub. L. No. 4936, ΦΕΚ 105/Α (2022).
- Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων και Ερευνας. n.d. 'Πολιτική Καταπολέμησης Δωροδοκίας'. Πανεπιστήμιο Πατρών. Accessed 20 September 2026. <https://research.upatras.gr/37001-iso/>.
- Ενεργειακή Απόδοση Των Κτιρίων, 2024/1275 (2024). <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/energy-performance-of-buildings.html>.
- Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Πατρών, Pub. L. No. ΦΕΚ 7494/Β (2024). <https://search.et.gr/el/fek/>.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2021. 'Στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή'. https://climate-adapt.eea.europa.eu/el/eu-adaptation-policy/strategy/index_html.
- Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης. 2026. 'Αποθετήριο Του ΚΕΔΙΜΑ Του Πανεπιστημίου Πατρών'. Αποθετήριο Του ΚΕΔΙΜΑ Του Πανεπιστημίου Πατρών. <https://ctl.upatras.gr/repository/home>.
- Μονάδα Ισότιμης Πρόσβασης. 2024. *Σχέδιο Δράσης Ισότιμης Πρόσβασης*. Πανεπιστήμιο-Πατρων. <https://prosvasi.upatras.gr/>.
- Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού. 2026. 'Στρατηγικός Προγραμματισμός Πανεπιστημίου Πατρών 2024–2027: Εκπαίδευση'. Πανεπιστήμιο Πατρών. <https://mss.upatras.gr/ekpaideysi/>.
- Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις, Ν. 4957, ΦΕΚ 141/Α (2022).
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. 2024. *Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. 2025. *Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Πανεπιστήμιο Πατρών. 2021. *Αειφόρο Πανεπιστήμιο Πατρών Και Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης*. Πανεπιστήμιο Πατρών. <https://green.upatras.gr/sxedio-viwsimis-anaptiksis/>.
- Πανεπιστήμιο Πατρών. 2026. *Τα σχολεία της περιφέρειά μας στο Πανεπιστήμιο Πατρών: συνεργασία για νέες εμπειρίες μάθησης και άθλησης*. Πανεπιστήμιο Πατρών. <https://www.upatras.gr/ta-scholeia-tis-perifereia-mas-sto-panepistimio-patron-synergasia-gia-nees-ebeiries-mathisis-kai-athlisis/>.
- Πανεπιστήμιο Πατρών. n.d. 'Αειφόρο Πανεπιστήμιο'. Αειφόρο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Πατρών. Accessed 20 September 2026. <https://green.upatras.gr/>.
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς. 2024. *Στρατηγική Αειφόρου Ανάπτυξης*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. 2022. 'Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή'. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. <https://pde.gov.gr/el/erga-drasis/perivallon-energeia/perifereiako-sxedio-klimatikis-allagis/>.
- Σύνοδος Πρυτάνεων Ελληνικών ΑΕΙ. 2023. 'Διεθνής παρουσίαση της Χάρτας Αειφορίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων στην 9η Διάσκεψη για το Περιβάλλον και την Εκπαίδευση'. Αθήνα. <https://synodos-aei.gr/gr/news/19/>.
- Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις, Pub. L. No. ΦΕΚ 184/4, 4727 (2020).

Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης